

z. 8° 141

Zjedženak.

Brotyfa

ja Sserbow

na lëto

1893.

Z nakładom Maćicy Serbskeje.

W kommissiji M. Szmolerja.

Członek Szmolerzej knihowniczej w maczicznym domje w Budympesta.

W tutym 1893. lécze po Chrystuŝu, kotreŝ ma 365 dnjow, liczi ŝo lět:

wot ŝtworjenja ŝwěta	5842,
= wuŝtajenja julianŝkeje protyki	1938,
= czerpienja a horjeŝta cza Chrystuŝowego	1860,
= ŝpoczatka ŝchecŝijanŝtwa w Eŝerbach	873,

wot ŝaloŝenja Budyŝŝkeho ta cchantŝtwa	673,
= ŝpoczatka reformazije	376,
= naroda krala Alberta	65,
= ŝaloŝenja Maczizy Eŝerbŝkeje	46.

Zyrkwinske lětne ŝnamjenja.

W porjedzenej Grjehorjowej protyzy:	W starej julianŝkej protyzy:
13 . . . ŝkota liczba	13
26 . . . wobwóð ŝlónza	26
6 . . . romŝke danŝke cziŝko	6
A. . . . piŝmik njeðzelski.	C.
XII . . . epakty	XXIII
2. haprleje . . . jutrowniczka	9. hapr.
3. dez. . . . 1. njeðzela adventa	10. dez.

Sacznice ŝlónza a meŝaczka.

W lécze 1893 ŝo jenoŝ ŝlónzo dnóizy ŝacznici, pola naŝ paŝ njebudze ŝane ŝacznice widze c.

Prěne ŝacznice, doŝpołne, ŝmeje ŝo 16. haprleje, budze widze c w zylej juŝnej Amerizy, w ŝrjedznym dzele atlantiŝkeho morja, w połodniŝkej połozizy Europy i połodniŝkej Nėmŝkeje, w wje c zornej Afrizy a i dzeła w Małej Aŝiji. Doŝpołne ŝacznice pŝe c zehnje ŝrjedznu juŝnu Ameriku a afrikanŝku ŝenegalŝtu krajinu. Ze ho czaŝy na ŝemi i zyla ŝu: Spoczatk ŝacznica popołdnju 12 h. 56 m., tracze doŝpołneho ŝacznica wot 1 h. 54 m. ha c do 5 h. 16 m., kónz ŝacznica wje c zor 6 h. 14 m.

Druhe ŝacznice ŝlónza, koleŝkojte, ŝmeje ŝo 9. okt., budze widze c w wje c zornej połozizy ŝewjerneje Ameriki, w ŝrjedznej Amerizy, w połnoznoraniŝkim dzele mulkeho ozeana, kaŝ teŝ i dzeła w wje c zornej połozizy juŝneje Ameriki a na połnoznoraniŝkim na kónzu Aŝije. Doŝpołne ŝacznice, kotreŝ je nimale zyle na ozean wobnjeŝowane, je na ŝwojim kónzu w Peru widze c. Ze ho czaŝy na ŝemi i zyla ŝu: Spoczatk wje c zor 6 h. 34 m., tracze koleŝkojtego ŝacznica wot wje c zor 7 h. 38 m. ha c nozy 11 h. 20 m., kónz nozy 12 h. 24 m.

W lécze 1893 Merkur i knjezi.

Kaŝ ŝtołetna protyka praji, ŝu lėta, w kotrychŝ Merkur knjezi, bóle ŝuche a ŝymne ha c c zopke, duŝ ja dŝiw hdy p kóðne.

Na lėc z o. Mėrz je na ŝwojim kónzu c zopky, haprleja ha c do 25. ŝucha, potom ŝymna, meja ma i woprėdka hrube, ŝymne dny, taŝ ŝo p kóðam ŝtrach ŝmjerŝny c hroŝy.

Lėc z o. Ma ŝhėtro wjele deŝe c z a, kotryŝ paŝ tola ŝemju jara njewoŝŝewja. Šyno a ŝito ŝo

derje dom ŝhowa, je ŝnjemi paŝ ŝo njeŝmė kom dŝicŝ.

Na ŝyma. Prėni dŝel ma wjele deŝe c z a a ŝaŝne mjerŝenje. Šdyŝ paŝ je połozja oktobra nimo, ŝaŝtupi ŝuche wjedro a traje ha c do ŝapoczatka adventa.

Šyma. Po rjanej naŝymje pŝchidze pŝchi ŝpoczatku de zembra ŝyma na jene dobo, je ŝymna a ŝnėh dze ha c do februara, kotryŝ je i woprėdka kuŝ mikiŝki. Po prėnej połozizy paŝ je jara ŝymny ha c do 4. mėrza, potom ŝuromy wėtr ha c do kónza.

Štyri lětne czaŝy.

Šapoczatk na lėc z a:	20. mėrza	dopołdnja	10 hodŝ.
= lėc z a:	21. junija	dopołdnja	6 hodŝ.
= naŝymy:	22. ŝeptembra	popołdnju	9 hodŝ.
= ŝymy:	21. de zembra	popołdnju	3 hodŝ.

Štyri kwatembry.

W porjedzenej Grjehorjowej protyzy:	W starej julianŝkej protyzy:		
22. februara	}	Reminiŝcere	17. małeho róŝka
24. meje		ŝw. Trojizy	19. meje
20. ŝeptembra		ŝchiza	15. ŝeptembra
20. de zembra		Luzije	15. de zembra.

12 nje bjeŝki ŝnamjenjow.

♁ boran,	♃ law,	♄ iŝelnik,
♁ był,	♁ knježna,	♁ koŝoróŝk,
♁ dwójnikaj,	♃ waha,	♁ wóðny muž,
♁ raf,	♁ ŝkorpion,	♁ rybje.

Zutry:

1894: 25. mėrza.	1898: 10. haprleje.
1895: 14. haprleje.	1899: 2. haprleje.
1896: 5. haprleje.	1900: 15. haprleje.
1897: 18. haprleje.	

Abbreviatury abo pŝchitróŝchenja ŝłowow.

☉ ŝlónzo, ☽ meŝaczk, ☽ połny meŝaczk, ☾ poŝleni bėrtlik, ☾ mlody meŝaczk, ☾ prėni bėrtlik, ☾ ŝhadŝ. ŝhadŝenje, ☾ how. ŝhowanje, dop. dopołdnja, pop. popołdnju, h. hodŝina, m. minuta.

1893. Januar,

wulki rózjt,
ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉			☾		
	Evangeljska.	Katholjska.	šhadž. h. m.	řhow. h. m.	Mjeńse mjanjen.	šhadž. h. m.	řhow. h. m.	
1. tydžeń. Na nowe lěto: Łuť. 2, 21. Na 3 krale: Mat, 2, 1—12.								
1 njedžela	Nowe lěto	Nowe lěto	8	5 4	3	☿	2 27	7 20
2 pónđžela	Majcharja ☺	Matarija	8	5 4	4	♋	3 31	8 30
3 wutora	Kašćpra	Genowefy	8	5 4	5	♌	4 49	9 21
4 řrjeda	Baltasara	Tituša B.	8	5 4	6	♍	6 14	9 57
5 šćhtwórtk	Simeona	Telesora	8	5 4	7	♎	7 38	10 21
6 pjatk	3 kralow	Swj. 3kral.	8	4 4	8	♏	8 57	10 39
7 řobota	Luziana	Luciana	8	4 4	10	♐	10 12	10 53
2. tydžeń. Łuť. 2, 41—52.								
8 njedžela	1. n. po 3 řr.	1. n. po 3 řr.	8	3 4	11	♋	11 25	11 5
9 pónđžela	Čzeščim. ☺	Juliana	8	3 4	12	♌	dop.	11 16
10 wutora	Zacharijaša	Agata	8	2 4	14	♍	12 35	11 28
11 řrjeda	Mojšije	Hygina	8	2 4	15	♎	1 45	11 40
12 šćhtwórtk	Reinholda	Arnošćta	8	1 4	17	♏	2 57	11 56
13 pjatk	Hilarija	Bohuměra	8	1 4	19	♐	4 9	pop.
14 řobota	Bohuměra	Hilarija	8	0 4	18	♑	5 20	12 43
3. tydžeń. Jan. 2, 1—11.								
15 njedžela	2. n. p. 3 řr.	2. n. p. 3 řr.	7	5 9	4 21	♋	6 28	1 20
16 pónđžela	Erđmuty	Marcela	7	5 8	4 23	♌	7 28	2 11
17 wutora	Antonija	Antonija	7	5 7	4 24	♍	8 15	3 16
18 řrjeda	Felizity ☺	Pětra stol	7	5 7	4 25	♎	8 50	4 31
19 šćhtwórtk	Priski	Kanuta	7	5 6	4 27	♏	9 16	5 51
20 pjatk	Ĵab. a Bosćž.	Ĵab. a B.	7	5 5	4 29	♐	9 36	7 12
21 řobota	Ĵańže	Ĵańže	7	5 4	4 31	♑	9 52	8 33
4. tydžeń. Mat. 8, 5—13.								
22 njedžela	3. n. p. 3 řr.	3. n. p. 3 řr.	7	5 3	4 32	♋	10 6	9 55
23 pónđžela	Řharity	Marj. řlub.	7	5 1	4 34	♌	10 18	11 17
24 wutora	Timoteja	Timoteja	7	5 0	4 36	♍	10 32	dop.
25 řrjeda	Řaw. wob. ☺	Řawoła wob.	7	4 9	4 38	♎	10 48	12 40
26 šćhtwórtk	Řolyřarpa	Řolyřarpa	7	4 8	4 40	♏	11 9	2 5
27 pjatk	Ĵana Řřr.	Ĵana Řřřřost.	7	4 7	4 41	♐	11 36	3 34
28 řobota	Řarolinj	Řarla w. wob.	7	4 6	4 42	♑	pop.	4 59
5. tydžeń. Mat. 20, 1—16.								
29 njedžela	Septuages.	Septuages.	7	4 4	4 44	♋	1 11	6 14
30 pónđžela	Řdelgundy	Řartiny	7	4 3	4 45	♌	2 22	7 13
31 wutora	Řirgilija	Řětr ž Mol, w.	7	4 1	4 47	♍	3 44	7 53

Řermanki a škótnu wiki
přtaj řady na řtronomaj 17 a 18.

Měřacžkowe přřeměńjenje a wjedro.

☺ Polny měřacžk 8. jan. popoł-
dnju 2 h. 39 m. potařuje na řymne
wjedro.

☾ Pořledni běřtkř 9. jan. w nořy
11 h. 27 m. přřinjeře řymu a řněř.

☺ Młody měřacžk 18. jan. 2 h.
27 m. řba řo ř młiřřim wjedrom
řařupicž.

☾ Přěni běřtkř 25. jan. rano 7 h.
25 m. řubi, řo budže přři dotařnym
wjedre wořtačž.

Stolětna protyka.

Wot 1. řacž do 7. wutrajna
řyma; 8. řněř; 9. řacž do 15. řyma;
potom młiřře wjedro je řněřom a
deřććjom řacž do řonža.

Wot 2. řacž do 10. řapřřowanje
přřow. — Wot 10. řacž do 31.
přřeři dawř.

Řaspomńjenja.

1893. Februar,

malý rózť,
ma 28 dnjom.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		Měsječ namjen.	☾	
	Evangelška.	Katholška.	šhadž. h. m.	řhov. h. m.		šhadž. h. m.	řhov. h. m.
1 srjeda	Brigity ☺	Ignaca	7 40	4 48	☾	5 10	8 21
2 řhtwórtť	Mar. wučž.	Sw. Marije	7 38	4 50	☾	6 32	8 41
3 pjatť	Blažija	Blažija	7 36	4 52	☾	7 50	8 57
4 řobota	Veroniki	řandr. Korř.	7 35	4 54	☾	9 5	9 10

6. tydženi. Ľuf. 8, 4—15.

5 njedžela	Serag.	Serageřim.	7 33	4 56	☾	10 18	9 22
6 póndžela	Dorotheje	Dorotheje	7 32	4 57	☾	11 29	9 33
7 wutora	Richarda	Romual. wob.	7 30	4 59	☾	dop.	9 46
8 srjeda	Honorija ☾	řan ř Mata	7 28	5 1	☾	12 40	9 59
9 řhtwórtť	Apolonije	Apolonije	7 27	5 3	☾	1 52	10 17
10 pjatť	Scholastiki	Scholastiki	7 25	5 4	☾	3 4	10 41
11 řobota	Euphrosyny	řdolfa B.	7 23	5 6	☾	4 15	11 14

7. tydženi. Ľuf. 18, 31—43.

12 njedžela	řtomihl	řuinquag.	7 21	5 8	☾	5 17	11 59
13 póndžela	Eulalije	Benigna	7 19	5 10	☾	6 10	pop.
14 wutora	řóřtniřh	řóřtniřh	7 17	5 12	☾	6 49	2 10
15 srjeda	řaufřina	řopj. řrjeda	7 15	5 14	☾	7 19	3 30
16 řhtwórtť	řneřima ☾	řuliany	7 14	5 16	☾	7 41	4 53
17 pjatť	řonřtanřije	řintana wob.	7 12	5 17	☾	7 58	6 16
18 řobota	řonřfordije	řimeona	7 10	5 19	☾	8 12	7 39

8. tydženi. Mat. 4, 1—11.

19 njedžela	řnwołavit	1. n. pořta	7 8	5 21	☾	8 26	9 2
20 póndžela	řebereřta	řeuterije	7 6	5 23	☾	8 40	10 27
21 wutora	řleonory	řleonory	7 4	5 24	☾	8 55	11 54
22 srjeda	řwat. řět. řt.	řuch. d. ř. řt.	7 2	5 26	☾	9 13	dop.
23 řhtwórtť	řazara ☾	řět. řan. wob.	7 0	5 28	☾	9 38	1 22
24 pjatť	řatija	řatija	6 58	5 30	☾	10 12	2 48
25 řobota	řiktoryna	řakřory	6 56	5 31	☾	11 1	4 5

9. tydženi. Mat. 15, 21—28.

26 njedžela	řeminiř.	2. n. pořta	6 54	5 33	☾	pop.	5 7
27 póndžela	řollbreřta	řeandra	6 52	5 34	☾	1 23	5 53
28 wutora	řakara	řomana	6 50	5 36	☾	2 46	6 24

řermanki a řkótné wiki
řhtaj řady na řironomaj 17 a 18.

Řěřacžkove přřeměňenje a wjedro.

☺ Wotny měřacžť 1. febr. rano
7 h. 25 m. nacřini řřmowe njeřpo-
dobne wjedro.

☾ Pořředni řěřřitř 8. febr. wječřor
9 h. 10 m. řubi mile deřřežojte
wjedro.

☺ Mřody měřacžť 16. febr. po-
pořdnju 5 h. 15 m. da wulři wěř-
a řněř docřařař.

☾ řřěni řěřřitř 23. febr. popoř-
dnju 3 h. 12 m. mamy řo řpodoř-
neho nařětnego wjedra nadřijěč.

řtolětna protyka.

☺ Wopřěřta řřmowe, 5. řjane,
potom njeřubofne wjedro; 10. řař
řymny řřeni, řuřřř řa wjele řět měli
njeřřmny; 11. a 12. řjara řřma; 14.
řřopře wjedro ř deřřežom, na to wulřa
woda řačř do 27., potom řačř do
řónřa řrubewěřřojte wjedro ře řněřom.

1. maleřo rózřa: 1. řermija řrunř-
řřeřo dawřa.

řařřomnujenja.

1893. Měrc,

nalětnit,
ma 31 dnjow.

Dny,	Porjedžena protyka.		☉		Měsjeće znamjen.	☾	
	Evangelsta.	Katholsta.	štheadž. h. m.	šhown. h. m.		štheadž. h. m.	šhown. h. m.
1 šrjeda	Albina	Albina	6 48	5 38		4 9	6 46
2 šchtwórtk	Amalije ☺	Simplicija P.	6 46	5 40		5 28	7 2
3 pjatt	Pop. pjatt	Kunigundy	6 44	5 42		6 44	7 16
4 šobota	Adriana	Kazimira	6 41	5 44		7 58	7 28

10. tydžeń. Lut. 20, 9—20.

5 njeđzela	Ofuli	3. n. posta	6 39	5 46		9 11	7 39
6 pónđzela	Fridolina	Fridolina	6 37	5 47		10 23	7 51
7 wutora	Perpetuy	Domašcha s A.	6 35	5 48		11 36	8 4
8 šrjeda	Philemona	Jana w. B., w.	6 33	5 50		dop.	8 20
9 šchtwórtk	Rebeki	Franciski, w.	6 31	5 52		12 49	8 40
10 pjatt	Alexandra ☾	Makarija	6 29	5 54		2 0	9 9
11 šobota	Rošiny	Eulogija	6 26	5 55		3 6	9 48

11. tydžeń. Jan. 15, 17—25.

12 njeđzela	Lätare	4. n. posta	6 24	5 57		4 2	10 41
13 pónđzela	Salomona	Mikophora	6 22	5 59		4 46	11 47
14 wutora	Abigaila	Matildy	6 19	6 1		5 19	pop.
15 šrjeda	Khristopha	Longina	6 17	6 3		5 43	2 25
16 šchtwórtk	Henriety	Heriberta	6 15	6 4		6 2	3 49
17 pjatt	Herty	Patricija	6 13	6 5		6 18	5 14
18 šobota	Anselma ☉	Cyrila	6 11	6 7		6 32	6 39

12. tydžeń. Jan. 8, 46—59.

19 njeđzela	Judita	5. n. posta	6 9	6 9		6 45	8 5
20 pónđzela	Joachima	Joachima	6 6	6 10		7 0	9 34
21 wutora	Benedikta	Benedikta	6 4	6 12		7 17	11 4
22 šrjeda	Kasiměra	Oktaviana	6 2	6 14		7 40	dop.
23 šchtwórtk	Eberharda	Ottoa	5 59	6 15		8 11	12 35
24 pjatt	Gabriela ☾	Gabriela	5 57	6 17		8 56	1 57
25 šobota	Mar. pschijj.	Mar. psch.	5 55	6 18		9 56	3 5

13. tydžeń. Jan. 12, 1—13. Na seleny šchtwórtk: Jan. 13, 1—15.
Na čiji pjatt: Lut. 23, 33—48.

26 njeđzela	Palmar.	Bolmoncz.	5 53	6 20		11 11	3 55
27 pónđzela	Ruperta	Ruperta, b.	5 51	6 21		pop.	4 29
28 wutora	Angeliki	Guntrama	5 49	6 23		1 53	4 53
29 šrjeda	Eustasija	Eustasija	5 46	6 25		3 12	5 10
30 šchtwórtk	Seleny šcht.	Zeleny šcht.	5 44	6 27		4 29	5 24
31 pjatt	Čiji pjatt	Wulki pjatt	5 42	6 28		5 42	5 36

Sermanki a škótné wiki
phtaj sady na stronomaj 17 a 18.

Měšaczkowe přeměnenjenje a wjedro.

☺ Połny měšaczk 2. měrca po-
poldnju 5 h. 1 m. šastupi se šymu.

☾ Pošledni běrtlik 10. měrca
wječor 6 h. 12 m. pschidže s hru-
bny wjedrom, potom nózne mjer-
injenje.

☉ Młody měšaczk 18. měrca rano
5 h. 32 m. s wětrom rjane wjedro
pschinješe.

☾ Přeni běrtlik 24. měrca w nožy
10 h. 32 m. lubi špodobne wjedro.

Stolětna protyka.

Wot 1. hač do 21. wšelko, mój
wjelko; 22. čzopit desheč; 26. šo
njebjo wujafni a čzoplo bheč počina;
pošlednjeho bryschno.

31. měrca: přenja termija kraj-
neje renty.

Raspomnjenja.

1893. Hapreleja,

jutrownik,
ma 30 dnjow.

Dny.	Porjedżena protyka.		☉		Miejscje namjen.	☾	
	Evangeliska.	Katholiska.	skhadż. h. m.	thow. h. m.		skhadż. h. m.	thow. h. m.
1 sobota	Theodory ☺	Huga	5 39	6 30	☿	6 54	5 47
14. tydzień. Na 1. ś. śwjatkow: Mar. 16, 1—8. Na 2. ś. śwjatkow: Lut. 24, 13—35.							
2 njeđzela	1. ś. jutrow	1. ś. dż. jutr.	5 37	6 32	☿	8 7	5 58
3 pónđzela	2. ś. jutrow	2. ś. dż. jutr.	5 35	6 33	☿	9 20	6 10
4 wutora	Ambrosija	Jutr. wut.	5 33	6 34	☿	10 34	6 25
5 śrjeda	Magima	Vinc. F., w.	5 31	6 36	☿	11 46	6 44
6 śchtwórtek	Freneja	Sirtus I., b.	5 28	6 38	☿	dop.	7 9
7 pjatk	Luisy	Herm. Joż., w.	5 26	6 40	☿	12 54	7 42
8 sobota	Brochora	Alberta B.	5 24	6 41	☿	1 54	8 29
15. tydzień. Jan. 20, 24—29.							
9 njeđzela	Quasim. ☾	1. n. p. jutr.	5 22	6 43	☿	2 43	9 28
10 pónđzela	Daniela	Mechtilda	5 19	6 45	☿	3 19	10 39
11 wutora	Godoberta	Leona Wulf.	5 17	6 47	☿	3 46	11 58
12 śrjeda	Eustorgija	Julija	5 15	6 48	☿	4 6	pop.
13 śchtwórtek	Justina	Jdy	5 13	6 49	☿	4 23	2 43
14 pjatk	Tiburzija	Bamberta, bż.	5 11	6 51	☿	4 37	4 7
15 sobota	Baterna	Anastafije	5 9	6 53	☿	4 50	5 33
16. tydzień. Jan. 10, 12—16.							
16 njeđzela	Mis. D. ☉	2. n. p. jutr.	5 7	6 54	☿	5 4	7 3
17 pónđzela	Rudolfa	Aniceta	5 5	6 56	☿	5 20	8 36
18 wutora	Balerija	Eleutera	5 2	6 58	☿	5 41	10 10
19 śrjeda	Hermogena	Emmy	5 0	6 59	☿	6 9	11 40
20 śchtwórtek	Sulpizija	Wiktora	4 58	7 1	☿	6 49	dop.
21 pjatk	Abolara	Anfelma	4 57	7 2	☿	7 45	12 56
22 sobota	Sotera	Rajusa	4 55	7 4	☿	8 57	1 53
17. tydzień. Jan. 16, 16—23.							
23 njeđzela	Jubilate ☽	3. n. p. jutr.	4 53	7 6	☿	10 18	2 32
24 pónđzela	Alberta	Fidelisa S.	4 50	7 7	☿	11 41	2 59
25 wutora	Marka śczen.	Marka ścż.	4 48	7 9	☿	pop.	3 18
26 śrjeda	Cleta	Aleta	4 46	7 10	☿	2 17	3 33
27 śchtwórtek	Tertuliana	Zitta	4 44	7 12	☿	3 31	3 45
28 pjatk	Witala	Witala	4 42	7 14	☿	4 43	3 56
29 sobota	Sibyle	Antonija	4 41	7 15	☿	5 54	4 7
18. tydzień. Jan. 16, 5—15.							
30 njeđzela	Antate	4. n. p. jutr.	4 39	7 16	☿	7 6	4 19

Sermanki a skótne wiki
pytaj sady na stronmaj 17 a 18.

Měšaczkowe pscheměnjenje a wjedro.

☺ Połny měšacžk 1. haprl. dopołdnja 8 h. 16 m. symne suchje wjedro nacžini.

☾ Połedni bértkik 9. haprl. popołdnju 12 h. 34 m. spodobne naltne wjedro lubi.

☉ Młody měšacžk 16. haprl. popołdnju 3 h. 33 m., i widomnym śacžmicžom śtónža, wobkřowa jašne wjedro.

☽ Prěni bértkik 23. haprl. rano 6 h. 25 m. pokajuje na plódne spodobne wjedro.

Stolětna protyka.

Wot 1. hač do 15. symne a suchje wjedro, tať so 16. a 17. rosmarja a nalki w śahrodach smjerinjeja; wot 24. hač do kónža cžopto; 28. hřimanje.

1. hapreleje: 1. termija wopalenšće taky. — 30. hapreleje: 1. termija dořhodneho dawka.

Našpomnjenja.

1893. Meja,

róžowník,

ma 31 dnjom.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		☽ Mjesecje inamjen.	☾	
	Evangelsta.	Katholsta.	šhadž. h. m.	thom. h. m.		šhadž. h. m.	thom. h. m.
1 pónđzela	Walpora ☺	Fil. a Jak., jap.	4 37	7 18	☽	8 20	4 32
2 wutora	Sigmunda	Athanasija	4 35	7 20	☽	9 33	4 49
3 brjeda	Rščiž. nam.	Rščiža nam.	4 33	7 21	☽	10 43	5 11
4 šchwórtk	Moniki	Floriana m.	4 31	7 23	☽	11 46	5 42
5 pjatf	Gottharda	Pija	4 29	7 25	☽	dop.	6 23
6 šobota	Jan i lacž. wr.	Jan. z lacž. wr.	4 27	7 26	☽	12 39	7 18

19. tydženi. Jan. 16, 24—33. Na Bože špicje: Mart. 16, 14—20.

7 njedžela	Rogate	5. n. p. jutr.	4 26	7 28	☽	1 19	8 24
8 pónđzela	Dietricha	Michala ij.	4 24	7 30	☽	1 48	9 39
9 wutora	Sioba ☺	Grjeh. Rac.	4 23	7 31	☽	2 10	10 57
10 brjeda	Viktorije	Antonija	4 21	7 32	☽	2 27	pop.
11 šchwórtk	Bože štp.	Bože špicje	4 20	7 34	☽	2 42	1 38
12 pjatf	Pantraza	Pantraca	4 18	7 36	☽	2 55	3 1
13 šobota	Servaza	Servaca	4 16	7 37	☽	3 8	4 27

20. tydženi. Jan. 15, 26—16, 4.

14 njedžela	Graudi	6. n. p. jutr.	4 14	7 39	☽	3 23	5 58
15 pónđzela	Sofije ☽	Sofija	4 13	7 40	☽	3 41	7 32
16 wutora	Sary	Jana Nepm.	4 11	7 42	☽	4 4	9 8
17 brjeda	Jodoka	Brunoa	4 10	7 43	☽	4 40	10 34
18 šchwórtk	Benanzija	Eriga	4 9	7 45	☽	5 30	11 45
19 pjatf	Potenziany	Pëtra Celest.	4 8	7 46	☽	6 39	dop.
20 šobota	Thereseje	Bernarda	4 7	7 47	☽	7 59	12 30

21. tydženi. 1. š. šwjatfow: Zap. št. 2, 1—13. 2. š. šwjatfow: Zap. št. 2, 14—18.

21 njedžela	1. š. šwjatf.	1. š. šwjatf.	4 5	7 48	☽	9 25	1 2
22 pónđzela	2. š. šwj. ☽	2. š. šwjatf.	4 4	7 50	☽	10 48	1 25
23 wutora	Desiderija	Desiderija	4 2	7 51	☽	pop.	1 40
24 brjeda	Domiz. Awat.	Vincenca	4 1	7 53	☽	1 21	1 53
25 šchwórtk	Horbana	Grjeh. VII. hž.	4 0	7 54	☽	2 33	2 5
26 pjatf	Bedy	Filipa jap.	3 59	7 55	☽	3 45	2 15
27 šobota	Florenza	Bedy	3 57	7 57	☽	4 56	2 27

22. tydženi. Jan. 3, 1—15.

28 njedžela	Šwj. troj.	1. n. p. šwj.	3 56	7 58	☽	6 8	2 40
29 pónđzela	Ršhesčijany	Magimina	3 55	7 59	☽	7 21	2 56
30 wutora	Barucha ☺	Gottharda	3 54	8 0	☽	8 32	3 15
31 brjeda	Petronile	Angele	3 53	8 1	☽	9 39	3 43

Sermanki a škótné wiki
pntaj fady na stronamaj 17 a 18.

Měšaczkowe pšheměnjenje a wjedro.

☺ **Polny měšacžk** 1. meje rano 12 h. 22 m. i rjanym jasnym wjedrom pščitńdže.

☾ **Bošledni bértlik** 9. meje rano 3 h. 23 m. wětrote, trochu hrube wjedro lubi.

☼ **Młody měšacžk** 15. meje w nožy 11 h. 45 m. pokasuje na desčez a njemjedro.

☾ **Prěni bértlik** 22. meje popołdnju 3 h. 47 m. šo i pšódnemu wjedrej pščitńhila.

☺ **Polny měšacžk** 30. meje popołdnju 4 h. 21 m. rjane čzopke wjedro pščinješe.

Stolětna protyka.

Wot 1. hačž do 6. rjane wjedro traje, dokelž je wodnjo wětrote a šiwke; wot 8. hačž do 18. jara čzoplo byčž počnje, čžežoj dla plodny na polach kucoty dla dale njerofčeje; wot 25. hačž do 29. čzopky desčez, na to hačž na kónž plódné wjedro.

Aspomnjenja.

1893. Junij,

Smaznik,

ma 30 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		Mjesece i namjen.	☾	
	Evangelsta.	Katholsta.	šhadž. h. m.	řhom. h. m.		šhadž. h. m.	řhom. h. m.
1 šchtwórtk	Nikodema	Bož. czjela	3 53	8 2	☾	10 35	4 22
2 pjatk	Marzellina	Grasma	3 52	8 3	☾	11 19	5 13
3 řobota	Grasma	Klotildy	3 51	8 4	☾	11 51	6 16
23. tydžen. Lut. 16, 19—31.							
4 njedžela	1. n. p. ř. tr.	2. n. p. řwj.	3 50	8 5	☾	dop.	7 27
5 pónđzela	Bonifaza	Bonifaca	3 50	8 6	☾	12 15	8 44
6 wutora	Benigny	Norberta, bž.	3 49	8 7	☾	12 34	10 1
7 řrjeda	Lukrezije	☉ Roberta	3 49	8 8	☾	12 49	11 20
8 šchtwórtk	Madarba	Medarba	3 48	8 9	☾	1 1	pop.
9 pjatk	Prima	Kolumbana	3 48	8 10	☾	1 14	2 0
10 řobota	Getulija	Marhaty	3 47	8 11	☾	1 27	3 26
24. tydžen. Lut. 14, 16—23.							
11 njedžela	2. n. p. ř. tr.	3. n. p. řwj.	3 47	8 11	☾	1 43	4 57
12 pónđzela	Barnabařa	Jana ř., wob.	3 47	8 12	☾	2 3	6 30
13 wutora	Tobiara	Antona řad.	3 46	8 13	☾	2 32	8 2
14 řrjeda	Elisea	☉ Basilij, w. b.	3 46	8 13	☾	3 14	9 21
15 šchtwórtk	Wita	Wita, m.	3 46	8 14	☾	4 14	10 21
16 pjatk	Engelberta	Venna, bž.	3 46	8 14	☾	5 33	11 0
17 řobota	Laury	Reinera, w.	3 46	8 15	☾	7 0	11 27
25. tydžen. Lut. 15, 1—10.							
18 njedžela	3. n. p. ř. tr.	4. n. p. řwj.	3 46	8 15	☾	8 27	11 46
19 pónđzela	Gervafija	Gervaf. a ř.	3 46	8 16	☾	9 50	12 0
20 wutora	Silverija	řlorentiny	3 46	8 16	☾	11 8	dop.
21 řrjeda	řilipiny	☾ Mloyřija, ř. w.	3 46	8 16	☾	pop.	12 11
22 šchtwórtk	Gotthelfa	řaulinusa	3 46	8 17	☾	1 34	12 23
23 pjatk	Bafilija	Ebeltrudy, abt.	3 46	8 17	☾	2 45	12 35
24 řobota	Jana řřeč.	Jana řřeč.	3 46	8 17	☾	3 57	12 47
26. tydžen. Lut. 6, 36—42.							
25 njedžela	4. n. p. ř. tr.	5. n. p. řwj.	3 47	8 17	☾	5 10	1 2
26 pónđzela	řeremiařa	Jana a řaw.	3 47	8 17	☾	6 23	1 21
27 wutora	řpanzow	řadiskawa ř.	3 47	8 17	☾	7 31	1 46
28 řrjeda	řrenea	řrenea	3 48	8 17	☾	8 30	2 20
29 šchtwórtk	řětr. řaw. ☺	řětr. řaw.	3 48	8 17	☾	9 18	3 7
30 pjatk	řawoř. wop.	řawoř. wop.	3 49	8 16	☾	9 54	4 7

Sermanki a škótné wiki
putaj jady na řronomaj 17 a 18.

Měřaczkowe přeměnenje a wjedro.

☾ Pořledni běrtik 7. junija po-
pořdnju 2 h. 42 m. řo ř deřeřřiko-
temu wjedru přřikřhila.

☉ Młody měřacžř 14. junija rano
6 h. 50 m. řjane wjedro lubi.

☾ Přěni běrtik 21. junija rano
3 h. 36 m. mōři ř cřopřym wjedrom
njewjedra nacřinicř.

☉ Pořny měřacžř 29. junija rano
7 h. 24 m. řo ř wulkeř horřocře
přřikřhila.

Stořetna protyka.

Wot 1. hačř do 8. řjane wjedro;
9. a 10. deřeřř; na to řurjawa hačř
do 13., potom řařtupi deřeřřcōwe
wjedro hačř do 23.; něř řařo řjenje
hačř do řurza.

30. junija: 2. termija řrajneje
renty.

Řaspomnjenja.

1893. Julij,

praznik,
ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedyżena protyka.		☉		Miejsce lunajen.	☾	
	Evangeliska.	Katholska.	skhadz. h. m.	skow. h. m.		skhadz. h. m.	skow. h. m.
1 sobota	Theodora	Theobalda	3 50	8 16	A	10 20	5 17
27. tydzień. Lut. 5, 1—11.							
2 njedzela	5. n. p. f. tr.	6. p. f. M. d.	3 51	8 16	A	10 39	6 33
3 póndzela	Kornelija	Anathol. bż.	3 51	8 15	A	10 55	7 50
4 wutora	Florijana	Udalrika	3 52	8 15	A	11 9	9 8
5 frjeda	Charlotty	Chrl. a Meth.	3 53	8 14	A	11 22	10 25
6 shtwórtk	Zejajaka ☾	Goara	3 54	8 14	A	11 33	11 44
7 pjatk	Wilibrorda	Wilibrorda	3 55	8 13	A	11 47	pop.
8 sobota	Kiliana	Kiliana	3 56	8 13	A	dop.	2 31
28. tydzień. Mat. 5, 20—26.							
9 njedzela	6. n. p. f. tr.	7. n. p. swj.	3 57	8 12	A	12 4	4 1
10 póndzela	Bohumila	Amalije, fr.	3 58	8 11	A	12 28	5 32
11 wutora	Pija	Pija I., bż.	3 59	8 10	A	1 3	6 56
12 frjeda	Hendricha	Jan. Gualbrt.	4 0	8 10	A	1 53	8 4
13 shtwórtk	Marhaty ☉	Anakleta, bż.	4 1	8 9	A	3 3	8 53
14 pjatk	Bonavent.	Bonaventa, w.	4 2	8 8	A	4 27	9 26
15 sobota	Jap. dżel.	†Hendricha II.	4 3	8 7	A	5 57	9 48
29. tydzień. Mat. 8, 1—9.							
16 njedzela	7. n. p. f. tr.	8. n. p. swj.	4 4	8 6	A	7 24	10 5
17 póndzela	Alexija, w.	Alexija, w.	4 5	8 5	A	8 46	10 18
18 wutora	Eugena	Kamilla L., w.	4 6	8 4	A	10 5	10 29
19 frjeda	Ruffiny	Vincenc B., w.	4 8	8 3	A	11 19	10 41
20 shtwórtk	Eliaka ☾	Marhata, m.	4 9	8 2	A	pop.	10 54
21 pjatk	Pragedy	Urbogasta, bż.	4 10	8 1	A	1 45	11 7
22 sobota	Mar. Mladl.	Mar. Mladl.	4 12	8 0	A	2 58	11 24
30. tydzień. Mat. 7, 15—23.							
23 njedzela	8. n. p. f. tr.	9. n. p. swj.	4 13	7 58	A	4 10	11 47
24 póndzela	Khrystiny	Khrystiny	4 15	7 57	A	5 21	dop.
25 wutora	Jakuba	Jakuba, jap.	4 16	7 56	A	6 23	12 18
26 frjeda	Gany	Gany m.	4 17	7 55	A	7 15	1 1
27 shtwórtk	Marische	Natalije, m.	4 18	7 54	A	7 55	1 57
28 pjatk	Pantaleon ☺	Imnoc. I., bż.	4 19	7 52	A	8 24	3 5
29 sobota	Beatryz	Marische	4 21	7 50	A	8 46	4 21
31. tydzień. Lut. 16, 1—9.							
30 njedzela	9. n. p. f. tr.	10. n. p. swj.	4 22	7 49	A	9 3	5 39
31 póndzela	Florentyny	Ignac Loy.	4 24	7 47	A	9 16	6 58

Sermanki a skótne wiki
pytaj sady na itronomaj 17 a 18.

Měšaczkowe pscheměnjenje a wjedro.

☾ Pošledni bértlik 6. julija w nozhy 11 h. 4 m. na mutne, deshečyste wjedro potašuje.

☉ Mětody měšaczk 13. julija popodnju 1 h. 46 m. nještajne wjedro wobthowa.

☾ Prěni bértlik 20. julija wječor 6 h. 1 m. ho rjanych dnjow nazhijecz da.

☺ Potny měšaczk 28. jul. wječor 9 h. 8 m. i wulkej horzotu fastupi.

Stolětna protyka.

Julij i wulkej horzotu fastupi, 5. nastanje deshečowe wjedro a traje hač do 21., potom rjenje čzoplo hač do kónca.

21. julija spoczatk pšyczich dnjow.

Naspomnjenja.

1893. August,

žnienz,

ma 31 dnijow.

Dny.	Porjedbena protyka.		☉		Mjeseće i namjen.	☾	
	Evangelsta.	Katholsta.	šhadž. h. m.	řhov. h. m.		šhadž. h. m.	řhov. h. m.
1 wutora	Pětra w rjecz.	Pětra w rjecz.	4 26	7 46	☼	9 28	8 16
2 řrjeda	Gustawa	Alfonsa, bž.	4 27	7 44	☼	9 41	9 31
3 šchtwórtk	Augusta	Schczęp. nam.	4 29	7 42	☼	9 54	10 54
4 pjatk	Dominika	Dominika	4 30	7 41	☼	10 10	pop.
5 šobota	Dswalda ☽	Marj. sněh.	4 31	7 40	☼	10 30	1 43

32. tydzeń. Łuf. 19, 41—48.

6 njedźela	10. n. p. ř. t.	11. n. p. řwj.	4 32	7 38	☼	10 58	3 12
7 pøndźela	Donata	Cajetana	4 34	7 36	☼	11 41	4 37
8 wutora	Sebera	Cyriaka	4 36	7 34	☼	dop.	5 50
9 řrjeda	Erifa	Romana	4 37	7 32	☼	12 40	6 46
10 šchtwórtk	Lawrjenza	Lawrjenca	4 39	7 30	☼	1 58	7 24
11 pjatk	Ĝermana ☽	Sufany	4 41	7 28	☼	3 25	7 49
12 šobota	Klary	Klary	4 42	7 26	☼	4 54	8 8

33. tydzeń. Łuf. 18, 9—14.

13 njedźela	11. n. p. ř. t.	12. n. p. řwj.	4 44	7 24	☼	6 20	8 23
14 pøndźela	Eufebija	Athanasije	4 46	7 22	☼	7 41	8 36
15 wutora	Theodola	Mar. do nj.	4 47	7 21	☼	8 58	8 47
16 řrjeda	Koča	Koča, w.	4 48	7 19	☼	10 14	8 58
17 šchtwórtk	Liberta	Liberta	4 50	7 17	☼	11 28	9 11
18 pjatk	Augustiny	Heleny, řh.	4 51	7 15	☼	pop.	9 27
19 šobota	Sebalda ☽	Ludwika, bž.	4 53	7 13	☼	1 56	9 48

34. tydzeń. Marf. 7, 31—37.

20 njedźela	12. n. p. ř. t.	13. n. p. řwj.	4 55	7 11	☼	3 8	10 15
21 pøndźela	Anastafija	Jana Franc.	4 56	7 9	☼	4 14	10 53
22 wutora	Alfonsa	Filiberta	4 58	7 7	☼	5 10	11 44
23 řrjeda	Zachäja	Fil. Ben. w.	5 0	7 5	☼	5 54	dop.
24 šchtwórtk	Bartromja	Bartromja	5 1	7 3	☼	6 27	12 49
25 pjatk	Ludwiga	Ludw. XI, řr.	5 2	7 1	☼	6 51	2 3
26 šobota	Samuela	Sebalda, w.	5 4	6 59	☼	7 9	3 20

35. tydzeń. Łuf. 10, 23—37.

27 njedźela	13. p. ř. t. ☽	14. n. p. řwj.	5 5	6 57	☼	7 24	4 40
28 pøndźela	Belagija	Augustina, bž.	5 7	6 54	☼	7 37	6 0
29 wutora	Jana řmj.	Jana řř. řcz.	5 9	6 52	☼	7 48	7 21
30 řrjeda	Benjamina	Koza Lim. řn.	5 10	6 50	☼	8 1	8 42
31 šchtwórtk	Jofuy	Kajm. N. w.	5 12	6 48	☼	8 15	10 5

Ĝermanki a škótné wiki
pytať sady na řtronomaj 17 a 18.

Měřaczkowe přřeměňenje a wjedro.

☾ Pořledni běřlik 5. aug. rano
5 h. 22 m. wětr a deřcz z řrima-
njom měřchany lubi.

☼ Młody měřaczk 11. aug. wječor
9 h. 46 m. ma rady jařne wjedro.

☾ Břeni běřlik 19. aug. dopoř-
dnja 10 h. 50 m. mōže trochu řymny
břcz.

☼ Pořny měřaczk 27. aug. dopoř-
dnja 9 h. 41 m. na jařne wjedro
pořajuje.

Stolětna protyka.

Měřaz august řapocźnje ř mulkej
horzotu, ř. řastupi deřcz a traje
hač do 19. potom jedny řjany dźeň,
po nim hač do řonźa njeřtajne wjedro.

1. augusta: 2. termija Ĝrunt-
řřeho dawka. — 23. augusta řonź
přbřczich dnjow.

Raspomnjenja.

1893. September,

póznienz,
ma 30 dnjow.

Dny.	Porjędzjena protyka.		☉		Miejsce urodzen.	☾	
	Ewangelska.	Katholiska.	skhadz. h. m.	kwow. h. m.		skhadz. h. m.	kwow. h. m.
1 pjatt	Egidija	Egidija	5 13	6 46	☿	8 34	11 31
2 łobota	Abfaloma	Schczepana	5 14	6 44	☿	9 0	pop.

36. tydzień. Suf. 17, 11—19.

3 njeđzela	14. p. ł. t. ☾	15. n. p. łwj.	5 16	6 42	☿	9 36	2 25
4 pónđzela	Konst. Sz. w. S.	Rosalije	5 18	6 39	☿	10 29	3 42
5 wutora	Nathanaela	Lawrij. Just.	5 19	6 37	☿	11 39	4 41
6 łrjeda	Magna	Limbanije	5 21	6 35	☿	dop.	5 24
7 łchtwórtek	Reginy	Reginy	5 23	6 32	☿	1 2	5 53
8 pjatt	Marj. narob.	Mar. nar.	5 24	6 30	☿	2 28	6 13
9 łobota	Sidonije	Andomara, bż.	5 26	6 28	☿	3 35	6 29

37. tydzień. Mat. 6, 24—34.

10 njeđzela	15. p. ł. t. ☉	16. n. p. łwj.	5 27	6 26	☿	5 17	6 42
11 pónđzela	Abrahama	Proba	5 28	6 24	☿	6 36	6 52
12 wutora	Bohumila	Gwida, w.	5 30	6 22	☿	7 53	7 4
13 łrjeda	Amata	Amata	5 32	6 20	☿	9 8	7 17
14 łchtwórtek	Kłchiza pom.	Pow. ł. łchiz.	5 33	6 17	☿	10 24	7 31
15 pjatt	Friederiki	Nikodema	5 35	6 15	☿	11 39	7 49
16 łobota	Euphemije	Ludmile	5 37	6 12	☿	pop.	8 13

38. tydzień. Suf. 7, 11—17.

17 njeđzela	16. n. p. ł. t. ☾	17. n. p. łwj.	5 38	6 10	☿	2 2	8 47
18 pónđzela	Vita	Jof. Kupert, w.	5 40	6 7	☿	3 2	9 32
19 wutora	Renata	Januara	5 42	6 5	☿	3 50	10 30
20 łrjeda	Kwat. Kal.	Such. d. Eust.	5 43	6 3	☿	4 27	11 41
21 łchtwórtek	Mateja	Mateja	5 44	6 1	☿	4 54	dop.
22 pjatt	Maurizija	Mauricija, m.	5 46	5 59	☿	5 14	12 58
23 łobota	Thelle	* Thelle, ł.	5 47	5 57	☿	5 30	2 17

39. tydzień. Suf. 14, 1—11.

24 njeđzela	17. n. p. ł. t. ☉	18. n. p. łwj.	5 49	5 54	☿	5 43	3 37
25 pónđzela	Kleofaza	Kleofaza	5 51	5 52	☿	5 55	4 58
26 wutora	Zypriana	Justiny	5 53	5 50	☿	6 7	6 20
27 łrjeda	Florenza	Kozm. a Dam.	5 54	5 47	☿	6 21	7 44
28 łchtwórtek	Wjazłława	Wjacłława	5 56	5 45	☿	6 38	9 12
29 pjatt	Michala	Michala	5 57	5 43	☿	7 2	10 43
30 łobota	Hieronyma	Hieron., mész.	5 58	5 41	☿	7 35	pop.

Sermanki a skótné wiki
pytaj sadny na stronomaj 17 a 18.

Mészaczkowe pschemienjenje a wjedro.

☾ Połedni bértlik 3. sept. dopołdnja 10 ł. 40 m. ma wéur a łucze wjedro.

☉ Młoby mészaczł 10. sept. dopołdnja 8 ł. 3 m. ło ł deszczej pichitłła.

☾ Bréni bértlik 18. sept. rano 5 ł. 17 m. łubosne wjedro łubi.

☉ Połny mészaczł 25. sept. wjeczor 9 ł. 22 m. na deszcz łofasuje.

Stołétna protyka.

Wót 1. hacł do 4. rjenje czopło, potom łyline deszczé, na to łrimanje, łotrez łjane wjedro łeczłuje hacł do 20., 30. deszcz.

30. septembra: 3. termija łrajneje renty. — 2. termija dołhodného dawka.

Naspomnjenja.

1893. Oktober,

winow,
ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyfa.		☉			☾		
	Evangeliſta.	Katholiſta.	ſthadž. h. m.	thow. h. m.	Wjeſte namjen.	ſthadž. h. m.	thow. h. m.	
40. tydžeń. Mat. 22, 34—46.								
1 njedźela	18.n.p.ſ.t.	19.n.p.ſ.wj.	6 05	39	☿	8 22	1 34	
2 pónđzela	Rahela	☾ Leodegara	6 25	36	☿	9 27	2 39	
3 wutora	Magimiana	☿ Ewalda	6 35	34	☿	10 46	3 25	
4 ſrjeda	Franza	Franca N. w.	6 55	32	☿	dop.	3 57	
5 ſchtwórtk	Plazida	☿ Placida	6 75	29	☿	12 11	4 19	
6 pjatk	Fidy	☿ Bruna	6 95	27	☿	1 37	4 36	
7 ſobota	Eſthery	☿ Auguſta	6 105	25	☿	2 59	4 49	

41. tydžeń. Mat. 9, 1—8.

8 njedźela	19.n.p.ſ.t.	20.n.p.ſ.wj.	6 12	5 23	☿	4 17	5 1	
9 pónđzela	Dionyſa	☉ Dionyſa	6 13	5 21	☿	5 33	5 12	
10 wutora	Athanaſija	☿ Franca Borg.	6 15	5 19	☿	6 49	5 23	
11 ſrjeda	Gereona	☿ Placida	6 16	5 17	☿	8 5	5 37	
12 ſchtwórtk	Magimil.	☿ Maximiliana	6 18	5 14	☿	9 20	5 54	
13 pjatk	Kolomana	☿ Eduarda	6 20	5 12	☿	10 36	6 15	
14 ſobota	Burkarda	☿ † Kalista, bž.	6 22	5 10	☿	11 47	6 44	

42. tydžeń. Luč. 13, 6—9.

15 njedźela	20.n.p.ſ.t.	21.n.p.ſ.wj.	6 24	5 8	☿	pop.	7 24	
16 pónđzela	Hawoła	☿ Hawoła, a.	6 25	5 6	☿	1 45	8 17	
17 wutora	Innozenza	☿ Jadwiga, w.	6 27	5 4	☿	2 26	9 22	
18 ſrjeda	Lukaſcha	☾ Lukaſcha ſcz.	6 28	5 2	☿	2 56	10 35	
19 ſchtwórtk	Ferdinanda	☿ Bëtra Alfant.	6 30	5 0	☿	3 18	11 52	
20 pjatk	Wendelina	☿ Wendelina	6 32	4 58	☿	3 35	dop.	
21 ſobota	Wórschle	☿ † Wórsche, m.	6 33	4 56	☿	3 49	1 11	

43. tydžeń. Luč. 10, 38—42.

22 njedźela	21.n.p.ſ.t.	22.n.p.ſ.wj.	6 35	4 53	☿	4 2	2 31	
23 pónđzela	Severina	☿ Severina, b.	6 37	4 51	☿	4 14	3 52	
24 wutora	Salome	☿ Rafaela, arcj.	6 39	4 49	☿	4 26	5 15	
25 ſrjeda	Kriſpina	☺ Kriſpina, m.	6 41	4 47	☿	4 43	6 43	
26 ſchtwórtk	Amanda	☿ Bernwarda, b.	6 42	4 46	☿	5 4	8 15	
27 pjatk	Sabiny	☿ Frumenta, b.	6 43	4 44	☿	5 33	9 48	
28 ſobota	Šchim. Jud.	☿ † Šym. Judy	6 45	4 42	☿	6 16	11 17	

44. tydžeń. Mat. 18, 21—35.

29 njedźela	22.n.p.ſ.t.	23.n.p.ſ.wj.	6 47	4 40	☿	7 18	pop.	
30 pónđzela	Klaudija	☿ Germana	6 49	4 38	☿	8 34	1 25	
31 wutora	Š. ref.	☿ Wolfganga	6 51	4 36	☿	9 59	2 1	

Germanki a škótné wiki
pytaj ſady na ſtronomaj 17 a 18.

Wěſćazkowe pſcheměnjenje a wjedro.

☾ Poſledni bėrtlik 2. oktobra po-
połdnju 4 h. 18 m. wobſhowa deſćež
a ſymćkojte wjedro.

☉ Młody měſćazk 9. okt. wječor
9 h. 26 m., ſ widžomnym ſaczmi-
czom ſlónza, da nam jaſne wjedro
doczakać.

☾ Brėni bėrtlik 18. oktobra rano-
12 h. 19 m. je bkuće a mhlwojte
wjedro.

☺ Połny měſćazk 25. okt. do-
połdnja 8 h. 26 m. wchynjeſe wložne
wjedro a wėtry.

☾ Poſledni bėrtlik 31. oktobra
w nožy 11 h. 40 m. nam jaſne a
bryſchne wjedro lubi.

Stolėtna protyfa.

Wot 1. hać do 13. deſćežowe
wjedro, 14. poſhmurne wjedro ſ de-
ſćežom, 15. a 16. rjenje hać do
24., na kotrymž ſo deſćež dže, na
to jaſno rjenje, wot 29. hać do ſlónza
mħla a deſćežkojte.

1. oktobra: 2. termija wopalen-
teje kaſny.

Wapomnjenja.

1893. November,

nashmuit,
na 30 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		Mještje inamjen.	☾	
	Evangelfta.	Katholfska.	šhadž. h. m.	thow. h. m.		šhadž. h. m.	thow. h. m.
1 brjeda	Benigna	Wsch. swjat.	6 53	4 34		11 25	2 27
2 šhtwórtk	Cesarija	Rhude dušč.	6 55	4 32		dop.	2 44
3 pjatk	Huberta	Huberta	6 56	4 30		12 47	2 58
4 šobota	Karla	Karl Borrom.	6 58	4 28		2 5	3 9

45. tydžeń. Mat. 22, 15—22.

5 njeđžela	23.n.p.š.t.	24.n.p.swj.	7 04	4 27		3 20	3 21
6 pónđžela	Leonharda	Leonarda	7 14	4 26		4 35	3 32
7 wutora	Erđmana	Willibrorda	7 34	4 24		5 49	3 44
8 brjeda	Emerika	Bohuměra	7 54	4 22		7 4	3 59
9 šhtwórtk	Theodora	Theodora	7 74	4 21		8 19	4 18
10 pjatk	M. Luthera	Šandr. Kvell.	7 84	4 19		9 32	4 44
11 šobota	Mennaša	Měrcž., bamž.	7 104	4 18		10 41	5 21

46. tydžeń. Mat. 9, 18—26.

12 njeđžela	24.n.p.š.t.	25.n.p.swj.	7 124	4 16		11 38	6 9
13 pónđžela	Arkadija	Didaka	7 144	4 14		pop.	7 9
14 wutora	Levina	Serapija	7 154	4 13		12 56	8 19
15 brjeda	Leopolda	Leopolda	7 164	4 12		1 21	9 33
16 šhtwórtk	Edmundy	Ottomara	7 184	4 11		1 39	10 49
17 pjatk	Huga	Huga	7 204	4 10		1 54	dop.
18 šobota	Hejnhija	† Otta	7 224	4 8		2 7	12 6

47. tydžeń. Mat. 25, 1—13.

19 njeđžela	25.n.p.š.t.	26.n.p.swj.	7 244	4 7		2 19	1 24
20 pónđžela	Amoša	Feliga Val.	7 254	4 6		2 30	2 44
21 wutora	Marj. wopr.	Marj. wopr.	7 274	4 4		2 45	4 8
22 brjeda	Cecilije	Cecilije	7 294	4 3		3 4	5 38
23 šhtwórtk	Felicity	Klimant, bž.	7 304	4 2		3 28	7 12
24 pjatk	Wof. pjatk	Jan w. fšch., w.	7 314	4 2		4 5	8 46
25 šobota	Rhatrnj	† Rhatrnj, f.	7 334	4 1		4 59	10 11

48. tydžeń. Mat. 24, 37—51.

26 njeđžela	26.Šs.fem.	27.n.p.swj.	7 344	4 0		6 13	11 15
27 pónđžela	Sim. Metaf.	Virgilija	7 363	59		7 40	pop.
28 wutora	Ruša	Ruša	7 383	58		9 8	12 30
29 brjeda	Walthera	Saturna	7 393	57		10 33	12 50
30 šhtwórtk	Šandrija	Šandrija	7 413	56		11 54	1 5

Sermanki a škótnu wiki
pytaj sady na štronomaj 17 a 18.

Měšacžkowne pšheměnje a wjedro.

☉ Młody měšacžk 8. nov. popoł-
dnju 1 h. 55 m. kurjawan a de-
ščezam hoji.

☾ Prěni bértlik 16. nov. wječor
6 h. 43 m. najšterje hjičže prjedawiče
wjedro wobthowa.

☼ Polny měšacžk 23. nov. wječor
7 h. 7 m. s jašnym a šmnyym wje-
drom pšhicžehnje.

☾ Pošledni bértlik 30. nov. do-
połdnja 10 h. 16 m. na jara hrošne
wjedro pokazuje.

Stolětna protyka.

Wot 1. hač do 4. rjenje, 5. a
6. wulki wětr, potom dwa dnjej
dejčč, na to jašo rjenje hač do
16., druhdy jenož kuš kurjawn, 17.
pohymurjene a šma, tat hač do 28.,
nětko deščč hač do kónca.

Žaspomnjenja.

1893. December,

hodownik,

na 31 dnjow.

Dny.	Porjedżena protyka.		skhadż.		khow.	Niebieje inamjen.	D	
	Ewangelsta.	Katholsta.	h. m.	h. m.			skhadż.	khow.
1 pjatk	Longina	Natalije	7 42	3 56	☉		dop.	1 18
2 sobota	Murelije	Bibiany	7 44	3 55	☽		1 10	1 30
49. tydzień. Rom. 13, 11—14.								
3 njeđzela	1. n. adv.	1. n. advent.	7 45	3 54	☽		2 25	1 40
4 pónđzela	Borbory	Borbory	7 46	3 54	☽		3 39	1 52
5 wutora	Amosa	Sabby	7 48	3 53	☽		4 53	2 6
6 śrjeda	Mikławšcha	Mikławšcha	7 49	3 53	☽		6 7	2 24
7 śchtwórtk	Markarda	Ambrosija	7 50	3 52	☽		7 21	2 47
8 pjatk	Marj. podj. ☉	Marj. pod.	7 51	3 52	☽		8 30	3 20
9 sobota	Agrippiny	Valerija	7 52	3 52	☽		9 31	4 4
50. tydzień. Rom. 15, 4—13.								
10 njeđzela	2. n. adv.	2. n. advent.	7 53	3 52	☽		10 20	5 1
11 pónđzela	Domaśa	Domaśa	7 54	3 52	☽		10 58	6 8
12 wutora	Epimacha	Magencija	7 55	3 52	☽		11 25	7 21
13 śrjeda	Jodoła	Lucije	7 56	3 52	☽		11 45	8 36
14 śchtwórtk	Isidora	Mikafija	7 57	3 52	☽		pop.	9 50
15 pjatk	Ignaza	Ahrystianj	7 58	3 52	☽		12 12	11 5
16 sobota	Ananiaśa ☾	Adelhajdnj	7 59	3 52	☽		12 24	dop.
51. tydzień. Kol. 1, 12—15.								
17 njeđzela	3. n. adv.	3. n. advent.	8 0	3 52	☽		12 36	12 21
18 pónđzela	Wunibalda	Marj. woczaf.	8 1	3 53	☽		12 48	1 40
19 wutora	Reinharda	Abjunta	8 1	3 53	☽		1 4	3 4
20 śrjeda	Kwat. Am.	Such. d. Teof.	8 2	3 53	☽		1 25	4 33
21 śchtwórtk	Domaścha	Domaścha	8 3	3 54	☽		1 54	6 7
22 pjatk	Beaty	Flawiana	8 3	3 54	☽		2 39	7 37
23 sobota	Dagoberta ☺	Wiktorige	8 4	3 54	☽		3 44	8 54
52. tydzień. Fil. 4, 4—7. Wożi dzeń: Tit. 2, 11—14. 2. ś. hodow: Hebr. 1, 1—6.								
24 njeđzela	4. n. adv.	4. n. advent.	8 4	3 54	☽		5 8	9 50
25 pónđzela	Wożi dzeń	1. ś. hodow	8 4	3 55	☽		6 39	10 27
26 wutora	2. ś. hod.	Schczepana	8 5	3 55	☽		8 10	10 52
27 śrjeda	Jana ścz.	Jana ścz.	8 5	3 56	☽		9 37	11 10
28 śchtwórtk	Njewin. dźecz.	Njewin. dźecz.	8 5	3 57	☽		10 57	11 24
29 pjatk	Sonathana	Domaścha R.	8 5	3 58	☽		dop.	11 36
30 sobota	Dawida ☾	Kainera	8 5	3 59	☽		12 13	11 48
53. tydzień. Gal. 4, 1—7.								
31 njeđzela	Njeđj. p. h. N. po hodj.		8 5	4 0	☽		1 28	11 59

Sermanki a škótne wiki
pytaj sady na stronamaj 17 a 18.

Měšaczkowe pšcheměnenje a wjedro.

☉ Młody měšaczk 8. dež. dop.
8 h. 39 m. je pošmurjeny a šwki.
☾ Brěni bėrtlik 16. dež. dopoldnja
11 h. 20 m. trajnu šymu nacžini.
☺ Połny měšaczk 23. dež. rano
5 h. 35 m. pščinjeke kněh.
☾ Pošledni bėrtlik 30. dež. rano
12 h. 17 m. ma hiščeže šymne wjedro.

Stolětna protyka.

1. rjenje, wot 2. hačž do 15.
jara hrojnje, wot 16. hačž do 20.
šamrócžene njebo, kněh a hačž do
pošlednjeho jara šyma.

31. dežembra: 4. termija traj-
neje renty.

Naspomnjenja.

Woblicženje danje.

Kapital. mf. 1	3 procent.		3 1/2 procent.		4 procent.		4 1/2 procent.		5 procent.		Kapital. tal.
	Sčítanje marf. np.	Wěšćanje marf. np.	Sčítanje marf. np.	Wěšćanje marf. np.	Sčítanje marf. np.	Wěšćanje marf. np.	Sčítanje marf. np.	Wěšćanje marf. np.	Sčítanje marf. np.	Wěšćanje marf. np.	
5	—	3	—	3 5/10	—	4	—	4 5/10	—	5	mf. 1
10	—	15	—	17 5/10	—	20	—	22 5/10	—	25	5
15	—	30	—	35	—	40	—	45	—	50	10
20	—	45	—	52 5/10	—	60	—	67 5/10	—	75	15
25	—	60	—	70	—	80	—	90	—	—	20
30	—	75	—	87 5/10	—	—	—	—	—	—	25
35	—	90	—	—	—	1	—	12 5/10	—	1	25
40	—	—	—	5	—	1	—	35	—	1	30
45	—	5	—	22 5/10	—	1	—	57 5/10	—	1	35
50	—	20	—	40	—	1	—	80	—	2	40
55	—	35	—	57 5/10	—	1	—	15	—	2	45
60	—	50	—	75	—	1	—	25	—	2	50
65	—	80	—	10	—	2	—	70	—	3	60
70	—	10	—	45	—	2	—	15	—	3	70
75	—	20	—	80	—	2	—	30	—	3	80
80	—	40	—	15	—	3	—	60	—	4	90
85	—	70	—	50	—	3	—	5	—	4	100
90	—	—	—	—	—	4	—	50	—	5	100
95	—	—	—	—	—	8	—	66 8/10	—	10	200
100	—	—	—	—	—	12	—	—	—	15	300
105	—	—	—	—	—	16	—	1	—	20	400
110	—	—	—	—	—	20	—	1	—	25	500
115	—	—	—	—	—	40	—	1	—	30	1000
120	—	—	—	—	—	200	—	3	—	50	5000
125	—	—	—	—	—	400	—	16	—	250	10000
130	—	—	—	—	—	800	—	33	—	500	

Woblicženje, što pamt placži, hdyž je zentnar 1, 2, 3 atd. marlow.

Pamt přěhožo telko np. placži, kaž zentnar marlow.

A na wopat:

Zentnar přěhožo telko marlow placži, kaž pamt np.

Заблічэнне плаціфінг метра, годзі фарту фарту коўсэ 1 нр. гачэ 3 марті плаці.

Годзі фарту фарту коўсэ плаці:		дэа плаціфінг метр:		Годзі фарту фарту коўсэ плаці:		дэа плаціфінг метр:		Годзі фарту фарту коўсэ плаці:		дэа плаціфінг метр:		Годзі фарту фарту коўсэ плаці:		дэа плаціфінг метр:	
март	нр.	март	нр.	март	нр.	март	нр.	март	нр.	март	нр.	март	нр.	март	нр.
—	1	—	18	—	17	—	30	—	33	—	58 ₃	—	49	—	86 ₅
—	2	—	3 ₅	—	18	—	31 ₈	—	34	—	60	—	50	—	88 ₃
—	3	—	5 ₃	—	19	—	33 ₅	—	35	—	61 ₈	—	51	—	90
—	4	—	7 ₁	—	20	—	35 ₃	—	36	—	63 ₆	—	52	—	91 ₈
—	5	—	8 ₈	—	21	—	37 ₁	—	37	—	65 ₃	—	53	—	93 ₆
—	6	—	10 ₆	—	22	—	38 ₈	—	38	—	67 ₁	—	54	—	95 ₃
—	7	—	12 ₄	—	23	—	40 ₆	—	39	—	68 ₉	—	55	—	97 ₁
—	8	—	14 ₁	—	24	—	42 ₄	—	40	—	70 ₆	—	56	—	98 ₉
—	9	—	15 ₉	—	25	—	44 ₁	—	41	—	72 ₄	—	57	—	0 ₆
—	10	—	17 ₇	—	26	—	45 ₉	—	42	—	74 ₂	—	58	—	2 ₄
—	11	—	19 ₄	—	27	—	47 ₇	—	43	—	75 ₇	—	59	—	4
—	12	—	21 ₂	—	28	—	49 ₄	—	44	—	77 ₉	—	60	—	5 ₉
—	13	—	23	—	29	—	51 ₂	—	45	—	79 ₅	—	65	—	14 ₈
—	14	—	24 ₇	—	30	—	53	—	46	—	81 ₂	—	70	—	23 ₆
—	15	—	26 ₃	—	31	—	54 ₇	—	47	—	83	—	75	—	32 ₄
—	16	—	28 ₉	—	32	—	56 ₅	—	48	—	84 ₇	—	80	—	41 ₉

Заблічэнне плаціфінг нонэво тута, годзі фарту тута 1 нр. гачэ 1 март плаці.

Годзі фарту тута плаці:		дэа плаціфінг нонэво тута:		Годзі фарту тута плаці:		дэа плаціфінг нонэво тута:		Годзі фарту тута плаці:		дэа плаціфінг нонэво тута:		Годзі фарту тута плаці:		дэа плаціфінг нонэво тута:	
март	нр.	март	нр.	март	нр.	март	нр.	март	нр.	март	нр.	март	нр.	март	нр.
—	1	—	0 ₆	—	11	—	6 ₆	—	21	—	12 ₆	—	35	—	21
—	2	—	1 ₂	—	12	—	7 ₂	—	22	—	13 ₂	—	40	—	24
—	3	—	1 ₈	—	13	—	7 ₈	—	23	—	13 ₈	—	45	—	27
—	4	—	2 ₄	—	14	—	8 ₄	—	24	—	14 ₄	—	50	—	30
—	5	—	3	—	15	—	9	—	25	—	15	—	55	—	33
—	6	—	3 ₆	—	16	—	9 ₆	—	26	—	15 ₆	—	60	—	36
—	7	—	4 ₂	—	17	—	10 ₂	—	27	—	16 ₂	—	65	—	39
—	8	—	4 ₈	—	18	—	10 ₈	—	28	—	16 ₈	—	70	—	42
—	9	—	5 ₄	—	19	—	11 ₄	—	29	—	17 ₄	—	75	—	45
—	10	—	6	—	20	—	12	—	30	—	18	—	80	—	48

Hermanki a škótne wiki.

(dop. = dopoldnja; pop. = popoldnju; f. = fonjaze wiki; fw. = fwinjaze wiki; w. = wolmowe wiki; l. = lenowe wiki; fnamjesho * rêta škótne wiki, fnamjesho † pał hermank a škótne wiki; hdžej ničjo pódla nješteji, tam je jenož hermanf.)

NB. Dofelž ko hermanki druhdny pschepoložuja, fu smylki móžne.

Wulki rôžk.

2. Pipst (hacž do 15.).
4. Njehwacžidlo* l.
5. Kamjenž*.
6. Kuland*.
11. Gródt fw.
16. Kinsbórt*.
18. Dobrilug fw.
23. Bistkopizy*.
26. Kamjenž*, Žüterbog.
30. Draždžany (nowe město) f., Luban.
31. Łufow.

Waly rôžk.

1. Njehwacžidlo* l.
3. Kuland*.
4. Kinsbórt*, Kulow*, Damna*, Grabin* f., Jarow.
6. Żorow.
8. Radeberg*, Gašyn f.
9. Stara Darbna.
10. Kalawa fw.
11. Kalawa* f.
13. Wostrowž, Šhorjelž, Kalawa, Luboras, Wožerežy†, Parzow, Brody†.
15. Wulki Hajn* f. a deřf., Parzow*.
16. Kamjenž*, Wulki Hajn.
18. Drjow†.
20. Bistkopizy*, Grabin* f., Gubin* f., Gródt*.
21. Barščez† f.
22. Draždžany (ft. m.) fym. w., Nowe Město p. St.*
24. Wětořchow fw.
25. Drtrand*, Wětořchow* f.
27. Nowosalž, Stolpno, Dobrilug*, Kósbort†, Wětořchow.
28. Dobrilug, Łas†.

Měrz.

1. Njehwacžidlo* l., Radeburg*.
2. Radeburg.
3. Lubin fw., Kuland*.
4. Žitawa, Miščno* f., Lubin* f., Łufow.
6. Ğalščtrow†, Žitawa* f., Lubin, Ryšwald†, Žahan, Štantsnow* f.
7. Bart p. Wóšborka*, Eifenberg.
8. Wóšbort*, Stolpno*, Kuland.
10. Šty Komorow fw.
11. Šty Komorow* f., Jarow*.

Měrz.

13. Bistkopizy*, Draždžany (st. město), Grabin f., Ryšwald†, Šty Komorow, Trébule† f., Dubž†.
14. Bjarnacžizy*, Grabin.
15. Gródt fw., Kósbort.
16. Kamjenž*.
17. Lubnjow fw., Čžerwjena Woda†, Stara Darbna.
18. Lubnjow*.
19. Miščno.
20. Bjarnacžizy, Draždžany (n. město)* f., Lubij* f., Polčniza*, Wožerežy*, Lubnjow, Mužakow† f., Luboras.
21. Gašyn† f.
22. Bjerwald†, Rumburg.
23. Kamjenž*, Šhorjelž*.
24. Nowe Město p. St.* f., Kalawa fw.
25. Budyščin, Drtrand* f., Kalawa* f.
27. Kulow†, Kalawa, Gubin* f., Drtrand.
28. Barščez*.
29. Dobrilug fw.

Saprljeja.

4. Ščeračow†, Džžet.
5. Njehwacžidlo*, Parzow.
6. Beřkow*.
7. Beřkow, Kuland*.
10. Wóšbort*, Kinsbórt*, Pipst hacž do 16., Rhoczebus.
11. Rhoczebus† f.
12. Radeberg*, Stolpno*, Gródt fw.
13. Kamjenž*, Radeberg.
15. Drjow†, Stara Darbna.
17. Ğalščtrow*, Brody†, Drjow†, Miloras†.
18. Kinsbórt.
19. Damna*.
21. Šty Komorow fw., Wětořchow fw.
22. Šty Komorow* f., Wětořchow* f.
24. Bistkopizy*, Rakežy, Lubnjow† f., Šty Komorow, Wětořchow.
25. Jarow* f. a wolk.
27. Dobrilug*.

Měja.

1. Bart p. Wóšborka†, Bistkopizy, Wožerežy†, Kulow*, Luboras, Radmėrizy†.

Měja.

3. Njehwacžidlo*, Polčniza*, Kuland, Nowe Město p. St.
5. Kalawa fw., Kuland*.
6. Kalawa* f.
8. Kamjenž†, Lubij† f., Kalawa, Gubin† f., Žahan†.
10. Rhoczebus wóřf. w.
12. Lubin fw., Nowe Město p. St.*, Eifenberg p. Morščburga†, Pichibuš†, Čžerwjena Woda†.
13. Lubin* f., Trébule† f.
15. Bistkopizy*, Wóšbort*, Kinsbórt*, Štantsnow† f., Gródt†, Gašyn† f., Lubin, Parzow.
16. Kinsbórt, Barščez† f.
17. Radeburg*, Bjerwald†, Dobrilug fw.
18. Beřkow*, Rhoczebus* f.
19. Beřkow, Šty Komorow.
23. Wožeramožy†, Kulow†, Žybalin.
25. Kamjenž, Łufow.
27. Wožerežy wolk.
28. Miščno.
29. Ryšwald†, Pizn†.
31. Górow*.

Junij.

1. Kalawa w., Rhoczebus* f.
2. Lubnjow fw., Kuland*, Stara Darbna h., potom*.
3. Lubnjow*, Bart*.
5. Šhorjelž†, Lubnjow, Wulki Hajn* f., Bart.
7. Njehwacžidlo*, Lubin w.
8. Kamjenž*, Kalawa wolk., Rhoczebus* f., Drtrand* f.
9. Rhoczebus w., Drtrand.
10. Lubin* f.
12. Gródt w., Grabin* f., Ryšwald†.
13. Grabin.
14. Dobrilug fw., Grabin w., Gródt w., Stolpno.
15. Kalawa w., Rhoczebus* f.
19. Ğucžina†, Ğalščtrow*, Gubin* f., Mužakow† f.
21. Radeberg*, Bjerwald†, Damna*, Parzow† f.
22. Rhoczebus* f., Damna.
24. Bjelecžin, Wožerežy*, Brody†.
26. Draždžany (stare a nowe město), Drjow†, Luban, Ryšwald†, Luboras, Kósbort†, Jarow† f.

Junij.

27. Bart p. Wóšborka*, Drjow†.
29. Rhoczebus* f.
30. Kalawa fw., Šty Komorow fw.

Julij.

1. Kalawa* f., Dubž†, Šty Komorow* f.
3. Draždžany (nowe město) f., Ğuffa, Kalawa, Džžet†, Gródt, Trébule* f., Bart h., Ğobotu prjedy*.
4. Njehwacžidlo*.
6. Rhoczebus* f.
7. Wulki Hajn†, Kuland*.
8. Łufow* f.
10. Bistkopizy*, Gašyn* f., Nowosalž.
11. Barščez*.
12. Gródt fw.
13. Rhoczebus* f.
15. Lubin* f.
17. Lubij* f., Polčniza*.
18. Polčniza.
19. Radeburg*, Dobrilug fw.
24. Wóšbort*, Krakow*.
25. Jarow* f.
26. Pichibuš*.
27. Kamjenž*.

August.

2. Njehwacžidlo*, Górow†.
4. Kuland*, Rhoczebus†.
5. Budyščin, Bart*.
7. Kinsbórt*, Kulow†, Damna*, Žahan†.
8. Bart p. Wóšborka*, Łas†.
9. Šty Komorow fw.
10. Kamjenž*, Šty Komorow* f.
11. Čžerwjena Woda* f.
12. Lubin* f.
14. Dobrilug*, Gubin* f.
15. Dobrilug.
17. Beřkow.
18. Beřkow*, Wětořchow fw.
19. Wětořchow* f.
21. Polčniza*, Šhorjelž†, Grabin* f., Gašyn† f., Kuland, Wětořchow.
22. Grabin.
23. Radeberg*, Bjerwald†.
24. Ğalščtrow†, Gródt†.
25. Lubnjow fw., Trébule* f., Stara Darbna h., džen pri*.
26. Drtrand*†, Barščez*, Lubnjow* f.
27. Miščno.

August.

- 28. Wósbork†, Wojerezy*, Ort-rand, Lubnijow, Brody†.
- 30. Nowe Město p. St., Lorenz-kirchen.
- 31. Lorenzkirchen.

September.

- 1. Kuland*.
- 2. Rinsbórk*, Žitawa.
- 4. Žitawa* t., Wulki Hajn* t. a def., Rhocebus, Džézet, Luban†, Pichibust†.
- 5. Wulki Hajn, Rhocebus† t.
- 6. Nješwacjidlo*, Damna*.
- 7. Damna.
- 8. Wotbramozy†, Kalawa fw., Kuland*.
- 9. Kalawa* t.
- 11. Biskopizy*, Altenberg, Kalawa, Bart h., ěobotu pri.*
- 13. Stolpno*, Radeburg, Gródf fw., Barzow*.
- 14. Radeburg, Mužakow† t.
- 15. Lubin fw.
- 16. Miščno* t., Dobrilug fw., Drjom†, Lubin* t., Ort-rand* t.
- 18. Kamjenz†, Wotrowz, Mitoras†, Lipš (hač do 1. okt.), Drjom†, Gubin* t., Lubin, Rychbach†, Jarow† t.
- 20. Radeberg*.
- 21. Bart p. Wósporka.
- 23. Trébule† t. l., Lułow fw.

September.

- 25. Biskopizy, Galschtrow*, Nowojalž, Wojerezy†, Šalantnow† t.
- 27. Polczniža, Rhocebus* t., Wósbork (2 dn.)†.
- 29. Wjeleczin.
- 30. Wojerezy wohn.

Oktober.

- 2. Guczinat, Rašezy, Ščera-čow†, Gažyn† t.
- 3. Eisenberg p. Morizb.†
- 4. Nješwacjidlo* I., Gródf*.
- 5. Kamjenz*, Krafow p. Rinsbórk†, Rhocebus* t., Jarow w.
- 6. Kuland*.
- 7. Dubz†, Lubin* t.
- 9. Biskopizy, Lubij† t., Kulow†, Grabin* t., Luboraz, Žahan†.
- 10. Barščež* t., Grabin, Šty Komorow fw.
- 11. Nowe Město p. St., Grabin w., Šty Komorow* t.
- 12. Rhocebus* t., Zychalin†.
- 13. Čekwjena Woda†.
- 14. Bart*.
- 15. Nješwacjidlo def., luczw. a fmož.
- 16. Wósbork*, Rinsbórk*.
- 17. Rinsbórk, Stara Darbna*.
- 19. Kamjenz*, Rhocebus* t.

Oktober.

- 20. Wětošow fw.
- 21. Wětošow* t.
- 22. Wjarnacžizy†, Draždžany (stare a n.), Galschtrow*, Damna*, Brody†, Wětošow.
- 24. Wulki Hajn* t. a def.
- 25. Radeberg*, Dobrilug fw., Górow†.
- 26. Radeberg, Bešow*, Rhocebus* t., Ort-rand* t.
- 27. Bešow, Ort-rand, Stara Darbna.
- 28. Drjom†.
- 30. Luban† t., Kuland.

November.

- 1. Nješwacjidlo* Ien., Nowe Město p. St., Gródf†.
- 2. Kamjenz*, Rhocebus* t.
- 3. Lubnijow fw., Kuland*.
- 4. Budhšchin, Kulow*, Lubnijow*, Trébule† t. a Ien.
- 6. Draždžany (n. m.) t., Gubin† t., Lubnijow, Rychwald.
- 7. Bart p. Wósborka*, Čaž†, Wojerezy†.
- 9. Rhocebus* t.
- 10. Lubin fw.
- 11. Polczniža*, Lubin* t.
- 13. Stolpno, Lubin, Wósbork†.
- 14. Rychbach†.
- 16. Kamjenz*.
- 17. Šty Komorow fw.

November.

- 18. Žitawa, Šty Komorow* t.
- 20. Žitawa* t., Grabin* t., Šty Komorow, Bart h., ěobotu prjedy*.
- 22. Wjermwald†.
- 23. Kamjenz*, Kulow*.
- 24. Kalawa fw.
- 25. Kalawa* t.
- 27. Wósbork†, Dobrilug*, Mitoras†.
- 28. Dobrilug.
- 29. Radeberg*.
- 30. Pichibust†.

Dezember.

- 1. Kuland*.
- 2. Lułow fw.
- 4. Damna*, Gažyn† t., Džézet†
- 6. Nješwacjidlo* I.
- 7. Kamjenz*.
- 8. Kuland*.
- 11. Nowojalž, Brody†, Drjom†.
- 13. Eisenberg p. Morizburg†, Gródf fw.
- 14. Kamjenz*, Mužakow božodž.
- 15. Dobrilug fw., St. Darbna.
- 16. Wojerezy†, Trébule† t.
- 17. Lubij božodž. jenož sa domj.
- 18. Kulow†, Kalawa, Luboraz†, Gródf božodž., Biskopizy*, Draždžany (stare a nowe) božodž. jenož sa domj.
- 19. Barščež.
- 20. Kuland božodž.
- 24. Altenberg božodž.

Wučeah se fakšeho fakonja, dothodny dawł nastupazeho.

klasa:	lětny dothód:	dawł:	klasa:	lětny dothód:	dawł:
1.	psches 300—400 mf.	50 np.	12.	psches 1900—2200 mf.	30 mf.
2.	" 400—500 "	1 mf.	13.	" 2200—2500 "	38 "
3.	" 500—600 "	2 "	14.	" 2500—2800 "	48 "
4.	" 600—700 "	3 "	15.	" 2800—3300 "	59 "
5.	" 700—800 "	4 "	16.	" 3300—3800 "	76 "
6.	" 800—950 "	6 "	17.	" 3800—4300 "	94 "
7.	" 950—1100 "	8 "	18.	" 4300—4800 "	114 "
8.	" 1100—1250 "	11 "	19.	" 4800—5400 "	136 "
9.	" 1250—1400 "	14 "	20.	" 5400—6300 "	162 "
10.	" 1400—1600 "	17 "	21.	" 6300—7200 "	189 "
11.	" 1600—1900 "	22 "			

Puczarowej do Emmauża!

Swony i wysokosce dele
Stare leto wuswonja,
Nowe kwoje pruhi sczela
Zasne hjo do kraja.

Wiele w swojim klinje khowa,
Schtó chył to dżenś' wuschłedźic?
Sboże, njesboże czi i noma
Budże dawacz, mudżelic.

Chześch so bojecz? Hlaj, tam dżeschtaj
A Emmaużej wuczomnaj,
Wobaj połnaj sruźbzy bėschtaj,
S bolosczu wschał cziszcżanaj.

Tola Khrystuś i nimaj kroczi,
A jej' rjenje troschtuje.
O jak bšyszcża so jej' woczzi?
Załoscż wscha so shubjuje.

Tak też ty krocż do pschichoda,
Khrystuś i tobu stajnje dze,
Pschidże nusa, kichiz a shkoda,
Wón wscho derje powjedze!

Pomhaj Bóh!

Gdyż Pschedenat nětko so hydnie, so by lubym
Skerbam něschtó, niz sa tkanje, ale sa poschtuchanje
napschadł, niz se swojimi porstami, ale se swojimi
pjerom, dha so se swojimi myślemi wot straszneje
khorosće kholery mottorhnycz njemóže. Zako so tuta
khoroscż w Ruskej nasylnjowasche, wschelazy němžy
lėkarjo prajachu a w nowinach pišachu: Kholera
k nam pschińcż njemóže. W Ruskej je masany, nje-
rodny lud a duż so kholery wobrócz njemóže, ale
pola naż w němstkim khezorstwje je w mėsčach a na
wschach tajki dobry porjad a tajka czistoscż, so febi
kholera k nam swėricż njemóže a wysche tcho je tu
doscz wustojnych lėkarjom, so prėnje pokasanki kholery
spósnaja a sanicża. Takle Pschedenat wokrjedż augusta
w sławných Barlinkich Nowinach czitatše a febi na
pschisłtowo pomysłi: „Hordoscz dze do pada“, a na
tón schpruđ: „Bóh napschecżiwio steji hordym, ale
poniżnym dawa wón hnadu.“ A hlaj, nasajtra dostach

powjescż, so je w Hamburgu kholera wudyrika, a dołho
njetrajesche, dha i tajkei mozu sakhadzesche, so febi
w Ruskej niczo wjazzy woporow žadala njeje hacż
w bohatym Hamburgu. Kholera je khoroscż, kiż
i wietscheho džela do kmjercze wjedze a tola je tón
hribit abo bazillus, kiż kholeru czini, tajki mólcżki, so
jeho i nahim wócztom ani widzecż njemóžemy. Dokelż
pał so i wulkej spėschnosczu pschisporja, je tajkich hribitow
w człowśkim žiwocze bórny tak wjele, so człowjek na
to wumrje. To je tola džiwnje na kwėcze: Człowjek
je hylny, so móže na 3 zentnarje njescz, człowjek
wulke domy a mosty psches hłubiny a rėki twari,
człowjek zyrkwje a wėže swjedze, so do mróczelow do-
řahaju — a tola, wot něschtó tajkich hribitow, kotrež
ani widzecż njemóže, so powalicż da. S tego widżimy,
so móže mała wėz wulku škodu naczinić.

Pschi tym Pschedenatej druhi maty hribit abo
bazillus do myślow pschidże, kiż je tak mólcżki, so
ani se schkleńzami widzecż njeje, kiż so człowjekej tež

sahydnie, niż do żywota, ale do głowy, a kiz hiščdze wjazny schody nacziini, hacz cholera-bazillus, a kiz so hiščdze czeżscho wotstronicz da a kiz hižo leta dołho niż jenoż w městach, ale pschede wschēm tež na wśach sahjadza — a tutón bazillus je hordoscz.

Pschedzenať je se swojim pschedzenom wjele po śwęcze wofoto pschischoť. Loni dzěšche psches Wonezy a pschindze po wśy horje na wulke kubło. Twarjenja běchu rjenje wutwarjene. Domske so hrodzikej runasche, a wofoto njeho běšche rjana sahroda. Tam bydlešche něhdy mój dobry śwěrcny pscheczel — Wóh budz jemu hnadny —, drje hiščdze w starých twarjenjach, ale na šamšnym kuble. Do kěže stupiwšči šebi myšlach, so jcho tam hiščdze namakam, a mējach hižo sbožo-pschējaze šłowo hotowe, so bych jemu sbože pschať, so w tajkim rjanym domje bydli. Ale hdyž durje wotewrič, dha so tam cziščze drusy ludžo na mjehkich stołach naczahowachu a jedyn na druheho hubu ros-dajachu.

Hdže dha běšche něhduschi wobšedzet, mój pscheczel, wostať? Wórsy na naprašchowanje wotmolwjenje dostach. Jeniczki šyn mojego pscheczela běšche dołho na schulach był a potom starschisťe kubło pschedemsať. Š města běšche glasejowej rukajzy, a w hewal prósdnej głowie tón mały bazillus „hordoscz“ šobu domoj pschinješł. Domoj pschischedišchi so knjejsťu draštu nje-šlecze, niczo njedželašche, se wschelakimi knježimi inspektoramimi na pivo a hracze šhodžesche a na wschēm pošledtu šebi hiščdze mēščczanštu wošebnu klobukatu šhatu sa žonu domoj pschimjedze. Nětko niczo wjazny dobre njeběšche. Stare domske bu šwottorchane a nowe natwarjene, kiz mējšche wjele jštwów, so mōžachu hoščziny hotowacz, ale mačo trebných rumow, starschi běchu tež wschudžom na puczju a džěto a prózowanje bu do stareho želeša czišknjene. Na czeledž nichto nje-šedžbowasche. Ta w nozy wofoto lašesche, a wodnjo pschi džele spasche. Kajkiz knjes, tajta czeledž. Na polach bu pyr š knjesom a w domach njerodž a w mōšchni pawczjiny.

Na tym wschēm bē hordoscz wina była. To něšchto lēt dzěšche, potom bu počczowane, sa wošebny mōš, sa wino, sa draštu a kōnz wscheho bē, so dyrbjesche wobšedzet se swojej žonu jako prošchēť š domu hicz: hordoscz, tutón mały bazillus, běšche jcho wušłekata.

Schto dha hordoscz je? Hordoscz je ta psche wschu mēru wulka štuposcz, hdžez so cžłowjek sa wjele lēpscheho džerzi, hacz šchto druhi je, a druhich šazpiwa. Hordoscz je po tajkim duchowna šhoroscz. Ženož na duchu trochu šłabi ludžo ju maju. Schtōž so teho dla hordži, tón so š tym na torhoschczo štupi a woła: „Pójcze šem a hładajcze, tu mje, njerosom-neho cžłowjeka widžicze.“ Hordoscz ma so teho dla, hdyž so w džěščju pošaze, podušhecž, niż pať ma so jej pošłowacz.

A runje w tym wschelazy smyła. Šładajmy jenož do žimjenja.

Hdyž je džěczo trochu so macžerneho schórzucha puščcziko, dha jo hižo, wošebje, hdyž je holczka, šwoblekaju kaž wopiczku, cženku šutniczku se wschēch barbow a š wjele bancziškami, na głowu klobuk, kiz šłōnzju njezaczi a je š přenjej deščczowej kapku štaženy atd. Tajke džěczo, tak małe hacz je, počznje so psches druge pošbēhowacz a myšli, šchto wē šchto je, hdyž ma prawje wjele pišanych lapow na šebi wišajšo. Na to so schulške durje sa džěczo wotewria. Nětko macž swojeho lubuščka hiščdze rjeišcho wudebi. Schtōž je w městach na džěczoch widžata, tež na swoje džěczo napowšcha, šebi na to njemyšlo, so w městach wšcho, šchtož šaktuža, na so abo do so štyfaju, sa czaš nuhy pať — potom wostanje — bankerott. Tež š tym so wjele štafy, so schulšku holczku a schulškeho hōlza w jich pschitoměnoschi psched druhimi šłwala.

„Pój wšach jow“, tak šawoła Šiwarzez Šan swojeho najmōšdschego, „a pošaz wujej, kaž rjenje mōžesh pišacz.“ Wiešeky hōlczez pschiběža a pošasa mi namōranu tašlu, na kotrejž ani jeniczke šłowczko prawje pišane njebē. Nan majšasche džěczo a rjeknu: „Wulke wješele mi hōlczez cžini, a knjes wucžer praji, so je psche wšchē druge, a hdyž budže wjetšchi, dyrbi študowacz; tajta dobra głowa by šchłoda była do pivaťnje!“ Pschedzenať je tehdy š głowu wijo woteshol a š nowa šebi prajiť: „Šaj, šahrodniť se swojeje šahrody wschōn njerjad, pyr a wōšty a wōbodu plēje, so mōhlo tam wšcho dobre rošč, ale ludžo do šwojich džěczi głowy štraschne wōšty hordosczē šadžeja, kaž byće to najrjeišche šijakki.

Něka dha to džěczo woczahnyč, hdyž so takle sa wšcho dobre wot špoczatka štafy?

Džěczo w tych lētach roščje, — jejničzke lēto pschiroščje w přenim a druhim džěšatku hōlczez hušto wo wjele žolow — ale hordoscz, ras šbudžena, roščje po metrach. Še hōlczez se schule, šchto nětko š nim? Ša burške džěto so tež džěczo šhudšich staršich pschedobre džerzi. „To by runje było, so dyrbjake našche džěczi sa košu pschimacz abo š widkom so drēcž, lōžičke je pjero abo pinsel. Duž njech něšchto wufnu.“ A bohatsche džěczo dyrbi na schulu. Šchula wšchaf je něšchto dobre a derje temu džěščju, kotrejž něšchto hōdne nawuknje. Hdyž so hōlž je šchule domoj wrōczi, jemu tola wschelake lōže padnje, hacz hdyž tam pobyl njeje. Ženo so šebi hordoscz šobu nje-pschimješe. Š tej nimale to do hospodarštwja pschimjedze, šchtož paštyť do hrōdže šacžeri, hdyž wjeczor se štadłom wjelka šobu do hrōdže šamtnje. A Bohužel so wjele šerbšich młodženzow š hordosczju na wot wōtzow namrēte kubło wrōczi. Schtōž je psched něhdže 20 lētami widžat, šajzy šerbšizy buršizy hōlzy běchu, a šchtož tych š tuteho lēta š nimi pschiruna, tón sa mōžne nje-džerzi, so mōhlo so sa 20 lēt tak wjele pschemēnicž. A hdy by

tuto pšchemënjenje jeno ł lëpschemu byto! Ale to je nawopak. Burszy hólzy ł nęcziškieho czaša móžeja drje rjenje ręcęcź — pšhede wšchëm nëmizy, šerbšteho šo hańbujaj — woni šwój nób do wšcheho tyłaju, pšhede wšchëm do teho, šhtož njerofymja, w korcymach maju šwoje šerbšte šytdo a tam šharty plazaju a pija, pšhede wšchëm, hdyž je domach najnušnišho. Šswojeho gratu šo hańbujaj pšhimnyč, a tola je runje to ta hałsoja, na kotrejž jim pšody roštu. Šswojich staršich nimaju šańcz a njemóžeja nicžo tak mało doczafacz, kaž jeju šmjerč. Wšchudzom chzedža wulkeho muža hracž. Wješnym kšudšim ludžom šebi nješwërja wjazy „Pomhaj Bóh“ prajicž, dofelž šebi myšlja, šo móhła jim pšchi tajkim škowczku se šastarskeho czaša parła ł króny wupadnyč. Ale na to šu kaž myšch na polcz, šo móhli ł knježimi inspektorami abo ł druhimi zušnymi na reje a na piwo šhodžicž. To, šebi myšlja, jich čzešč šbëha. Chzedža šo tajzy woženicž, dha jim wot maczerje ł dželu dđeržana burška holza dobra došč njeje. Dyrbi to wošebnišcha zusa šhapata byč, po móžnošči doloko jow, czim dale, czim lëpšcha; tajša, kiž „nješchëdže, nježëła a šo tola drašči kaž lilije na polu“, kiž w glasejowych rukajzach do hródze pohlada a šo tam wot hródznych holzow wušmjecž da. Hdyž tajki burški šyn, kiž šam nicžo dželacz njecha, tajku do domu pšchiwjedže, dha tajka potom jeho nawuczi, jeho próšdny czaš nakožicž. Do jstwow šo rjaných meblow na dołh nakupi — pšchetož czim wošebnišcho žana czini, czim mjenje šobu doštanje —, a hdyž šu jstwy po nowej modže wutyłane, tak šo šo ja bura runje tak hodža kaž zylindrowy kšobul ša teho, kiž w drjewjanach kšodži, dha šo rjaný part wołoko doma šezini — a nětko šo hoščo na hoščinu pšcheproščujaj a žiwjenje šo šapocznije, kiž je ša hošpodarštwu runje to, šhtož je woheń ša škómjanu tšchu. A hdyž šo praščëš, čžeho dla šyn tajšle šhupe žiwjenje wjedže a jeho žona, kiž šo knjeni mjenowacz dawa, teho runja — dha reła wotmolwienie: bazillus hordofče jim w hłowie tčzi a tón jim mëra njeda, hacž šu se šwoješ taru šwrócžili.

Burjo tež wjele ł tym šeščkodža, šo šwoje džowki wopak wotczahnu. Wjes mëščczanšteje penšije pola bohatšich burow wjazy njeńdže. Šrunjež staršich do přëdła widža, šo džëci, hdyž šu poškusšne a džëlawe a ponižne tam šche, šo wot tam hubate a horde a lënje, hłowu pošnu pryšlow wrócžaj, dha tola tež šwoju džowku tam dadža, hdyž šo jimaj ša pošdžišchu burowku do czíšta šfahy. Še jej potom wotšudžene, na kuble wotšacz, dha je hubjenštwu hotowe. Še šwojeho pšchëhwanja w mëščje šem ma wjele towaršchłow, kiž ša zyły džëń nicžo ša džëło nimaju. Te ju wopytujaj a wona jich — a ł wotkal čže potom czaš byč ša džëło, hdyž šo pšchëd nje-wušchnym wopytom a wopytowanjom wobrócz njemóžaj, a hdyž čže lóšcht byč ša džëło, hdyž wutroba pšchëzo

na mëščczanškich wješclach wišy a je jej domjaze džëło wohidne?

Duž dyrbi w hošpodarštwje se wšchëm do šady hieč. A praščamý šo, šhto bë na tym w winje? Nicžo dale hacž bazillus hordofče.

To wšchaf je to wulke hubjenštwu, šo šo wješni burja wjazy ša burow nječžujaj a šo teho dla tež na to njeđeržaj, šo bychu jich džëci do jich stopow šupaše a na tym šamym kuble šbožowne byke, hdyž jich wótzojo. Ale wšchitzy ł wëštej šawišczu na mëščczanow hladaaju, jako by šo tym lëpje šcho a staršich šu šbožowni, hdyž šu šwoje džëci ša mëščczanow šezinili a wješela šo, hdyž maja tam někašte šastojnštwu, a mënja, šo dyrbi šo jim nětko lëpje hieč hacž burej. To pak je do czíšta na wopak. Mëščczan, njedž je pšchëkupž abo šastojnič abo šhtož hewaf je, ma drje na šwontny napohlad lóžšche žiwjenje hacž bur, wo prawdže pak hubjenšche. Prózy je došč, hdyž tež šhwile ša wušhodženje wotštanje, a tuta próga pšchikróšišchi žiwjenje. Wošebnje draščëny drje je, a něšchto lëpšchu kuchinu drje tež ma, ale šcho pomha dobra kuchina, hdyž dla šhorowatoščje žaneho hłodu njeje, a šcho pomhachu rjane drašty, hdyž wšchë došhody — pšhede wšchëm pola žónšich — na nje šo wažaj? Tež je mëščczan wotrocž, bjes tym šo je bur knješ. Mëščczanški pšchëkupž ma šwojim kupžam, a byrnjež škupemu šchulštemu hólzej byto, wšcho po woli czinič — a šastojnizy maju šašo šcho wë kał wjele wušchšich wušche šo štejo, šo ani wotomišnjenja šami šwoji knježaj nješbu. Bur, hdyž rošymi ł čzeledžu někał wobšhadžëč, je najšwobodnišchi knješ na šwëčje. Pšhede wšchëm pak jena wëž burow tež wušche wušchlich šastojničow šbëha. A to je tole. Šastojnič drje ma dobre došhody a hdyž bur šlyšchi, šo ma tajki šastojnič šwoje 2000 toleč lëtných došhodow, dha šebi myšli, ł nimi dyrbi tajki bóršy šcho wë kał bohaty byč. W tym šo jara myli. Wšcho dyrbi šebi kupowacz, trochu hinał dyrbi šo žiwicž hacž na wšach, ša to a druge ma wjele wudawkow, tak, šo hdyž je lëto wołoko, a hdyž hošpoša lutowala njeje, je hišchje dołh napraštaný. Šastojničow, kiž wušche wušchow w dołhe tčzaj, je wjazy hacž pěška pšchi morju. A hdyž wumru, potom je se wšchëj krašnošču won. Šcho šo potom ša wošebnje šwucžene a nětko wotšudžene džëci stara? Wubowina penšija je jara šnadna a daloko njeđošaša. Tajka šwóšba je potom se wšcheho šbožaj štorčžena. Šinał je tole pola bura. Burskim džëczom wotštanje tola po nanowej šmjerčzi jeho šamóženje. Domach šu džëci džëłacz nawulke a duž nanowy row hišchje dołho džëščoweho šbožajama njeje. Hdyž teho dla wšcho hromadžje wotšmjemý a žiwjenje bura a mëščczana bjes šobu pšchirunamý a wšcho ł prawdu wotwážimý, dha dyrbinymý prajicž: Žiwjenje mëščczana je na napohlad lóžšche a šbožownišche, je pak wopravdže čžeščche a nješbožownišche;

ščtož pak fastaranje domu nastupa, dha može bur sa sbože swojich džeczi so wjele lěpje staracz, dyžli mješczan. Duž je po prawom hubanczko, so so tak wjele burow swojeho powołanja wostaji a so do města sczehnje. Ale tu je na posleđu sažo bazillus hordosce, kiž je burej do hłowy salěst a kiž jemu sa wošebniškim runjež tež nješbožowniškim žiwjenjom stacz dawa. Njeho Sejler, kiž mješče sa praktiske žiwjenje jara jasne wóczo, je spěwał:

Bur po sdcazu najnižšči,
Prěni muž je na šwěcze,
Bur tón budže posledni,
Hdyž hłód wščitkich sadajt!

A wón je prawo mēl. Wón pak je tež berje suak, so je hordoscz burow nješbože; teho dla spěwa:

Buriko, džech-li bycz knjes,
W šchleńczanym wofu so wjes,
Wušćetluj šchórniczki,
Košču s mansčetskami,
A tež pomady šej kup,
Dewať by kałowy hub.

Wščitzy to swoje šhwala. Wojerški wyschšči je teho pschšwědczenny, so psches njeho ničtó njeje. Mješczanški pschetupz šebi teho runja myšli, so je wón prěni a najwážnišči w kraju. Burjo šami swoje powołanje sańcz nimaju. Njeh šebi je waža, dokelž je wopravdže to najlěpše a najwužitnišče — a teho dla tež najwošebnišče. A woni to bychu, njebychu-li bazillus hordosce njeměli.

Duž, lubi šerbšzy hospodarjo a lube šerbške hosposy, posłuchajcze, ščto wam Pschdženak radži:

W Hamburgu su wšchubžom s karbolom a kalkom mať bazillus kónzowali, so bychu šami bolostnu šmjercz njewumrjeli.

Wy pak pschhladajcze šwój dom a wšchěch swojich, hacž tam bazillus hordosce njenamatacze, do teho so dajcze — wažcze šebi to, so scze burjo — prajcze hordym mješczanam — so scze burjo a so šebi to wažicze a wy so šemjanam runacze. Gordy bur je šchórz, s kotrehož kufawy je dno wupadnyło — ponížny pilny bur je kral na šwojim kuble.

Nětko pak w Boženje a niczo sa što!

Roshlad w šwěcze.

Sažo je so lěto minyło. Wo šaridženym lěcze so wjele prajicz njehodži. Kaž šu nětko te žony s wjetšha najšmanšče, wo kotrychž so najmjenje powjeda, tak so nam tež te lěta najbóle lubja, wo kotrychž so na kónzu najmjenje rěči. Hdyž bubžeja stawišnizy junu lěto 1892 wopřicaz džycz, dha runje

jara wjele pišanja s tutym lětom nješmēja. Těho dla dychbimy tež prajicz, so šaridžene lěto we wulkim a žytnym do sbožownych škuscha. Pschēde wšchēm placzi to, hdyž na šakski kraj hladamy.

Sakla, pod wodženjom swojeho lubowaneho Wettinskeho doma, je dale krocžita we wědomnosczach, we wunamakanjach, w poschitkownym krajnym šbožu. Spoczatk minjeneho lěta so skoro sdašče, jako by czežke nješbože na kralowski dom pschincz džyło. Prynž Jurij mjenujzy czišcze nahle jara czežko šthori, so bēšče jeho žiwjenje we wulkim štrasche. Wōh pak je nutrne modlitwy kralowskeho doma, kaž tež šakškeho luda, kiž sbože kaž nješbože swojeho kralowskeho doma jako šam swoje cziuje, wušhšchal a prynza Šurja sažo wustrowił. Našch kral Albert je, jako powjescz wo fastaczu šhorosce dosta, horze džakowne šylšy plakał. Prynž Jurij je niz jenož w Šakšej, ale w žylej Němskej wšchěch ludži wutrobne pschpōsnacze sa to dostał, so je na wyschłow a podwyschłow wufas dał, kiž ma cžwilowanju wojakow psches podwyschłow do cžišta wotpomhacž. Ta wufasnja postaja, so šu wyschžy sa swojich podwyschłow samolwiczi, so maju so hrubi podwyschžy wōtrje khostacz a bje wšcheho s wōjšta wotštronicz. Tež ma šo šjawnje wosjencz, hdyž je jedyn abo druhi podwyschł wojaka cžwilował a kaje khostanje je sa to dostał. Ta wufasnja po prawom sa šjawnoscz postajena njebe a je jenož psches nekajteho nižšcheho šastojniša nješwěrnoscz na šjawne pschšchła. Tola njeje wobzarowacz, so je na šjawne pschšchła. Š njeje je jasnje widžecz, kážtu wōtzowštu wutrobu našch prynž Šurij sa swojich wojakow ma. Štaršči šo teho dla bojecz njetrjebaju, so šo jich šynam w wōjštu, hdyž šo dušhne šadžerža, žana šchjwda stanje. Kōnz lěta 1891 je kral šwěrneho škušobniša šhubil: kultneho ministra s Šerber. Tón šamy bēšče 11. haprl. 1823 w Čbelebenje w Durlingkej rodženy, je potom wjele lēt s profesorom na uniwersitach w Tūbingenje, Erlangenje, Šenje a škōncznye w Šipstu był, hacž jeho kral Jan 1871 sa kultneho ministra powoła. W tutym šastojnstwje je šo sa rosšiwanje žyrkwe a šhule s dobrym wuspěhom štaral. Šod nim nasta 1873 šakški škulski šakōn, kiž je, hdyž wot šakoženja wudokonzajeje šhule wothladamy, wulkotnje dobry a drje šo wot žaneho drugeho škulškeho šakōnja w druhich krajach njepšchetrjechi. Těho runja pod nim žyrkwiny šakōn wo šakoženju krajneho konsistorstwa wuidže. Šot teho čaša ma lutherska žyrkej tež šwoju žyrkwinu wyschnoscz a tuta wyschnoscz je sa čaš šwojeho wobštacza wjele sa lěpše šakške žyrkwe wustutkowała. Na město šemrēteho ministra hu Pawol Šamm se Šeydewiž, rodženy 3. meje 1843 w Šauterbachu pola Šausigka, pošowany. Dokelž bēšče šakōn sa čzeladnych šo šestarił, je loni wot 2. meje nowy čzeladny šakōn w Šakšej wušchōł. Tón šamy je to dobre s přjedawšcheho porjada wobšhował a wšchelake dobre,

śchtoż przedawšči njemješče, pšchidoštał. Pšches njón kšchesczjianski duch wjeje. Duż budže wješce sa czeledź a sa hospodarjow wužitny.

Śchtoż **Prusku** nastupa, dha je šo němstemu khezorej dołho woczakany wopyt ruskeho zara dostał. So by tutón wopyt nekajetejże waznosceje w politiskim nastupanju mël, nihtó njewotezakuje. Też je ruski wulkowójwoda Konstantin Nikolajewicz w tym šamym czašu, hdžez bešče khezor w Kielu, s Franzowšami pšcheczelnje rěczal, so tola Franzowšojó ju ruskeho khezora wopyt w Němzach sa što wšali njebydhu. Najwaznišče sanđzeneho leta šu nowe wikowanšle postajenja, kiż zło sa žita poniža. Wjele je šo wo tym rěczalo, hacž bešče to nušne abo njenušne, so ma němste ratarštwó tajkile pjenježny wopor sa žyły kraj pšchinjescz. Dwoje je wješte: 1. so ma pod tutym šakonjom ratarštwó sašo wjele czezišče stejnišczjo, kotrehož czeza budže šo s kóždym letom pomjjetšchowacz, a 2. so drje knježerstwo hinał móhto njeje; pšchetóž hewal budžiču druge kraje šwoje mjesty šaraczile sa němstu industriju a mešchczanšzy dželaczeryjo budžiču warbu šhubili — a śchto by s žykeho kraja nastalo, hdy bydhu czrijódy hlódných ludži po kraju wokóło czahale? Ratar teho dla nadžiju šbycz njetrjeba. So leni a wopimy abo njerosomny ratar se šwojeho konja na pša šajedže, to wšchal też pod nowym šakonjom hinał njebudže a hdy by šo sa kórz zušeho žita 1000 hr. žadało. Hdžž pak też dželami a ródnii ratarjo wjazy wobstacz móž njebudža, potom budže knježerstwo šamo wot šo ratarštwu na pomoz pšchinčz dyrbjecz; pšchetóž bjes molerjow a herzow a kellerjow a podomnych ludži šferscho dze hacž bjes burow. Bura kraj trjeba k sežiwjenju a k wobaranju njepšcheczela. To, śchtož wójško hromadže dzerži, šu šynojo ratarškeho wješneho luda. Duż, hdžž budže trjeba, šo zło wješce sašo powyšči. A so móža tajke czašy pšchinčz, šmy loni šjawnje widželi s wulkej šuchotu, kiż na kraj pšhindže. Hdžž bešče luby Bóh pšched 50 letami, 1842, wulku šuchotu na kraj položil, dha to loni sašo szčini. Ludžo pšchezo wjele wo tym rěczja, so nětko wšcho bjes Boša dze, ale w sanđzeneho leta šuchoczje šu widželi, so njendže. Też najlepje worane a hnojene pola mešachu šchpatne žne a człowjek se šwojej nasdatej mudroszczu je rjeišče szčinicž njemóžesche. Na wodže sa škót a ludži pobrachowasche, młyny njemóžachu s džela wjazy mlěcz, a ta woda, kiż bešče, bešče dla wulkeje horzoty njestrowa. Š teho je też pšhišcho, so kholera, tuta straschna khorocz, w mešče Hamburgu šakhadžesche. Hamburg je jara bohate město; pšchetóž w nim bydla wulzy wikowarjo, kiż tuł se wšchelakiž zušych krajow czerpaju. Tajke bohastwo pak lóhko do hordoszcze czjeri. Duż je Bóh pšched 50 letami, hdžžz nimale žyke město s wulkim wohenjom do prócha položil, a loni s kholeru pokasał, so je wón knjes też nad najbohatschimi. Němste kolonije w Afrizy šu hišczje

pšchezo śchtonik, kiż šo prawje pšchimnycz njecha, dofelž njeje s prawym wušchikom šadženy a dofelž njepšcheczelska ruka jón pšchezo sašo s nowa wobšchodži. To dyrbi šo pšchipošnacž: wjele mlodych, swažliwych ludži šo namaka, kiż šo do tutych kolonijow w Afrizy podadža, so bydhu je sa němski kraj pošnje dobyli. Ale wjele jich tam też šwoje žiwjenje pšchibadži. Najwješczišchi pucz tamnišče dživje ludžiska dobycz, je tón, po kotrymž Wendzelczzenjo kłodža, mjenujzy mišionstwo. Mišionstwo bjes mjecza wutrobu póhanow dobydže, a do bytemu póhanej mjecz šam wot šo wupadnje. Šsnano budže też němski lud to pšchezo bóle a bóle špošnacž.

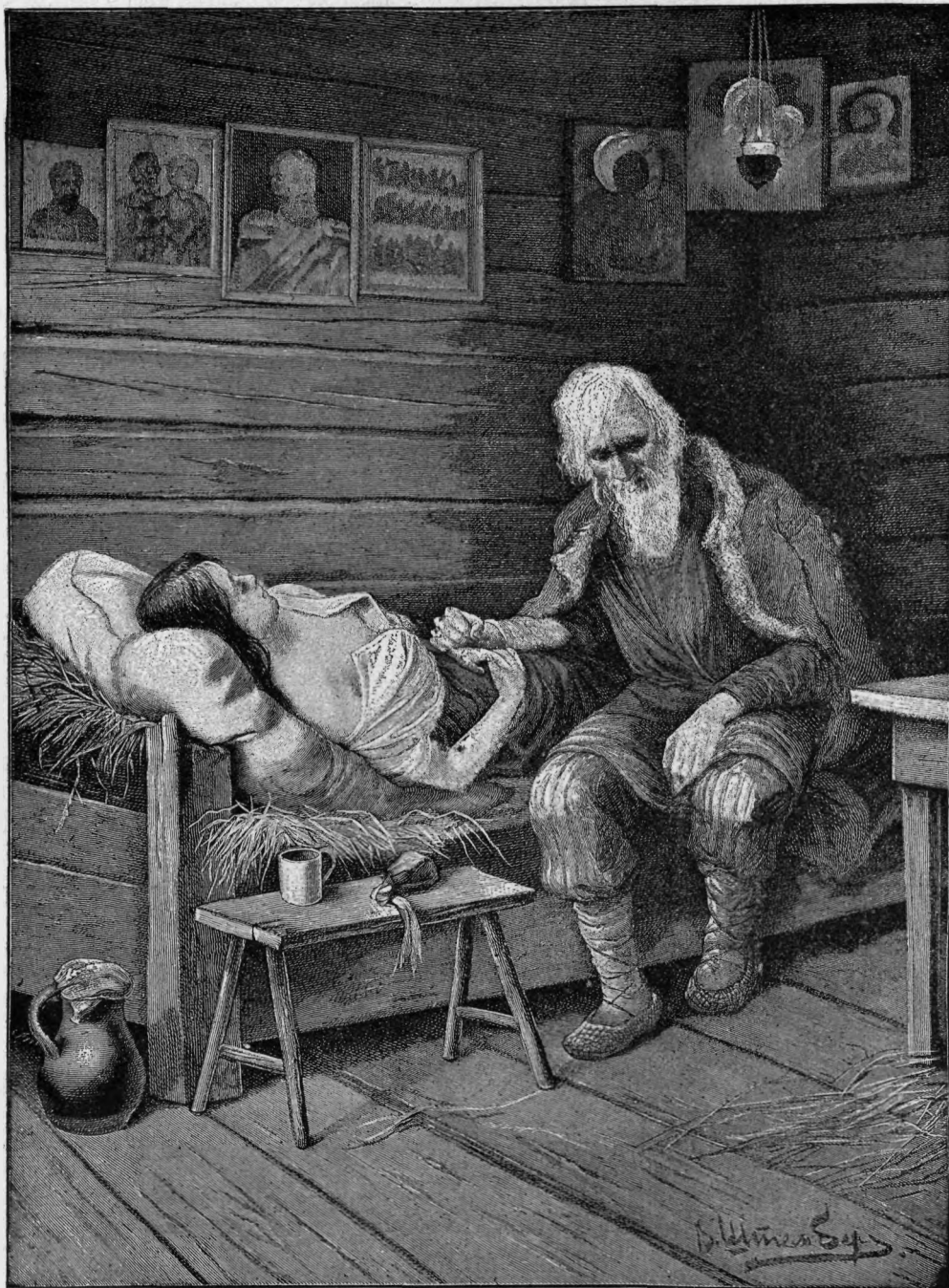

Khrystof Kolumbus.

Kaluska, našč šušodny kraj, pod kotrymž stej wobě Kuzizy wjele let stalej, ma wšchal też šwój domjazy kšhiž. Němzy, kiż šu tam šami na šwoju škfodu se židami do hromady šapleczeni, šo nihdy do teho namakacz njechadža, so Šsłowjan też něšchto rošymi a so dze też wón w šwojej maczernej rěczči rěczecz, wufnycz a šudženy bycz. Tak dołho hacž šo Šsłowjanam runoprawnoszcz šapowě, też w Kaluskej mēra njebudže. W czestkim šleborniku Prziwram šo šapoczatk sanđzeneho leta jara wulke nješbože sta. S njewobhladnimoszczu bešče jedyn dželaczēr něšchto palazeho šužoša do stareho drjewa czifnył. Bóřny wšcho drjewa šo palicz počja — a wjazy stów ludži šo šaduby. So je w Kaluskej wšcho se židowštwom šajēdozczene, je też s wulkeho prozēša widžecz, do

Ľotrehož bě wjele wyschšich ťastojnĽkťw a ťidowskĽch
přchekupřow ť Bukowiny dla jebanřtwa řaplecřenĽch.
Wyřbož ťastojnĽzy běchu niřichĽch ruřowali, jim přťhi

W řtalskej je nowe ministerřtvo nastupĽto pod
ministerialnym přřidentu Gioletti. řranzowřojo mřřachu
nadřiju, řo to ministerřtvo wot řnřmskeje a řwřtrĽskeje

Řuřti bur přťhi řřwořej na řtřd řřhorřenej dřowřzy.

řĽch jebanřtwach pomřacř a řraj wo wjele milĽionow
řchřřnakow řřebacř. Wřřo běchu řĽdři teř přdla,
dořelř bě přťhi teř wřřzy nřřřřto řřdne ř warbje.

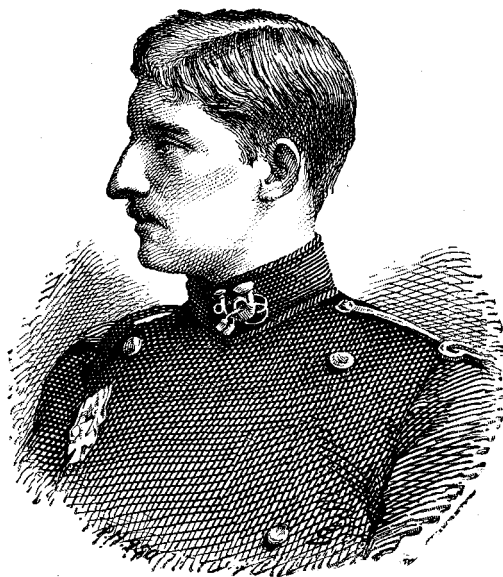
wotpadnje a ř řranzowřkej pťnřdže. řle tuta nadřija
je řĽch řřebaka; přchetoř runje teřdĽ italskĽ kral řumbert
do řarlina ředřřře, řo by nřmskeho řheřora wopřtal.

Wulka woheipluwaza hora na Siziliskej kupje je jara njeměrna byta a wschěch wokoto njeje bydlazych traschita, jim se sahubjenjom hrozjo. W italskim měsće Genua, narodnym měsće Khrystofa Kolumba, kiž je Ameriku namakał, je ƙ jeho dopomnjeczu wulki ƙwjedžen ƙwjecził.

W Franzijskej ƙu loni Nihilistoj ƙ djabolskej mozu stutkowali. Stónčnje pak ƙu jeneho, wěsteho Kawachola, wotprawili. Hdžj wozja pastyrzej czełnje, dha wjelkej do pasorow pschindže; dokelž je ƙo Franzijska zyrkwi nimale wotrjekła, nětko pod ƙrawawnej ruku nihilistow a druhich njełmanikow czełpi. Ssměšne je pschi tym, ƙał franzijski lud wo ruske pscheczelstwo žebri. Prezidenta Carnot loni wulke puczowanje psches ƙraj czińjesche. Duž w jennym městaczkju małe hólczisko rusku draštu swobledachu a jemu tajfemu prezidentu

czińjesche. Nětko ƙo jyma pschiblizowasche a wobsoj burjo wopravdže niczo njemějachu. Dokelž je w Ruskej tajki psches měru ƙruty regiment, ƙo pschede wschěm bur žaneje ƙwobodneje wole nima a ƙaž nimale niczo ƙam sa ƙo njewobšedži, ƙo nihto jara ƙ džełom njeprózuje. Ludžo pschi tym woštanu: Narosče ƙštož narosče, a ƙšto budžemy jěšč, to ƙo posdžišcho polaže. Hdžj běšche psched 30 lětami ruski tkežor njewólništwo šbėhnył a ruskich burow sa ƙwobodnych scził, tehdy ruska wyschnosč tón wulki smyłł wobendže, ƙo pola bjes jednolitych burow njerosdželi, ale so je žyłej wješnej gmejnje da. Róždny bur drje wěšty džel polow dosta, ale niž sa ƙwoje wobšedženstwo, a tež niž na pschezo, ale jenož na tšwilu, na 3 abo 6 lět. Wón mějesche nětko ƙwój

Rumunski ƙronprynž je ƙwojej njewještu.

Carnota postrowicz dachu. Jako nětko tón hólczez rjetny: „Ja Rusku njesnaju, ale mój nan je prajit, ƙo je Ruska Franzijsow pscheczelniža, a duž ƙym ja sbožowny, ƙo ƙmēm dženša rusku draštu wobledženy byč“, wobja Carnot teho hólca a wuwoła pschi tym: „Ja ƙošcu Rusku“. Tajta ƙeklija je jara ščitowana pola matych hólczkow, ale ƙo njehodži sa ludži, kiž maju na Božim měsće žyly lud wodžicz.

Ruska mějesche wulku ƙłodomu nusu. Jako ƙónž lěta 1891 Ruska ƙafasa, ƙo ƙo žana rozka a pscheriza ƙ Ruskeje wuwjesč nješmē, dokelž hewak ƙraj ƙam sa ƙo dosč žyrobny nješmē, dha ƙebi pola naž myšlachu, ƙo ƙo mješny bórny sažo wotamtnu, dokelž ƙłód tajki wulki njebudže. Tola w Ruskej bē wopravdže ƙubjenje. Wjazy lět žanych tšmanych žnjow njebē było a 1891 wulka ƙuchota wscho roščenje njemóžne

džel wobdželacz. Šštož pak mějesche ƙo na dawkač na wyschnosč wotedacz, to ƙebi wyschnosč niž wot jenolitych burow, ale wot žyłej gmejnny žadašche. Ja mějesche to wotedacz a ƙo nětko staracz, ƙał dawki wot jenolitych burow dostanje. Duž ma pilny, kiž ƙebi něšcho nahromadži, sa lěnjeho placicz atd. So pschi tajkich wobštejnoscjach nihto lóšhta mēč njemóže, ƙo prózowacz, ƙo ƙamo rošhmi. Duž ƙo nihto njeprózuje a tež nihto niczo nima. Duž na lonsche ƙubjene lěto žani niczo njemějachu — a ƙu wopravdže ƙmjertnu nusu wutrali. Wjele stow je jich semreko abo smjersto. Ršchesczijska lubosč wschaf wschudžom ƙo hidašche a je wjele žita a drašty tšhudym ruskim buram pschiwobrocziła. Ale ƙšto běšche to wschitko bjes tak wjele tradazyh? W lěče 1892 hiščeje tšholera ƙ temu pschindže. Ruski lud je teho

dla 1892 czeźto spytany. Bóh dał, so bychu tute czwile ludej ł sbožu słuźite a ƚo najhórsze njedostatki wotstronile.

Numuniski krónpryncz dze do mandželstwa stupicz. Pódamy na předkownej stronje słuźjenju wobras.

Erudna ƚobota.

Rač sbožownaj mohťaj być, hdy by palenz njebył! Młody muž bė ƚebi žonu wsał. Wobaj bešćtaj strowaj a czerstwaj. Wón mějesće dobru sašćužu w fabrizy a bu sa wusćitneho dželaczerja dzeržany. Róždu ƚobotu wječor wjazy ƚwětky tolerjom domach na blido položi, so by młoda žona je wsała a ƚebi, sćtož trjebašćtaj, nakupiła. Młoda žona teź lenja njebė. Jato wusćitna sćwadlca ƚebi rjany pjenjes wo tydženju sašćuži, a njedzeli hromadze w domje ƚwjećesćtaj. Teź hižo na dani rjany pjenjes nalutowany sa czeźske czašy ležesće. S czašom bė ƚwójba powjetsćena; pšćtož w koležy ležesće mała Marťa, wješele wobaju starsćej. Takle to pšćes wjazy lět ł wulkim sbožom džesće. Duž ƚo muž ł jenyj ƚobudželaczerjom sejna, łiz wjele do mudrych rěčow a do forczmowanja dzeržesće. S wopredka ł nim sa tydžen jenož junćroč na pivo džesće, bórny husćisćo. Žona prošesće a hrožesće a płaśesće — wšćo podarmo. Stóncznje ƚo w žałosći slemi a sćhori a wumrje. Muž dale pijesće. Sašo bešće ƚobota, přenja po macćernej ƚimjerczi. Muž dze do forczmy; jeho něto 10 lětna džowta ł nim dze, so by jeho wotdzeržala. Hacz ƚo jej to poradzi? Róhož ma palenz w mozy, nad tym nićto njedobudze — teź niž prošazej woczi njewinowateho džesća. Kajki drje je nan nasajtra domoj pšćisćoł? S kajtim porokowanjom drje je njewinowate džesćo na nana nasajtra hłabało? S kajtim wóćtkom budze hałle Bóh na palenzpiczta hładacz, łiz tač ƚwoju strowosć a sbože ƚwojich džesći — pšćepije?

Hładaj ƚo palenza!

Čhto nam nowe lěto pšćinješe, nićto njewė. Wjes domachpytanjom drje teź wěsće njewotendze. Dzeržmy ƚo jeno pšćez to, so prajimy: Tym, łiz Bóha lubuja, dyrhja wšćitke wězy ł lěpsćemu słuźic; dha budžemy ƚebi teź to najczeźisće spodobacz dacz.

Ssmjercz hrabje ł Helfensstein.

Tutón wobras naš do njeměrných czašow, tač mjenowaných burstkich njeměrow, w spoczatku 16. lět-

stotetka wjedze. Burjo bechu, dofelz krajna wysćnosć nihdze wjazy nićto njepćaczesće, do mozy hrubých

semjanow padnuli. Czi niczo njeczinjachu, hacz so wjeŝkele žiwjenje wjedzachu a ŝebi wot ŝwojich poddanych burow lute dawki žadachu. Duž bu burow žiwjenje pŝežo czeŝŝe. Teho dla ŝo poczachu k ŝbežkej ŝhromadzić. Šbežk beŝke jara straŝny a burja, kiž ŝebi ŝwobodnu hontwu na polach a w rełach, ŝwobodne drjewo, ŝbehnjenje roboty, džeŝatka a njewólniŝtwa žadachu, wŝe hrody tych semjanow ŝlemiachu, kiž do

budu ŝtóncznje pŝewinjeni a po tyŝazach na hrube waŝnje ŝtónzowani. Někotŝi semjenjo wužiwachu drje rofoma, ŝo buram iich czeŝki pŝchah trochu polóžachu. Š wjeŝŝa pał budu iich roboty hiŝŝe czeŝke, a wjazy hacz jedyn semjan je tehdy prajik: Naŝchi wótzajo ŝu waŝ i ŝchubami ŝchwitali, my chzemy waŝ je ŝchorpionami ŝchwitacz. Tajki czeŝki pŝchah ŝu burjo noŝyli, hacz w ŝpoczatku naŝheho letŝtotetka

Šmjerck hrabje i Helfensstein.

iich žadanjom njewólniachu, a iich ŝamych ŝtónzowachu. Tehdy tež hrabja i Helfensstein nad Weinsbergom ŝwoju ŝmjerck namala. Wón bu se žonu a i džeŝczom i hrodu wleczeny, a pod ŝyntami wjeŝkeleho piŝtanja se ŝwojej žonu ŝaktóty. Burjo bechu ŝwoje prawa, kiž wŝchal jim nihto ŝapowjedzić njedyrbjal, ŝebi i mjezczom wunuŝowacz chzyli, a bechu ŝo i wjele krewju wopanzali; duž ŝo tež iich ŝbežk njeporadzi. Woni

leŝke czaŝy, pŝeđe wŝchem i wotwjaŝanjom roboty, ŝa nič ŝwitacz poczinachu. Buram ŝbože njeje pŝiŝŝo i iich mjecza, ale i kralowŝkeho tróna. To njech nihto njefabudže, pŝeđe wŝchem tehdy niž, hdyž czeŝkwjeni ŝozialdemokratojo se ŝwojimi kónczojtymi jaŝykami burej głowu ŝawjerczić pŝtaju a jeho pŝečziwo wuŝchnoŝe ŝečuwaju.

Wo czimowym puczju k ŝwétlemu ŝboju.

I.

Beŝke luboŝny džen. Ripy kčejaču a pčoły na nič bórcaču, ŝo beŝke iich bórčenje kaž czihe ŝchumjenje wétra. Rjanu wón wétra i lipowych kčenjom dale njeŝeŝke, ŝo bychu wŝchitzy w wokolnoŝci neŝcho wot lipoweje ŝlódkoŝe meli. Ptačzata tež lenje njebeču. Hacž runjež beŝke Žana nimo, kotryž džen jim i wjeŝŝa pyŝki ŝeŝatka, dha létka tola hiŝŝe rjenje ŝifolachu, jako bychu pčołam k iich czeŝkemu džetu neŝcho

napiŝtacz chzyle. W pŝcherowach pŝchi droŝy a na wokolnych lučach ŝo wŝe kwétkowe kŝelichi wotamkowachu. Nóz be nimo, roŝa beŝke je napowila a nekto ŝo ŝtónczne pruhi w roŝowach kŝjepach ŝwétlachy, tak ŝo meŝeŝke kóžda roŝowa kŝjepa ŝnaujo žykeho ŝlónza w ŝebi. Naŝdala wéža rjaneje žyrtwje ŝwój wječ k njebjeŝkam ŝbehaŝke, jako by prajicz chzyla: na ŝemi tola ničo dokonjane njeje, njech je hiŝŝe kŝagniŝke;

dozonjanosć ma šo w njebjekach pytać. Wołoko zyrk-
wje wješne twarjenja ležachu, kaž kurjotka wołoko paty,
kaž džeczotka wołoko maczerje. Běchu to rjane dwory
a domy, kiž w tutej zyrkwinie wšy, we Wukeczach, šwoje
zphelowe třešči pokasowachu. Běchu to małe hrody,
pošne bohastwa, a burjo tuteje wšy šebi tež něšto
hódnje na to wjedzichu, šo šu Wukeczenjo, a lóhko šo
žadyn wot nič do drugeje wšy pšehšydliť njeby. Pšehed
tutej wšy na drošy pod móžnej lipu na kamjenitnej
ławzy mlódy muž šedžeše. Ššylny, rjenje šroščeny
a šroweje barby, napohlad praweho buršeho šyna
šticzeše, kiž je wot džeczatstwa šo gratu pšchimacž
dyrbjať a šo žaneho džela njebojať a pšchi tym šylny
a šrowy wotrošć. Žeho drašta běše jednora, kašfuž
ju šamoziczišči buršy hólzy mějaču. Ale na woblicžu
běše wulka tyšćnosć wupšehštrjena a blěda barba wo
tym šwědczeše, šo je mlódzenz dlěžišči čaš w twarje-
njach nutšach šjať, a šo šo jemu tam lubito njeje a
šo je tam wjele čerpicž dyrbjať. Na šwój kij měješe
hłowu položenu, š šhwilemi by ju pošbėhnyť a hłuboko
šdychnyť: „Šaj, dha šym nětko šastoreženy. Šusto je
mój džed šo mnu won šchoť pod tutu lipu a ja wot
njeho ša rucžtu džeržany š nim rad běžach. Pod tutej
lipu je mi powjedať se štarych a nowych čašow, je mi
powjedať, kať šu něhdy Šakubowi šynojo njeoškušćni
byli a kať je šo jim ša to hubjenje šchoť, kať je Abšalom
šwojeho nana šrudžil a je ša to šažnu šmjercž namaťať.
Šusto by pšchistajil: Nanowe pošohnowanje twari džę-
czom třeže a maczerne poškeće torha je šašo dele. Potom
hdyž wječor nasta, by mje na hwěšdnje njebję pokasať
a rjeknyť: Šlaj, Wóh je te hwěšdy tam wušyť a te
šu jeho woczi a š tymi hlada wón na čłowjekow a
widži wšcho, ščtož činja. Potom byčmój šašo domoj
ščtoj a šo š měrej podaťoj a džed by šo mnu wótcę-
našch wušpěwať, a potom byčmój š měrom špaťoj.“

Takle šebi mlódzenz, Włynkež Šan, najwjetšeho
Wukeczanskiho bura jeniczi šyn, myšleše a je šyšami
šuchi pěšć pod šwojimaj nohomaj maczeše. „A tón
rjany čaš je nimo a ja nětko š jašwa domoj du,
hdžež šym 2 lęče šedžať — a to bjes winy. Šo
móžeše Worafež Šandrij, mój wuj, šaštu šćošč wobenęč
a na to pšchibačacž, šo šym ja jeho po čmje nad-
padnyť a wurubiť, hdyž to tola ničžo wěrnjo njeje. A
mój nan mje tež ša winowateho džerži a je mi hrošyť,
teho dla mje š pšami se šwojeho dwora wucžeręč.
Tež teho dla měješe mój nan wulke hidjenje na mnje,
šo jemu prajač, hačž moht šebi hłudeho Wojnarja
Marku ša žonu wšacž. — Šm, dyrbju dha dženska do
wšy? Wščitzy budžeja š porštami na mnje pokasowacž
a džęci ša mnu pobėhnu a wšchudžom budže rěkačž:
„Tam bohateho Włynkomy šyn š jašwa dže“. Šo ja
čžu šo šašo šawróčicž a čžu do šwěta won, hdžež
mje nješnaja. Ššnano bóršy row namaťam. Potom
šmęju měř.“ Pšchi tym štanu a šwój kij pšchimny a
čhyšče šo šašo wóćęžo nastajicž. Ale hiščeže junćročž

na domjazu wješ pohlada, jaťo by šo wot njeje wot-
torhnyčž njemohť. „Duž dha w Božemje, narodna
wješka, w Božemje na wěčne. A ty nanowy domje,
hdžež šym š žiwjenju wotuczil, hdžež šym hraťkať a
hdžež šym džęlať, hdžež mějach nabžiju, junu hospodať
byčž, a hdžež je macž mje lubowaťa a hladaťa — haj
w Božemje! A ty zyrkej, hdžež šym tať rad špěwať
a pošćuchať, hdžež wołoko tebe pošrjebnišćęžo leži a
na nim maczerny row — w Božemje! — Tola ne —
š maczernemu rowej čžu hišćęže šćupicž a na nim
wótcęnašch wušpěwacž. Budžišče wona hišćęže pšchi
žiwjenju byla, dha budžišče nanowy hñew šmėrowaťa
a wšcho š dobremu wuwjedať. Nětk pať tam špi
w rowje. Duž š jejnemu rowej. A potom pręčž do
šwěta. Pšehed nanowe wóćęžo šćupicž nječham. Wón
wšchať mje wjazy ša šwoje džęčo nima a ja tež pšchi
jeho twjerdej wutrobje žaneho šboža měľ njebyč.
Šm — ale njebyrbi šyn nana čšęščicž a jemu pod-
dany byčž? Takle džed junu rěčęše. Tola mój
nan je mje na šmjercž rudžil a raniť, hdyž mi šwój
a mój dom šakaže, doľelž wot Marki wostajicž nječach.
Duž dha š maczernemu rowej.“

Š tym šo šebra a šwoje woblicžę š narodnej
wšy wobroczi. Š kať čęžti jemu šnaty pučž běše!
Šaťo hólćęž běše po nim do města šhodžil, a hdyž
šo domej pšchiblizowašče a jón našdala wuhlada, nje-
móžeše docžatačž, hačž by domoj došćoť. A dženska
běše jemu, jaťo by kóždy ptačž na ščtomje jemu
špěwať: Nješhodž dom, nješhodž dom, ty š jašwa
džešć, ty š jašwa džešć! Šćončnje do wšy šćupi.
Wołoko šo ani njeošladnywšchi, šady šenertęž bróžnje
šo pšches murju na kęčchow šwinje. Takle šebi
myšleše, šo njewidžany na kęčchowje pobudže. Wot
tam pšchi muri pod ščesčeratymi haťofami kęžjateho
boša, kiž pšchi muri šteješe, dale šroczeše, hačž na
tašje wašnje š maczernej rowowej hórzy pšchidže.
Ša nětko hižo 10 lět tam ležeše. Šdyž běše wona
wušla, dha ničto nanowemu hñewnemu wašnyju
wjazy nje wobarašče a hušto byču wótre šłowa
w domje pať na čšeledž pať na maľeho tehdy 10lětneho
Šanka padaťe. Šank běše nanowe waščne hačž na
jeho nahtošć herbomať. Duž drje š woprědka
nanowym hñewnym šłowam na šo šypacž dawasče,
ale pošdžišćo, hdyž jeho nanowy hñew š njeprawdu
tręčhi, jemu napsčęčiwjo rěčęše. Pšches to bjes-
nanom a šynom tošta murja narošće, kiž bē š kóždym
dnjom wjetšča. A jaťo potom mlódy Šan šo je
šwojim dalsčim wujom, Worafež Šandrijom, kiž jeho
hidžeše, doľelž běše jemu Wojnarjež Marka pšchi-
šhlena, šwadži a jaťo běše tutón wuj ras na dom-
pučžu wot čšeladnikow šo nabicž dať a bē nětko to
na mlódeho Włynka šćorčil a na to pšchibač, a nětko
jeho jateho wotwjedžeču a na 2 lęče do jašwa
tyšnyču — dha bē ta murja bjes mlódy a štarym
Włynkom taťa tošta a wyšćo, šo šo wobaj na

węczone dzelenaj sdaštaj — a ta ruka, kiž mohla móst psches tutu murju natwaricž — maczetna ruka — ta w romje lezeshe. Na to wscho spominashe Mlynkez Jan. „Shto by dał, hdy by macž swoju głowu s rowa sbehnyla. Tej by wscho wupowjedał, shtož jeho czishezi, a so dže nanowy śwerny syn bycz — a so dže jemu pomhacž na kuble se wshemi mozami a so dyrbi nan netko merny wjeczor žiwjenja pola njeho męcz. — Ale sam k njemu hicz — to febi njeswëri. Takle tam w swojich czejkich myšlach stejeshe. — Wo wsy wscho s wješelom dzelašhe — a džezi febi hrajtaju psched dworami a lastojčki sifolaju — ale Mlynkez Jan, najbohatšeho bura jeniczi syn — se swojej srudobu sam tam wopušhecženy kleczi. „S by jenicza dušha so k njemu pschibližowala a krotke słowczo sa njeho meła!

Na jene dobo mjehka ruka so jemu na ramjo položi, a druga ruka jemu rōžu poda a hnuty hlōž trošchtujo praji: „Witaj do Wulez, dołho sym na tebe cjakata. Kať so wješelu, so cže widžu. Netko so mi sašo na jemi lubi“ a s tym stejeshe psched nim mloda holczka, we wschëdnej ale czistej drafcze, rjenje srosčena, snamjo strowosče, ale we wōczku kysly dzelbracža. „Ach sy to ty, Marka, mlody Mlynk so postrožiwdchi wotmolwi, „dha ma tola jena dušha w zykej wsy so mnu dzelbracže. Měj džať, so so mnu, jako jenyum, kiž je s jastwa pušhecženy, rēcziš. Ale njedaj so wot nikošo widžicž, hewať moja hańba tež na tebe padnje, so so mnu rēcziš.“

„Ach, njerēcž mi to“, wobarashe Wojnarjez Marka, pschetož ta to bēšhe, „ja wēm, ty njesy nicžo wohanbžaje cziniť. Hrosny Woratez Handrij, twōj wuj, kiž by tebe najradšho w romje widžal, dofelž by potom jako najbližichi s pscheczestwa twojeho nana herba byť, a kiž tež se swojimai hrosnymaj scherymaj katatymaj woczomaj spochi mje ščeri, je na tebe falschnje pschibať a cže tať do jastwa pschinješ. Pschezo je tebe psched druhimi a psched twojim nanom czorneho barbiť a je tež na mnje šwarit a twojeho nana wušmehowat, so smėje bōry khudu Marku sa pschichodnu dzowku. Tola, Bōh słōczi zenje cektynč njeda. Tež na teho wječjenje pschindže. Netko pak wsmi tu rōžicžu. Za sym tutōn rōžowu pjent kadžika, hdyž ty psched dwēmaj lētomaj mi praseshe, so džesč mje sa žonu męcz. Dženša sym prēnju rōžu wot- rēsať. A duž ju wmi.“

Jan s mērom poštuchashe na rjane słowa. Kaž balsam bēču wone sa jeho rostorhanu wutrobu. Dha bēšhe tola wo wsy jena dušha, kiž jeho hišcže cšesczēshe a wo njeho radžeshe. „Wokoło schije dżyshe najradšho jej padnyč. Tola so hišcže cžaba doľč dopomni, so by s tym do ludžazyh rēcžow pschischoť. Duž jeno jejnu ruku tōczēshe a jej se kyslami do woczow pohlada a jej tať swojeje wutroby džať wupraji. „A netko“, Marka dale radžeshe, „dži k swojemu nanej,

prošč jeho wo wodacze a rjekt jemu, so sy dženša pošleni kōcz so mnu rēcžal a so džesč wote mnje wostajicž. Wōn czi wēšcže woda a potom budž sbožowny žiwny na twojim kuble. Za sym so wčera do Wobranecz pschistajika. Chžu pytač tebe sabycž. Pschetož Bōh dže nana wot džezi cšesczeneho męcz, a shtož macž džečžom pschifaje, dyrbja wone czinicž, tať biblija praji a teho mamej tež mōj so dzeržecž. Duž w Božemje.“ A prjedy hacž bēšhe Mlynk so teho dohladať, bēšhe Wojnarjez Marka psches kēčowowe durje wuškta. „S ta dobra, pēna a woporliwa dušha“, tať sa njej sdychowashe, „dla mojeho sboža mi moje date słowo sašo wrōczi a so swojeho sboža wšda. Ale ja wot njeje njepušhecžu a nan mi wēšcže ju słōcžnje njesapowē. Njeschach po prawom psched nana stupicž. Ale shtož Marka radžeshe, to je mi kaž jandžela hlōš. Po jejnej radže chžu czinicž, a hdy by mi to hišcže kišalshe byť. Duž netko k nanej. Ach, so by to hižo nimo byť. Kať budže mje witačž — s jastwa. A so sym njewinowaty, to mi njewëri.“

S pohrjebnišcža nimo sary pučž do wsy wjedzeshe, najprjedy nimo Woratez Handrijoweho dwora a potom dale nimo nekotrych žiwnosčow k wulkemu Mlynkez dworej. S semi šhladujo Mlynkez Jan po drošy stupashe. S, hdy by so wohladowat, shto by widžal! Sa wotnami wšchelazy na njeho hladaču, ne- kotki drje jeho wobžarujō, s wjetšha pak jemu jeho nje- sbože popšhejo a jedyn by druhemu šchepnyť: netko budže Mlynkez Jan hjes nami jedyn wot pošlenicž. Tež Woratez Handrij jeho wohlada. Hižo bēšhe jeho wuhladať, jako s Marku rēcžeshe. S kať so jeho czorna wutroba poľna šleho popšhecža sradowashe! Jasto Jan nimo džeshe, wotno wotwëri a won woľashe: „Dha sy netko w mēscze na wyštokej šchuli pobyl. Drje wēšcže poľny mudrosče domoj džesč. Nan je czi wēšcže cšecne wrota natwarit a s wulkim wješelom cže domoj wita. Chžu wjeczor s tobu na pivo hicz. Wjēšni budža so wješelicž, hdyž jim powjedasč, tať je so czi w mēscze lubiko.“ Bjes tym Jan, bōry cžetwōjny, bōry woblednjeny, dale šnowashe, so by helšeho wuja hrosnemu hanjenju cžeknyť. Duž dha domoj pschindže. Haj wscho tam hišcže stejeshe kať prjedy. Ale hdyž by hewať domoj pschischoť, dha by jemu macž na- pschecžiwō pschisčta. Dženša jenož poš k njemu pschi- lecza a k njemu s wješelom postatowashe — ale hewať ničto njepschindže. Szeladni, kiž kōsy klepaju, swoje głowy hromadže tykaju a febi hjes šobu, na Jana šhladujo, powjedaju — ale hewať so tež njehibnyču. Duž Jan s durjemi do jstwy stupi. Nan tam šedžeshe, s trubki cžemny kur pachajo. „Pomhaj Bōh, nano“, taťe sym sapocža, „ja tu sašo sym. By mi lubšho byť, hdy bych ženje tajšeho domojwrōcženja njewo- hladať. Ale wēcže mi, ja sym hjes winy.“ Tu po- sasta. Chžyshe hišcže po Marzynnej radže pschistajicž: „a netko wodajcže swojemu synej, ja chžu wam wješele

czinicz pytać", ale tuto słowo na jasyku wošta, dofelż nan pschi jeho rěczi czinjesche, kaž by jeho njewidzał, a ani s trubku pachacz njespšesta, tež jemu ruku nje-
posliczi, ale mjelcjesche. Dołho taj dwaj muzej takle mjelczo śamaj wó jstwie stejeschtaj. W nanowej wutrobje śo hńew na śyna s lubošcju k njemu wadźeschtaj. Kaś rad by prajit: Tebi je wodate, budź mój śyn, ale saśo jeho hordoscz śnapschecziwi: Ale tutón śyn je s jastwa pschischol, zenje tam wot Mlynkez ničtó był njeje. A śyn, kiż s jastwa pschindže, wjazy mój śyn bycz njemóže. Duż radśo mjelcjesche. Po dołhej khwilzy halle rjekny: „Witacz cze njemóžu, s jenyum, kiż je s jastwa pschischol, sa blidom śydacj njemóžu. — Tola — Ćžu spytacz — hacj to pšchenjesu, so jedyn Mlynkez mjena, kiż je s jastwom khostany, w domje won a nuts khodži. To paś wopomń, hdyž śo pschi tym nanowa wutroba ślemi, dha śy ty moju głowu do rowa pschinjeśi.“ „Mějce dżak, nano“, Jan wotmolwi, „moja hańba mje czeźšo cziłchczi. Sa njewem, hacj dołho tu wutraj. Ćdyž mi wodacz, Ćžu paś pola waś woścacz, paś do zuśby hič, hdyž Ćzecz, a śo prózowacz, waśchu lubošcź śebi dobycz. Duż, kaś Ćzecz?“

„Wostań tu“, nan śnapschecziwi, „moje mozy hinjeja, njech hośpodarśtwo po nēcim na twojej ramjeni pschindže.“

Ń kaś Janej wutroba pośtatowaśche. Tak dha bu wścho łepje, hacj bė śebi myślił. A hdyž je nan wodał, dha njech ludžo jeho hanja. „Sa žno Ćžu jim s dobrym spróžnym žiwjenjom hubu satyfacj.“

Duż śo śaklepa. „Nuts“, sawoła nan, a s diaboliśkim śimjejom na woblucju Worakej Ćandrij, Janowy wuj, do jstwy śastupi.

„Ćzych jeno waścheho Janka powitacz pomhacz. Wy ścze wěścze kermušchu wuhotowali sa njeho. Śśłodžicz jemu budže. Ćchtó wė, hacj śu jemu w meśchczanśkim hrodže, kiż ma źelesne gardiny, wśchėdnje pječėń a piwo dawali. Duż budź powitany.“

„Dzerj hubu“, Mlynkez nan wuprašnu, „abo hewał czi pokasam, ścho rėka, Mlynkez bura wuśmėcho-
macj“, a młody Mlynk bėśche hižo na tym, śwojeho wuja, kiż śo jemu dženśa czerť śam bycz sdaśche, pschimacz. „Ničžo sa śto“, śakitowaśche śo Ćandrij, kiż bėśche pschi śastupjenju do jstwy hnydom pschewidzał, so śtaj nan a śyn na najlėpśchim puczju, po dołhej swabže śo śjednacj, śchtož paś Ćzyśche wón na kóžby pad śabžewacz, so by nan śyna śkóncznje śastorcził a potom wón jeho herba był, „ničžo sa śto. Sa śo wjeśelu, so waśch śyn pofutu cžini a śnano bėrśy Wojnarjez khezťarjowa Marťa śobu pschindže, waś wo wodacz pšpocz, so moħta tu jako młoda hośpośa śa-
czahnycz a knejicz, khezťarśka holza na Mlynkez wiczėž-
nym kuble, ha ha ha, — to by rjany napohlad śicźato, kaśkehož śwėť hiśchcze zenje mėł njeje, ha ha ha.“

„Wojnarjez Marťa na tute kuble pschincź? Ćkerje

Ćžu ja s pšchėrśkim kjom do śwėťa hič, hacj so bych to pschidał — a mój śyn je śebi tele kłuposcz dawno s głowy wupraš“, śaroczji śo starj Mlynk. „Dha wy śwojeho śyna hubjenje śnajecz“, tak rėczėśche djaboliśka huba lėśneho Worakej Ćandrij, „prijedny hacj je k wam pschischol, je śo s Wojnarjez Marťu lubošcziwje rośrėczat a ta lėśczjwa žónśta je jemu wěścze radžita, so dyrbi śyn pschėd wami na woczji pofutu czinicz, a potom Ćzetaj wobaj hladacz, kaś waś narėczitaj, śwoje haj a hamjeń na jeju śwajś pofozicz. Na kwaś mje pschėpšpocz njetrjebacz. Sa Ćžu naśdala pschiladowacz, kaś budžeja śo dźėczi śmjecj, hdyž khezťarśka na waśch dwór poczeħnje. A njerėczėśchcze wy pschėd lėtami, so Ćzecz sa śwojeho śyna s bliźśchego rycėkubła wośebnu Aureliju sa pschichodnu dżowtu śebi śhladacz?“

Ć tymi śłowami Ćandrij kłuboku ranu w stareho Mlynkowej wutrobje wobnowi. Haj, haj, s tajłimi hordyimi myślemi bėśche śo śanoschował — a nėťto dyrbjesche pschichodna dżowka niź s rycėkubła — ale s pschėdołżeneje ślomjaneje khezťi pschincź.

Ć ruku wo blido pšapnywśi rjekny: „Ty, Ćandrijo, dzerj hubu, ale to praju: Wojnarjez kłude wośkate kšochcžo —.“ Każ byst s njebėś śleczi, tak śbėħnu śo pschi tykłe śłowach młody Mlynk, kiż bėśche hacj dotal na śebje dzerjat a s mėrom wośtał, a s mozu wón sawoła: „Nano, hanicz ja śwoju njewjeśtu njedam. A hdyž wy ju tak mjenujecze a hdyž wy mi ju śa-
powjedźicze, dha je s mojim byczom tu na kónzu. Budźce w Boźemje, a ty Worakej djaśo — twoju kšchjwu kłhamu czi hižo satykam.“ A s tym bu s durjemi won, a wostaji stareho Mlynka a jeho wuja śameju wo jstwie. — Džiwnje, dżiwnje, nan a śyn bėśchtaj nimale śjednanaj, wścho w dobrym rjedže — ale Worakej Ćandrij wścho saśo rośśħłara.

Młody Mlynk s doma hanjesche. Nėťko bė se wśchėm hotowy. Zeħo nana dom bė sa njeħo śhubjenje. Każ bychu rubjeźnizy sa nim honili, tak wón pschė wjeś ihwataśche. Won, won — se wśy, to bėśche jeho jenicźka myśl — a potom won do śwėťa. „Tam Ćžu dźėkacz a śo prózowacz, a hdyž nėśchto śym, potom Ćžu śo sa Marťu pšachecz. Nanowy dom sa mnje njeje.“

Runje wjeczor śwonjesche, hdyž młody Mlynk nimo kėchowa won do polow krocjesche. Ćśchcze juntrócž na maczeńny row pohłada. Na kamjenju rjany wėnz lėśesche — bėśche to dar Wojnarjez Marťi — a potom śo njewohladujo dale dźėśche — se śwojeje narodneje wśy, śnano, so by śo zenje wjazy njewrócził. A w śwojeje jstwie jeho nan, Mlynkez wulki bur, śam śedjesche, śwoju śchėdžiwu głowu na ruku śleħnjenu. „Dha śym saśo śam. Bėśche mi tak derje, hdyž śo mój śhubjenje śyn saśo wróczi a nėťto je saśo do śwėťa śchol. Ćchtó wė, hdy śo wróczi. Dyrbjač jeho tola s wjeťchėj kulosczju pschijecz. Ale njeby dha hiśchcze

czaj był, jeho wróćo wołać? Se wszy hišće njeje. Kucze na nobi! Wón dyrbi sašo te mni. Za bjes njeho njewutraju. — Hm, hm — ale dyrbi stary Mlynk sa swojim hymom hić? To so hišće zenje stało njeje w tych 300 lětach, w kotrychž Mlynk zwójba w Wufezach na wiczejnym kuble sedzi. A ja dyrbjak tón prěni być? Mój stary nan by w rowje žaneho mēra njemē. A stōncznje by tola khezkarjowu Marku sa hospoju pschijwedł. To bych s hanibu wumrjeć dyrbjak. Nē, nē — njech njepoślušaj byn dze, a bebi swoju twjerdu hlōwu rosmjecze wontach, hōžez hze. Na mojej hlōwe njedobudze.“ Wjeczor so njemērnj k mēru poda a spanje pschēd jeho wōcztom czēkafše.

Jeniczi wješeły bēšče Woratez Handrij. „Tatle by na najlěpschim puczu, so dozpiješ, sčtož by bebi wotnyškli. Wojuarjez Hanku dyrbiš ty dostacž. Kunjez khuda, so mi lubi a so na nju herbstwo czafa, ani wona ani jejny nan njemē. Derje, so mōžach tōn list, kiz je sudnistwa na jejneho nana pschindze, jemu, kiz czitacž njemōže, dokelž mačo widzi, prjōdkczitacž. Ha, ha, w lićze steji, so je jeho dalschi wuj 20,000 toler herbowač, a so sa 4 lēta tute pjenješ wuplaczene dostauje — ja pak jemu czitacž, so je khudy wumrjel a wot tych pjenješ nicžo njespomnich. Wostanje Marka khuda a widzi, so jejny Zan, na kotrymž wišy, zenje herba swojeho nana njemōže być, ale so Mlynk wiczejne kublo stary Mlynk mi, jako swojemu blišchemu wujej, sapisacž da, potom drje raba wot Jana wostaji a nje wosnje. A stareho Mlynka hzu hižo na jeho syna njembreho jeznicz, kaž lawa, so wschitko tak pschindze, kaž hzu. Sdyž so Wojnarjez khezkarje jehō namrēte pjenješ na sudnistwoje wuplaczja, hym dawno Marzynny muž a wobšedžer Mlynk wiczejstwa a prěni muž we Wufezach. Duž do prēdka na puczu — po kotrymž by sapoczal khodžicž! Tōn k sbožu wjedze — a swojej mudroščzi smeju so sa to dżatowacž. Nētko s tamneje bleschi hišće schlēnczku na płōdke spanje. — Tatle — hm — to je dobre wino — hišće jenu na dobre radjenje — a nētko tšeczu na pschidobne sbože!“ Tež wōn spacž džēšče a w heli czert swojim jandželam rjekny: Woratez Handrij je našy wuschitny wotročk.

II.

Tři lēta bēchu so minyše. Wontach w Amerizy njedaloko St. Louis na wulkim kněžim dworje Bethsui bēšče wulke tam a fem bēhauje, jako by so nahle wulke njesbože stało bylo. Čšto dža bēšče so stało? W komorzy na kōžu knježi hospodač we womorje ležēšče. Wokoło njeho steješče knjes s Norman a jeho mandželsta a lékař a hladachu se strachom, hacž so žiwjenje do na poł morwego njewrōćzi. „Tatle“, rjekny lékař, so k thoremu shkilejo, „nētko pōcznje sašo dyhacž. Čhžemy jemu hišće kžicžku płōdkeho wina do huby

linyč a jeho hišće trochu rybowacž. Wjele nabžije wschak njeje, so k bebi pschindze, ale mōžno tola je.“ „O mēšče wulki džak“, rjekny, s wješelom lékařowu ruku pschimnywšchi, knjes s Norman, „so by tola tu temu mlōdzenzej a wumōžerzej nasheje jeniczkeje džowfi se strachneje smjercze sašo pomhane bylo. O tōn našy džak saškuzi.“ „Daj“, mandželsta pschipadny, „pomyšlcze bebi, knjes lékařo, pschēd 2 lētomaj k nam pschindze tu džēto pytajo. Wōn rjekny, so je se herbsteho kraja w nēmstim khezorstwoje, so je jeho sawistny njepšchēczel pschēd falschne šwēdćenje na 2 lēće do jastwa pschijnēšl, so je potom jeho nan jeho s domu wupofasal a so hze we wschēch wēzach šwērny być. Mój muž jeho najprjedy wsacž njehašče a mēnjēšče, so wschak so kōždy dundač sa njeminowateho džerzi. Dokelž pak mlōdzenzej šwēra s mōczom hladasche, hžysche s nim špytacž a pschipofasa jemu, so ma s wołami džēlacž.“

„Ach“, powjedasche knjeni s Norman dale, „wy dyrbjeli wjedzecž, s kaschim wješelom wōn naju ruzy koschēšče! Snydom na džēto džēšče a wscho tak derje wobstarasche a mēšēšče k wschemu tajki schif, so bu hižo sa lēto sa hetmana stajeny. Ach, tōn wscho šwēru wobstara, to wy sa mōžne džerželi njebyšće, so mōht so sčto wo zuseho kubla tak staracž, kaž tōnle mlōdzenz. Mly jemu wscho do ruki damy a so wo hospodarstwo wjazy njestaramy — a pod jeho hospodarjenjom nam nasche kublo dwōjzy tak wjele nješe. A pomyšlcze bebi nētko, džeuška rano dze pštonczja s našchim jeniczkim džēščjom k rēzy, so by hladača, kaffe žolmy rēka Mississippi wala a pschi tym stupi trochu bliško k rēzy — nahly wchōr do njeje stōrczi a džēčzo jej do rēki wupadny. Našy mlōdy hospodač njedaloko džēlasche. Snydom swōj mantl wot so czifny a sa džēščjom do wody škoczi. Hižo bēchu naju džowku žolmy dalofo wotnješče — ale wōn hrabasche s mozu do žolmow a ju k brjohoj wrōćzi. Sdyž pak bē ju na kraj položil a pštonczzi dač, jeho mozy wopušćedchu. Derje, so pštonczja wo pomoz wołasche. Tak hym pschibēželi a jeho stōnczjuje sa morwego wuczahnyli. O knjes lékařo, czitacze sčtož mōžecze, so jemu žiwjenje šdžeržicze.“

Khory bjes tym hlubšcho a hlubšcho sdychowasche. Dža! sčto to bē? pocza nēščto rēczecž. „O mój nano, wotwē mi durje — daj mi domoj — daj mi Marku — hzu so wrōćicž — tu hym w zusbje“ — takle khory, šam njewjedzo, sčto powjeda, rēczēšče a pschi tym so wot jeneho bōka na druhi pschēhchowasche.

„Sstyschicze, knjes lékařo, wōn hišće na domje wišy, a runjež tu žaneje nusy nima a je bebi hižo wjele pjenješ nalutowač, tola swōj dom a swojeho nana sabycž njemōže. Tež ma tam wēšče njewjestu, na kotrejž s lubošczu wišy. Ale to je tež wēšče, jeho nan dyrbi saškuzi cžlowjek być. Sōni je domoj pišak na nana a jeho prošyl, so by jemu domoj pschitacž dač a ja hym šama lićzil pschipožožila, hōžēž hym jemu jeho syna tak pokhwalila, kaž dyrbjach. Nan, bebi

myślach, budże wjekeły, so ma taškeho duskneho syna, a budże jeho prokbycz, so by tak rucze hacz można domoj pschischoł. Ale shto febi myślicze, shto nan czinjeshche?

Wón sam ani wotmolwił njeje. W jeho mjenje je wjele bóle jeho wuj, kiz naney ł radze steji, wěstny Woratez Handrij, na njeho piśał. A w tym liście stejeshche, so nan njemóže synowu sařaktoś a tu hańbu, kiz je ł jařwa na zlyk dom pschinjeřł, sabycz a so syney wodacz njemóže a so dyrbi syn wonfach wostacz. Hdy by řo wróćił a nan by jeho řařo widzał, dha by řnano to jeho tak rořhorilo, so by řnano wumrjeł. Duř, je-li so nanowy mordar bycz njeha, dha njeh wostanje, hdyž hže. Po nanowej řmjerczi móže potom pschińcz a nanowe kubło pschede-wsacz, wón — tón wuj — budże wřcho prawje řa-řjadowacz. Tole w liście stejeshche. Duř je našd nowy řospodar hacz dotal pola nař wostak."

Řhorny — běřche wřchal to Włynkeř Zan, kiz běřche řo po řwojim wopuřdźenju domjazeje wřy do Ameriki pschewjeřł — pocza merniřcho dychacz. Řekar jeho wospjet pschepyta a nětko móžeshche tu powjeshcz dacz, so je wřchón řtrach nimo.

D tařte wjekele wobegu řapschimny, hdyř tole řklyřcheshčaj. „Bohu budz džak“, ł Norman řhwalesche, „so je našche proštwy wuřklyřchal. Za ł wjeřškej nutrnoscju wo řdźerjenje řwojeho džeshcza prokbycz njemóhł, hacz wo řdźerjenje tuteho řwojeho řospodaria."

Řhorny něřhto dnjow w řožu wosta. Wřcho, řchtoř móže bohaty dom řhoremu na polořnoszczach popřchecz, řo jemu w bohatej měrje dosta. Duř ł jeho polěpřchowanjom řpěřhnyje do přědca džeshche.

„Nětko prař, ł czim mamoj řo tebi džakowacz, so řy naju džowfu řořmam wutorhnył“, ł tymile řlawami bóřy po tym řnjey ł Norman Zanowu ruku řapschimny. „Wřcho, řchtoř febi řadařch, czj damoj. Naju džowfa je řernicřza naju řboža. Bjes njeje namaj wřcho naju bohactwo řo lubiło njehy."

„S czim macze řo mi džakowacz, řnjey ł Norman, řo wy prařchecz?" Zan wotmolwi, „wy řo džakowacz njetrjebaczje, ale ja řo řenje wam dodžakowacz njemóžu, so řcze mje do džęta wřali, hdyř po řwęcze wokoło bładžach a njewjedžach, ł czim řo řiwicř a hdy řklyřcham, a so řcze mi tak wjele doměrili a mje pschezo w tařtej wulkej częřczi męli. Wdy řcze mi dom řařo dali, kotryř řym — bjes řwojeje winy — řhubił. Duř njerećcze niczo wjařy wo džaku. Za řo wjeřelu, so řym wam móhł řklyřchu wopolařacz."

Řkuboko hnuty wot tařteje nadobnořcze řnjey ł Norman wjařy wo tym niczo njerećceshche, so hže jemu ł něczim widomnym džak wopolařacz. Ale to febi pschewřa, wřcho, řchtoř samóže, ł jeho řbožu czimicř. Mařa džowfa pař, kotruř běřche Zan řořmam wutorhnył, by huřto jemu něřhto kwęřkow našchęřpala a jemu do řtwy řtajita, teř řo jemu na řlin řymyła

a widžo, so je řrudneje myřle, jemu czoło řładkowala a prařila: So njęřmę řrudny bycz, pschetoř Wóh, kař wuczeř praři, kóždeho po prawyř pucřach wodži.

Na Normaney kuble wřcho řwój męřny pucz dale džeshche.

Duř — móžeshche řti njedzele po Zanowym wotřhorjenju bycz — na Zana list je řerbskeho kraja pschińdže. S řchepotatej ruku řon wotewri a jako wiedzeshche, so je wot jeho Marci, móžeshche řon řędma w ruzy řdźerjecz, hdyř řon czitashche. Řchto dha wona piřařashche? W liście stejeshche bjes druhim tole: „Čęřcho dla dha řy ty na twojeho nana řařki hrořny list piřał, w kotrymř je řtalo, so řo tebi wonfach w Americy řępe lubi, hacz domach a so řařakkeho nana wjařy widžecz njemóžeshch a so řo řenje wjařy njewrócziřch. Hdyř je twój list ł Ameriki dořchot, je twój nan runje jara řhorny byl. Řehdy je Woratez Handrij wřcho wobřtarak a wón je teř jemu twój list czital, dokeř bęřche twój nan řehdy tak jara řlabny. Nětko pař je twój list řhubił. Teř je řehdy řnjeyřtwy wonfach bylo a nan je řtestament czinił. Niřto pódla byl njeje, hacz Woratez Handrij. Řařki řtestament je, niřto njewę, hacz wonaj řamaj. Taj pař niczo njepařitaj. Za řym na řklyřbje a mam řo derje. Řeno so Woratez Handrij wřchudřom na mrie řaka a mje pscheshczęřha, so dyrbju febi jeho řa muřa wřacz. To pař řenje njebudže. Za niřtoho tak njehidžu, kař jeho, kiz je ł řařchym řwęczenjom tebe wo częřcz pschinjeřł. Wóh jemu węcřze częřnycz njeda. Ale nětko cze prořchu, so řo domoj wróćiřch, dokeř twój nan jara řlabnyje. Řekar je řo wuprařił, so řymu njedoczaka. Handrij wřchal řo řizo řa pschichodneho wicęřneho řnjeya wobřladuje. Tola to Wóh węcřze njepřchida. — Duř w Bořemje atd."

„Nětko rořhnyju wřcho, so mój nan mi njepiřche. Tutón džaboliřki człowjek, mój wuj, njeje węcřze mój list czital, řařkiř řym řon piřał, ale je jemu czital, řchtoř tam řtalo njeje a řchtoř je febi wumyřlił, so by mje wonfach řdźerzał a nana nawabił, mje wo moje herbřtwy pschinjeshcz. A řchtoř je mi wotmolwił, to řnano teř ł mojeho nana rta njeje. A na Marcu febi myřli! — nětko pař mje tu niczo njedźerzi. řutije hžu domoj. Wřcho hžu wuřařnicř a řnano Bořa hnada teř to na řwętko pschinjeshche, so ja řenje řandrija nadpadył njeyřym a so řym 2 řęcze bjes winy w jařtwje byl. Po dořhim częřkim czaru řo mřóćel njeshboža wřchje mje roscřahuje a ja widžu řařo řwój dom a řklyřchu nana mje lubořcziwje domoj witař — a Marcka — ale nan je řhorny — a duř rucze na dompucz!"

„Řnjey ł Norman“, tak tu řamu řodřinu Zan pschod njeho řtupi, „czitajczje tutón list. řelři řęcziwny wuj je řřjedža bjes mje a mojeho nana řtupił, so by nanowe kubło a moju njewjeshu na řo řęzahnył. Nětko halle jeho řtóćcz pschewidžu. A nan je řhorny. Njedźerczje mje a dajczje mi domoj czahnycz a męřcze džak řa wřcho to, řchtoř řym pola

waż dobrego muziwał. Bóh budź wam bohaty sa-
runar."

"Raź jara je mi žel, so wote mnje dżesz, czi
njemóžu na žane waschnje wobaracz. Dži s Bohom a
Bóh daj, so by sa swoju śwěrnoščj pola mje domach
czim rjenšče sbože namakał."

Hdyž šo Jan nasajtra se swojim dotalnym knjesom
a s jeho swojbu rosžohnowašče, šo ničto wot nič
šylyow wobročj njemóžesche. Mała Normanowa dzow-
cziczka šo pščežo sašo prajšesche, hdy Jan sašo pščiń-
dže, hacj sa tydžeń, hacj do hód abo hiščeče pojdžičho,
a pščežo s noma sašo wobtruczowašče, so čže hižo
jutiše sapocječj rójiczkam tak prawje pšchilowaczj; „a
potom čžu“, tak wyksašče, „wulki wěnz naplesčj, so
fmějšč na nim swoje wješele“. Hiščeče juntrócj
s Norman śwěrnemu žanej ruku posłiczji: „Duž dži,
kiz by nam naju sbože šdžeržal, a Bóh scziń tež tebe
šbožowneho.“ Bórsy šo Jan po morju domoj wješesche.

III.

Běšče runje na Michala. Wješni ludžo swoje
běrny šberachu. Běchu jara radžene a jedyn wós po
drugim bohate žně domoj wješesche. Tež na Mlynkez
kuble běchu šo běrny jara derje radžite. Wěpšeho
hospodarja hacj wiečežneho Mlynka ničto njesnajesche.
Handrij běšče s Mlynkez ludžimi na poli, dokelž wščał
domach wjele njemějšče, hacj něšto kórzow pola a
běšče se swojim džetom dawno hotowy. Mlynk šam
hižo wjazy njedžel na šmjercj khorj domach ležesche a
duž běšče jara dzałowany, šo Handrij jemu k ruzy
džesche. „Dželań nětko“, tak by husto k njemu rjeł,
„ja mnje. Wšchako je po šmjerczi wšcho twoje. Wšchetož
čepje je, so kubło do prawych rukow pščińdže, hacj so
je potom zuš pšchedadža a stónzuja. A mój Jan wěšče
domoj njepščińdže. Šnano tež živy njeje. Ša šym
jemu tola tehdy pišacz dał, so šym jemu wodał a so
šmē kóždy džeń domoj pščińčj, a ty šy jemu to wěšče
wšcho tak pišal, kaž šym czi prajit, a wón je šo wot-
mjelnył. Ščto wě, hacj je hiščeče živy.“ Potom
by Handrij prajit, so je wšcho tak pišal a so šebi tež
wón myšłi, so šnano Jan wjazy živy njeje, hewal by
wěšče pšchischoł. Takle běšče dženša pšchipođnju hiščeče
rěczal a potom běšče won schoł, sa ludžimi na bě-
niščeču hladacz.

Duž šo na puczju wošebna karossa potasa. „Ščto
drje to budže, kiz čže dženša na wšchědnym dnju w tai-
kim wošebnym wošu do wšy? Šnano budže lékař,
kiz sa khorym Mlynkez knjesom hlada. Wón jeho
wěšče na nohi wjazy nještaji. Ale ščtoda je wo nješo.
Hdy by tola radšcho jeho šyn tu byl a na nješo kubło
pšchěščo. Woratež Handrija wščitzy hidžimy. Ani
jedyn jemu dobry njeje. Hdyž tež Jan je? Šnano
w nušy. A tu mošt šo tak derje mēcz.“ Takle ludžo
džes šobu rěczachu.

Tež Handrij na karossu hladasche. „Budže drje

lěkar s Draždžan, wo kotrehož šym wčžera pišal. Tón
wšchal tež žiwjenje njesdžerži. Šnano dženša hiščeče
stary Mlynk wudyča — a potom šym ja knjes.
Testament Mlynkez šyna šastorczi a mje sa knjesa po-
štaji. Žutiše šnano šym Wufeczanski wiečežny kubleš.
Šaj, haj, ščtož šebi prawje sawješcz wě, tón ma sbože.“
Takle Handrij se šobu rěczesche a šebi s wješelom swoju
brodu mašasche, kiz běšče šebi po nowej modže rosčj
dał, a šmój pšchichod w najrjenšchim sbožu widžesche.
„Ale“, tak dale hórbotasche, „šylyšy pšchi khoranju
stareho Mlynka pšacacz mōž njebudu. Ša ha ha!
šnano žybla pomha. Tola žanyč starošczow do
předa.“

Bjes tym běšče karossa do wšy šajela a šo do
wiečežneho kubla sawročizka. Młody wošebny knjes
s njeje wustupi a bje wšcheho s durjemi šastupi, hošposu,
kotruž běšče Mlynk šebi pšchod krótkim pšchisťajit,
do boka štajiwšchi a runy pucz k khoremu Mlynkej. Tam
šo poklatny a khorcho kłowu šapšimny. „Nano,
nano, dha seže hiščeče živy; džal budž Bohu, džal
budž Bohu, so waž hiščeče žiweho namakam. Š njeje-
šče dha žaneho lista wote mnje dostali? Čžešo dla
seže mjelczeli?“

„Mōj šyno, — džal budž Bohu, so tu šy; ale
ty tola pišal nješy, jenož tón jedyn list, hdyž šy šo
mi wotrjeł, kaž mi Handrij čzitašče.“

„Handrij“, sawrješny Jan, „je khar a jebał. Wón
je wam hinał čzital, hacj šym pišal. Ša šym waž
wo wodacze prošyl a te druge listy wón wam ani po-
lasal njeje a na mnje je wšcho hinał pišal, hacj seže
ny prajili. Tež je wón tehdom šalšchnje na šudni-
štwje na runje šwědcziti. Wón je moje herbštwo s lešču
na šo pšchinješcz čžył.“

„Nětko je moje wócžko šwětko. Š so šy
w prawym čžašu pšchischoł? Ša mōžu nětko hiščeče
wšcho k dobremu wobročizčj. Šano, mōj šmōj šamoj,
woczit tam khamor a podaj mi tutu papjeru se šyglom.“
Jan to čzinješče. „Nětko podaj mi ščtrychowanczku
a šapal ju.“ Jan to teho runja čzinješče. „Tak,
jowle šapalu šmōj testament, w kotrymž šym tebe ša-
štorczit a Handrija sa herbu postajit. Pal šo, pal
šo, o kał je mi derje. Šeščkrěj šo, šygl. Nětko na
tutym popjele ničžo wjazy nješteji. Tutón popjel je
Handrijowe herbštwo, a twoje herbštwo je kubło.“

Duž šo durje wotemřichu. Bjes dyča šo wu-
běžawšchi Handrij do įstwy štupi. Š wotkami nuts
běšče widžal, kał Mlynk testament pali. Wón čžyšche
po mōžnoščji to hiščeče šadžewaczj. Tola, hdyž šastupi,
khorj jenož hiščeče mału šo žehlazu hromadku w ruzy
džeržesche. Wšcho běšče šhubjene. Ani škowczka nje-
porěczawšchi, jenož jědojte pohladnjenja wošebnemu
žanej pšchiczišnywšchi se įstwy, pěny na hubomaj,
čžeržesche. „Ale ja čžu jim wješety džeń šasylczj.
Hdyž ja šbožowny njemōžu bycz, wonaj tež niž“, tole
pšchi šebi šabórbotajo s durjemi wurđže.

Nan a fyn sbożowne sašowidjenje šwjeczestaj, dołho šebi powjedastaj, kaš je wscho było. Nan powjedastaje, so je šo Handrij pschezo k njemu czisheczał a na syna šwarik, a nan šhoni, kaš je šo jemu wonkaš sčło.

Alle škóncznje šo nan woprajcha: „Kaš dha je pschischo, so šy taš na wschém pošledku tola pschischo, a hišhcze prjedy, hacž by s mojim pošlednim šdychnjenjom sa tebe wscho šhubjene bylo?“

„To je štuk Wojnarjež Marki. Ta je adrešu na mnje šhoniła a je mi pišala, so šcže wy šhory.“ „D dha je jej wodate. Šej mam šo dšakowacz, so nješnym wumriek bješ teho, so bych tebe wohaład. D so bych jeinu ruku hišhcze do twojeje pošožicž móhł a wamaš šwoje nanowe pošožnowanje dacz. Za šym hižo wjele krócz wobzarował, so šym tehdy taš hrošne šłowa w twojej pschitomnošči na nju rēczał. D so budžič je ženje njerēczał.“ „D kaš šo wam, luby nano, dšakuju. Wóh wscho k dobremu kónzej wjedže“, fyn jeho pschetorhny. „Šsym wschat“, nan dale rēcžesche, šwoju hłowu pošbehnywschi, „ju hinašdu šnacž nawuřnył. Šsym šhonił, so je tebe prošyla, so dyrbjal wot njeje wostajicž, šym šhonił, kařtu šhwalbu je šebi w šwojej šlužbje sařtužila. Duž wšmi šebi ja a Wóh dał, so by s njei to šame sbože namakał, kařtež ja k bokei twojeje maczerje.“

Takle nan a fyn hromadže rēcžeshtaj a bješ tym bješče šo šacžmiko. Nóž šo na šemju lěhašče. Duž — na jene dobo, ščto to bē! Sařna šwěttina dó řitny padnje, wonkaš na dworje šo wołanje šbēhnu: Wohen, wohen, a hižo plómjo s brožnje a s hróžje k nješju šapastše. Sařtroženaj nan a fyn na šo hladašhtaj a kaž byšhtaj šo wotrēcžaloj byłoj, wobaj prajeshtaj: „To je štuk djabokšeho Handrija“. „Rucže, nano, waš won ponješemy, so nješbyschcže kónž wsał. D ščto by mi pomhai“, šdychowastše Jan, šebi žaneje rady njewjedžo.

Duž — o džiw — Wojnarjež Marka šastupi. „Witaj domoj, ja šym runje dženša nana wopytačž čyžła, duž widžich, so šo tu pali. Za džju šo wo nana štaracz. Dži ty a špušhczej štót“, takle Marka rēcžesche a hnydom k staremu nanek pschistupi, so by hladała, ščto ma šo s nim štačž. Jan na dwór štupi a šo na pušhczenju škota wobdželesche. Dofelž cjeledž hišhcze lehnycž ščła nješbeshče, bē štót bórny s hróžjom won, a wjele rukow šo wobdželi pschi džele wješneje šyławy. Plómjenja k nješju šapachu, jedyn kosoł po druhim s wulkim hrimotom na wjelby padny a pschezo by potom kaž wóhnyowy šnop k nješju šapnył. Bješče štrašhny napohlad. Dofelž pak wětr wot domu štejšče, s domšeho rumowacz njetrjebachu a Jan žaneje štarosčje wo šwojeho nana mēcž njetrjebasche. Ludžo na dworje štejaču a hišhcze wodu lijaču, so bychu wohen šaleli. Duž, ščto dha to šašo bu? Na jene dobo tež s domšeho s hšubjineho wořna maše plómjo

šapnu. Še dha tam šo ščřicžka šalečžala? Ale to móžno njeje. Tola rucže wohen na hšubji podduřycž. Jan a někoti drusy s šhanami na hšubju, a hlaj, prjedy hacž bēču dóšhli, s wořnom na puč muž wustocži — ale, o — kařta žatocž, wón bješče na želešny kónčojty pocžil padnył — a žalořnje s wulkej bolosčju rucž pocža: „D nješbeshča a šemja, pomhajcže, pomhajcže.“ Wješ tym so někoti mužojo wohen na domštim bórny a s lóhkej próžu podduřycžu, drusy woboheho, kiž bješče s wořnom won štocžil, s pota wucžezechu a jeho na šemju pošožiču. Wohenoweho plómjenja šwěttocž na jeho blēde woblicžo padnu a duž widžachu, so je tón nješbožowny — Worakež Handrij. Wórny bješče wscho wořto njeho. Šeho žiwjenje kónzej šhwatašče a wón šdychowastše: „D, hišhcze šhwilku, Božo, mnje wostaj pschi žiwjenju, prjedy hacž — mnje — do hěłšticž plómjenjow štorczisč. Čhžu šo wušnacž teho, ščtož šym njedobreho čžinił — o te bolosčje! — Šsym šalschnje šwědcžil na mlodeho Mlynka, šym šamjelczal, so na Wojnarja herbštwo čžaka, šym wopaczne listy na mlodeho Mlynka pišal — a šym dženska na brožni a hróžzi a domštim wohen šatožil. — Nětko mam šwoju mřdu. — D, ščto móhł mi wodacz! Wotwobrocžcže šo wote — mnje — ja šym čžertej pomhal — o ščto móhł s jeho mozy — mozy. Pomož, pomož!“ — Š tym štwlenjom šwoju čžornu duřču wudycha.

Šeho čželo w nozy domoj donješechu a kóždy pschi šebi wěrošcž teho šłowa wopomni: „Njemolcže šo, Wóh šo njeda ja šmēcž mēcž.“ Štary Mlynk bješče tež rejenje nješbožowneho Handrija šařhščal. Ššebi myšlesche, so je pschi hařčenju wohenja něčto do ščtodny pschischoł. Duž šo prařhesche, ščto je to byl, a kaš s nim šteji. Šewal Marka nješastše jemu wěrošcž prařicž, dofelž wjedžesche, so jeho ta wěšcže jara šrubži. Alle hdyž šo pschezo a pschezo šašo prařhesche, ščto je do ščtodny pschischoł, škóncznje tola hinał njemóžesche a dyrbjesche jemu wscho wupowjedacz. „Takle“, štary nan rjeknu, „je Wóh Handrijowu šłocž šhotał. Wóh budž jemu huadny šudnił a čžył jemu wodacz. kaž ja jemu wodam.“

„A ja to tež čžinju“, pschistaji Jan a pschistaji Marka.

„Duž poštaj“, štary Mlynk šašo s nowa pocža, „ja čžuju, so moje žiwjenje k kónzej šhwata. Šbože a nješbože dženknišeho dnja je moje mozy šyrowało. Budžtaj hromadže šbožownaj a nješapomnitaj, so je wyšče waju Wóh.“ — A s tym šwoju hłowu pošhili a wjazy nješē.

IV.

Šašo lipy kčžejachu. Młodny Jan, wicžejny kublet, bješče řjaneje njedžele popořdnje wuřil a šo won podal na dróhni a s nim džesche jeho młoda mandželšta, Wojnarjež Marka. Poł lēta bješhtaj ženjenaj. Na hórzy, hđžej dróha šo troču wije, šo

na ławku byżeszta, kiz pod wulkimaj lipomaj stejesche. Peczoty bórcachu a ptaczki spěwachu, to bėsche lóšcht na to pschipošłuchacz. Zan hebi dženša myšlesche, tak bėsche psched 4 lětami na tej samej ławcy i jaštwa puščczeny hebzat, hebi domoj njewerjo. O kajke pschemenjenje w jeho žiwjeniu! Sčto bėsche hjes tym wscho pschericz dyrhja! Swada i nanom, pucz do Ameriki, domojpucz, woheń na nanowym kuble — a něko bė wscho dobre. Psched nim lezesche nowotwarjeny wiczežny dwór, a k jeho bokej bėsche mandzejska, sudnistwo bėsche jeho něhduschu wěz i nowa do ruki wsako a jeho nětko sa njewinowateho spósnalo — wješni jeho czešczachu. „Haj, Božo“, tak šhladowajšce wón k njebu, „twoje pucze su džiwne, ale ty tola wscho na dobry kónz wuwjedješ“.

Wulke sbože bydlesche w jeho domje a lóško móžesche prjedawšich lět njesbožo sabycz.

Sašo bėsche Michaja pschischo a ludžo swoje bėrnjaze žně domoj wožachu a se žonami a džeczimi šo pola njermwajchu. Sčónzo šo khowacz poczinasche a na mokrych łukach mħta se semje stupasche. Duž i mħsta po dróhy šašo wošebna karoša wšy šo bližesche, do wšy jedžesche a psched Mlynkez wiczežnym kublom polasča. Wošebny knjes i wošebnej knjenju a swojej džowcziczk i woša wustupi. Młodaj Mlynkez wschěch isjoch wulzy swješelenaj witašchtaj. Bórny bėchu wschitzy w rjanaj isčtwje sa blidom kaž jena šwójba. A sčto dha bėchu žuli hólczjo? Bėsche to knjes i Norman se swojej šwójbu. Hdyž bėsche Zan wot njeho prjecz, dha šo jemu wjazy hospodarjenje njelubjesche, pschetoz wón njemóžesche žaneho tajkeho šwėrneho hospodarja wjazy dostacz, kajkehož bėsche w Janu mēl. Žačo šo nětko kupz ja jeho kublo namaka, sčto dha bliže lezesche, hacz šo kublo pschėda. Wot teho czaša mējesche kħwile, tam a šem puczowacz, a přeni dalšchi pucz bėsche wopyt pola něhduscheho hospodarja, Mlynkez Žana w Wufezach. O, to bėsche wješole powjedanje.

„Sa šym czi“, takle šo mała Normaněz hólczka Žanej na klin šydzje, „rjany różowy pjenicz šobu pschinješka. Šsym hebi jón, hdyž bėsche kublo pschėdate, se swojeje šahrodki wuryla a jón nětko tebi pschinješka. Njedh pola tebe kczjeje a myšl hebi na mnje.“

„Haj“, i Norman pschistaji, „naju sbože šy ty žotnam wutorhnył, hdyž bėsche šam njesbožowony. Wješelu šo, šo je tebi tež ščónznje ščónzo sboža šelhadžalo. Kaž je róża wschěch kwětkow kralowa, tak njedh je tež twoje sbože psched druhimi wulke.“

Sa dobre spósnate domjaze křėdki

pschecziwo wschelakim strasčnym khoroszczam.

1. Pschecziwo nahlemu hñewej: Dži hnydom won na šwobodny powėtr, daloko prjecz wot ludži a

potom šahhadzej na wėtr a praj jemu, kajki wulki blaši ty šy.

2. Pschecziwo lenjosczji: W šymje šyn šo a kicz pikanje swojeho czašnika jeniczku hodžinu dołho a potom budžesč wješety, hdyž móžesč drjemo řesacz abo kałacz. W lėcze pak je radžicz, šo po Pschisł. Salomonowych 6, 6 cžinisch a tuto lėkarstwo prawje hušto bjerjesč.

3. Pschecziwo hordosczji: Dži na pohrjebnišczjo a cžitaj rowome napisma, te czi kónz naschjeje cžlowškeje cžesčje šewja. Row je twój hród, něščto pjerščczje twój šahnot, šhnicze twoje žiwjenje a waki a cžerwje twoji towaršchojo.

4. Pschecziwo sadwėlowanju: Wopomni to dobre, sčtož je Bóh druhim šapowjedžil, tebi pak dał, a njesabudz teho, sčtož czi Bóh lubi sa wėcznoscz. Sčtož do swojeje šahrody dže a tam pawcziny pyta, tón je namaka a pawki šobu. Sčtož pak dže a kwětki pyta, tón šo i różemi wróczji.

5. Pschecziwo bojosczji: Porucz temu Knjesej swoje pucze a mēj nadžiju k njemu, wón budže wschitko derje cžinicz.

6. Pschecziwo štyškej: Dži a wopytuj kħudnyh a hubjenyč a kħoryč a šlepnyč a kħromnyč a džel jim něščto šobu wot swojeho! Bórny budžesč šo hašbowacz, šo šy wot cžezkich myšlow šo šašchmjatacz dał a mēsto štyšnosczje smėjesč najhoržiči džał.

Wuhódanie hódanczkow i poklenjeje prothki.

1. Ščkraholz. 2. Wėtrow. 3. Stróža.

Hódanczka.

Wotřes mi moju hłowiczk
A wuczechu se mnje wutrobu,
Daj mi tež něščto k napiczu,
Dha hnydom i tobn porėczu.

(arald akwagč)

Rhězčiczk czerwjenu
Móliczk mam,
Róždy, hlaj, nošy ju
Plahi hebi šam.

Wotnje dvě do njeje
Sa dučzka štej
Wysčje njej' wyšoko
Šašadženej.

Mėka krejczerwjena
Pšes kħěžu dže,
Rhězku mi harujo
Šatšahašuje.

Sa cžičim ššhowana
Rhězčiczka je,
Nam'kaz ju njemóže
Róždy, kiz hže.

Ničto ju špěšchischo
Njenamaka,
Džyli mi hólczka
Wušwolena.*

(wgoarngg)

* Tutón rjany špėw šo w knižy „Špišy njebo šararja Šešlerja“ namaka. Tuta kniža, kotraž w žanym šepčim šebšitim domje pobrachowacz njedyrħjala a šo jara ša šwje-džeński dar hodži, je pola k. M. Ššmolecja w Wudyščinje dostacz.

Najrjenscha holiczka!

Braj, schtó je ta najrjenscha holiczka?

Ze ta, kiz khodzj debjena?

We rjaných draščach pišana,

A njedžela a njepršedže!

A pyta lute wješele?

Ach nē, ach nē, ta khwalby hódna njej.

Braj, schtó je ta najrjenscha holiczka?

Ze ta, kiz mudrije rēcjeć wē,

Kiz dawno w wschtických krajach bē,

Kiz seziniła šo mēščezanka,

A šwojich starschich sazpiwa?

Ach nē, ach nē, ta khwalby hódna njej.

Braj, schtó je ta najrjenscha holiczka?

Ta je, kiz pěkna, pobožna,

Kiz pschēdže, džela, poštuča,

Kiz torhnych wješ'low njehlada

A rada domač wostawa.

Ta šama wscheje khwalby hódna je.

Psched Strašburgom.

Němski podwyscht w lěcze 1870 psched Strašburgom w pschērowje ležesche, hdžez runje franžowske kanony straščne granaty mjetachu. Blisko pschi dróšy dom stejėsche. Do teho granata sleczi a starý muž s domu czekasche a bežesche k temu pschērowej, hdžez podwyscht ležesche. Tola druha granata jemu wysche hlomy sleczi, tak šo starý muž na dróšy k semi padny.

Tole podwyscht wuhlada a, dokelž bešche jemu stareho mužika žel, jemu na pomoc bežesche, šo by jeho s dróhi do pschērowa dowjedł. Šdyž jeho ša ruku pschimny, šady njeho móznje sawrjeksny a jako šady šo pohlada, widžesche, šo bešche granata runje na to město pschischła, hdžez psched minutu hiščcze wón ležesche, a šo bē tam semja wot granaty wscha roerhta. Wón budžische wěstu šmjercz namakał, hdy budžische na šwojim měsčje wostak. Ta granata je młodemu wojakej rjanu wuczbu dala, šo lubošcz, kiz musnemu pomha, hušto tež pomoznikej žiwjenje šdžerži. — Njesabudž to, czitarjo, šnano junu tež tebi lubošcz žiwjenje wukhoma!

Šsměški.

Wón: „Njebhdli tu ta młoda wudowa?“

Wona (stara žónška): „Ša to šym.“

Wón: „Ale wy šcže tola hižo jara stara.“

Wona: „Šaj, ale mój muž hagle je tydženja wumrjel. Duž šym tola młoda wudowa.“

Podwyscht: „Šmērom stacz, wy buchta! Šaperlot, tam šebi hiščcže Wonež kopol šwēri se šwojimi wuščemi tščasč.“

Šsudnik: „Ty šy paduchštwa dowjedženy. Braj mi najprjedy, hdy šy rodženy?“

Dundał: „Šzemu to, knjes šudniko, ja tola nje-wěrju, šo mi k narodnemu dnjej dar daczje.“

Wuj: „Kak wjele karancz'low piwa móžeš ty ša wječor šrebnycz?“

Študenta: „Ach, šo móht to nashomicz, tak wjele pjenjes ty mi hiščcže ženje dał nješny.“

Dopomnjecze na krwawne lęto 1793, w kotrymž franzowski lud swojeho żalbowanego stęnzowa.

Rętkę 1893 je řo 100 lęty minyło, řo je franzowski lud ruku na swojeho żalbowanego krala a na řwoju kralowu položyl. To bęřche řrudne lęto, lęto 1793. Hżo do lęta 1789 řo w Franżowskej wřdę hibařche. Přchidacž wřdęř řo dyrbi, řo franżowske řemjanřtvo a bohate męřchczanřtvo, křz bęřche do czřřta wot Boha wotpadnyło, na krwawnej revoluziji bjes winy njebęřche. Přchetož hdyž někotřř řemjenjo wboheho bura, křz bęřche jelenja, doleřz bęřche jemu jeho žně kařyl, řatřelil, teho dla se řmjerczu řhostařu, abo hdyž druřny wbohřdř burow nufowařu, w noży do hatow bicž, řo žaby rjećtate njebyřu a knjeřdř w řpanju myřile, a hdyž męřeřche přřdř tym wřdęřm bur nimale wřdęř damki njeřczř a řemjan žane, bur řo dręřeřche a řemjan řo řmęřeřche, dha bęřchu to wobřtejnoscę, kotrež wotřacž njemōžzařu. ř teho tež přřchřdř, řo nimale žyřny lud revoluziji přřchřpadnu a niřzy ludžo ř wjeřelom w řrwi bohatyř brodžzařu. Ale njeprawda přřchęzo bęřche, mjecz přřchęczřtvo wot Boha postajenej wysřdnoscęzi czahnyřcz. Bōh budžřřche hżo pucze namatař, přřchah w prawym czakřu burej ř ramjenřow wřacž. Najwjeřřcha njeprawda pař bęřche, řo lud řwojeho krala řtęnzowa.

Ludwig XVI. řo 1774 na kralowřř stōř řyřdže. Wōn bęřche drje řlabje wobdarjenny, ale bohahojasny muž a męřeřche najlępřřchu wolu, niřtemu ludej jeho częřkř přřchah polōžęczř a njepracjantam a hrosnořczam wysřřřdřřřř stawow řōnz czřinicž. Ale wřcha jeho prōza bęřche podarmo. Revoluzija nasta 1789 a wřa jemu wřdęř mōž. Ludžo, křz nicžo dale njeřpřtařu hacž řwoju częřczř a křz bliřřřdřř po tyřkazař řōnzowařu, řo knjeřřtwa mozowařu. Duž řtęnzōnję krala a jeho mandželřtu, dżowku rakuffeje řhęřorkř Theręřře řajařu, a kralowřřeho prynza jenemu řchewzej na wotczęhnjenje dařu, křz ř nim jara řlę řakhadžęřche. Ale na tym dořcz njemęřařu: kral dyrbjeřche pod řekeru. Teho dla řo wokoło hōb 1792 přřchęd najwysřřdřř franżowski řud „nationalny konwent“ řtaji, řo by tōn jeho řudžyl. Tam krala přřchęřřřřřowařu a wobřkorżowařu a dořhe ręcze czřinjiařu, hacž je winowaty abo njewinowaty. Tola to žyře řudjenje bęřche řeklija, doleřz bęřche wot wřdęřeho řpocżatka wobřamřnjene, řo dyrbi młody kral wumřjecz. „Hżo to jenicřke, řo je Ludwig XVI. kral byl, je dořbahaza řtōřczř, křz na męřczę řmjercz řakřyřil“, takle krwawny tiger Robespierre, tehdy najmōjnřřdřř człowjek w Franżowskej, wumōla. Kral bu teho dla 17. januara 1793 ř řmjerczi wotřudjenny a 21. jan. ř guillotinu wotprawjenny. ř jeho pořlednřř woko-mřkow toře węny: Ludwig wjedřřřche hżo męřkazy dořho, řchto na njeho czaka, a duž bęřche tež na řmjercz přřchřhotowany. Přřnję pomjeczř wo jeho řakřudjennju jemu jeho řaręcznřř, częřczędořtōjny wobřřtarny Malęřherbeř, ře řylřami we woczōmaj přřchřnjęře. Kral jeho trowřřtņe

ř tymi řłowami wobja: „řmjercz mje njetrasřdř, ja na njebjeřku řmilnořczř twariju.“ Takřř řmyřlenny wřdęř te dny řawořta, bjes bolocęře a hņęwa, řamo męřeřny; wřdęř řwoje řadanjja a řemřřte nadžřje męřeřche dalořo řady řo. „řmjercze řo njeboju“, rjećny ř řwojemu řomornřkej Clery, „ale ja řo řtrōžu, tak hřřto hacž řebi na kralowu a na mojej njeřbožownej dżęřczř pomjřřlu“. ř žyřny řwojim, přřchęř revoluziju do njeřboža řtorczęnym franżowřřřm ludom męřeřche řobu-częřpenje. „řa widžu, řak jena hrosnořczř na druhu řlęduje a řak řakōřna hābrija Franżowřřu rowtorřa.“ Najhōřřche bęřche řa njeho rowřohnowanję ř jeho mandželřkej a ř dżęřczōmaj, kotryřdř wōn bjes přřchęczęlow a řakřtowařjow kaž wowzu bjes wjeřkami bjes hrosnym ludom řawořřtaji. Na 2 hōdžřtņę dořho řwoju mandželřtu wobřtatu dżęřčęřche. Potom pař řo wot njeje wotorže a rjećny: „Nęřko je tež to přřchęřrate. řchę dla dyrbřny w takřej bolocęzi řubowaczř a řo řubowaczř dacž? Duž dha myřlenny nęřko na to jene, řchtož je nuřne, na węcžne řbože.“ řo męřnym řpanju rano 21. januara wotřuczř a na Božu prawdořczř řpominajo mjelczō hřřchęře juntrōczř ř wotnam tyřdř řwojřdř pohlad-nymřřdř do wōřa řtupi, w kotrymž męřeřche řo ř wot-prawjennju domjeczř. řdyž kral přřchęř męřchczanřře hāřny jędžęřche, knjeřęřche najwjeřřdřř męř w męřczę. řhłamy řamřnjene wotřařu, męřchczanřře hāřny prōřdne, jenož wokoło guillotiny řo wřcho ř řkwęlacžnymř ludžřřřkami mjerwjeřche. Wulki dżęł męřchczanow řo rowokow řnędōmnja wobrocž njemōžęřche; druřny wjedřřřdř, řchtož dženřa kral częřpi, bōřny na niř přřchřdř, a, křz bęřchu najbōle na kralowu řmjerczę dżęłali, tyřdř řařo mjerřařche, řo lud kraloweje řmjerczę dla dořcz njejuřřařche. Ludwig bęřche jenicřkř człowjek w žyřny wulřm řarřř, křz męřeřche na dnju řwojeho wotprawjennja w duřdř dobrny męř. To je tež ř teho widžęczř, řak je řo na guillo-tinje řadžęřař.

řdyž dżyřdřu katojo jeho wuřlez, jřdř ř wōřebnořczřu wotpokařa, wuřleczę řo řam řwjeřřřnu drařtu a řczřini řebi řdřřu nahu. řso řwřařaczř dacž pař řo wobarařche a hāřle potom do teho řwoli, hdyž bęřche jeho řpownjedny wōřz jeho na řeřřřřowy přřchřřkad pokāřař. Potom řim męřnję wobęj ruży poda a rjećny: „Duž dha řej řputajczę, řo byřdř řhęłřdř częřępjennja hacž na dno wu-přil.“ Potom na lęwy bōř guillotiny řtupřwřdř bubna-řjam, křz je řwojřřimř bubonami wulku řaru czřinjiařu, rjećny: „ř męřom, bubnarjo.“ řřř řami řnydom pokřudzařu a kral ř řakřnym hłōřom ręcęczř řapoczřa: „Franżowřo, ja wumru njewinowaty teho wřdęřeho, řchtož mje winuja. řa wōdam wřdęřm, křz řu na mojej řmjerczi w winje a prōřdřu Boha, řo ta řrej, kotruž dżęczę wy runje přřchęlecž, řenje na Franżowřku přřchřřřla njeby. ř ty, njeřbožowny ludo . . .!“ řute pořlednje řłowa buřny ř řaru wřdęřdř bubnarjow přřchętorřnjene, křz na Sauterrowu přřchřřřřnję bubno-waczř řapoczřařu. řnydom katojo krala hřabnyřu a

jeho pod fekeru wleczechu. Tęho spowjedny wótz pschi nim kleczech a jemu do wucha słowa schepny: „Sęyno fwiataho Ludwiga, dha stpi do njebieš!“ — Duż ęo fekeru dele pušćęzi a głowu njewinowateho krala wot cęka wotćza. Sedyn tyđ katow głowu wša a ju sbeňny a ludej pokafa, hješ tym ęo lud koto wońoto reješće: „Sława ludej, sława fwiobodze.“ Kłobuki do wyšćośćęze mjetachu a spēwajo lud wońoto guillotiny rejwašće, ę kotrejež kralowa cępota krej cęćęšće. Tak dha bę franzowška republika ę krowju załbowaného krala womašana a krej ęo dale pšćelwašće. Wóřny tež na kralowu rjad pšćinđze. Hęc do kónz julija 1793 ęo Maria Antoinetta, franzowška kralowa, se fwojimai dwęmaj dęęšćęmaj, fwojim fynom a fwojeje dźowćęćku, w jašćwoje „tempła“ namafa. Duż bu postajene, ęo ma ęo wona wot fwojeho fynka dźęlicž. Hrubu sašćojnizy wo fřjedž nozy do kraloweje komory stupichu, ęo bychu jej srudnu powjećę pšćinješli. Kralowa ęo stróži. Na zyku hodžinu ęo kaž lawina wobarašće a njechašće ęebi fwojeho fynu dać wutorhnyč. Wona ęo na fwoje dźęćę cęšćny a ęo tak pšćed hrubymi wotpóšćanymi wysćhnošće kryješće. Žane napominanje, žane hrojenje pola njeje ničę njepomhašće — hać kónćznje jedyn tyđ cęłowjefow jeju dźowku hrabny a hroješće, ęo ju sakole, jeli ęo kralowa hnydom fwojeho fynu njepušćęzi a jim njeda. To mōž cęęko spytowaneje kraloweje slemi; wona ęebi fynu wšać da, ęo by dźowćęćku pschi žiwjenju sđeržala. Sęyna na to wot njeje wotwjedzechu a dachu jeho hrubemu schewzej na wotćęhjenje. Po tutej nozy kralowa wjedžišće, sćhto na nju cęka a dđerćęšće fwiercę sa wumojene.

Na dnju 1. augusta lęta 1793 bu kralowa do cęmweweho jašćwa cęšćujena a 14. oktobra po 10 njedzel dołho trajazej cęwili pšćed fud žadana. Ta ęama pšćinđze w rostorchanej drascze ę wosćędžiwjenej głowu, ale se fwiatym podacęom a męrnej dostojnošćę, ęo ęo tež pšćed fudom sbežany hruby lud pocęšćęwowanja a ęobuzelenja wobróć njemōžešće. Wjele ęo na nju ręcješće a wšćo bęšće nałžane. Kónćznje ju węšty Herbet wobšćoržowašće. Tuton cęłowjek, tajki prawy cęertowy grat, a teho dla tež polny helšćeje šćoćę, bęšće młodeho 8 lętného prynta a młodu 12 lętnu pryntęšny se wšćęmi mozami pał ę tym, ęo jeju ę mozu ę palenzom napowašće abo ęo jeju žałowńje schwikafće, pšćęšćęhał, ęo jemu ę woli praješćtaj, jako by kralowa ę nimaj njefanšćwa cęřika byla. S tutej hrošnej, wot hele wumyšćlenej a wot cęřta wumyšćwanej šćoržbu nętko Herbet pšćed fudom pšćęćiwu kralowej wustupi, ęo by kralowu pšćed wotprawjenjom hišćę na tajke wašćnje wšću cęšćę wušćleł. Kralowa ęo najprjōdzy wotmjelny a ęo se sažpiwanjom wot tajki cęertowšćid a selhatnyđ wobšćoržowarjow wobroczi. Potom pał, ę ręcęnju nufowana, fwoju głowu majestęćizy sbeňny a wotmolwi: „Žana macę na tajke wobšćoržby ničę wotmolwić njemōže, ja ęo tu kōždu

macę prašćam, kiž byla tu pšćitonna.“ — Wōžne morkotanje pšćitomnyđ ludži pšćęs salu kłincęšće a fudnizy ęebi ani prašćenja wjazy na kralowu nješćerichu. Herbet ęo wotmjelny a kralowa tu steješće ęama kaž njewinowaty jandžel wobdata wot djabosććid hallunkow. Kónćznje wušćudjenje ęo ęamo wot ęo rošymješće. Kralowa bu ę fwierczi sašćudžena a 16. oktobra 1793 tež jeju głowu pod fekeru pšćinđze.

Hdyž bęšće ęo franzowški lud ę krowju fwojeho krala a fwojeje kraloweje womašć, žaneho sboža a męra wjazy njemęješće. Čęi, kiž bęchu na jeju fwierczi winowaczi, kōžowachu druhid a kónćznje ęami ęo.

Revoluzija wšćał stajnje ęama fwoje dźęćę žerje. Franzowška ęo wulkej menađeriji runašće, hđež ęu ęo lawy a tigry swottorhale a ęo nętko hješ ęobu kōžuja. Sbože bęšće, ęo bōřny Napoleon se fwojimi kanonami kowrotny lud ę rošomej pšćinješe. Ale tež jeho kņejšćwo sbože njepšćinješe. Wšćelazy ęu po nim nad Franzowškej kņejšći, ale sbože je ęo wot Franzowšćeje wotwobroczi, dokełž bęchu Bōha sašćorćili. A hđež Bōh kraj wopušćęzi, tam ani sććricžka sboža njewoštanje. Duż nam lęto 1793 te słowa pšćiwola: „Ty pšćinješćę ęo ęam do nješćoža, tвое sbože steji pola mje, praji tón Kņeš.“

Čsměšćki.

W Bayerškej bohaty pjeťar fwoju butru pšćęzo w křuchad wo tšćođ puntow wot snateho bura kupowašće. Duż ęo jemu sda, jako by na tyđ tšćođ puntad pšćęzo nęšćto pobrachowalo. Tęho dla počza butru wažić — a hlaj, pšćęzo nęšćto na wašy pobrachowašće — bōřny nęšćto wjazy, bōřny nęšćto mjenje. Duż pjeťar bura wobšćorži. A nętko męješće ęo pšćed fudom ta węž tašće:

Prešćidenta ę burej: „Macę wy domač wašu?“

Bur: „Haj.“

Prešćidenta: „Dha macę tež puntę?“

Bur: „Nę, tyđ nimam.“

Prešćidenta: „S ćęim dha seže fwoju butru wažiłi?“

Bur: „To bęšće cęšćę loška węž. Tak dołho, hać tón pjeťar butru wote mnje kupuje, hjeru ja wot njeho kšćęb. Hdyž mam jemu nętko butru pōšćacž, dha pšćęzo jedyn jeho tšćođpuntowšćid kšćębow wosmu a wažu ę nimi tu butru, kiž jemu pšćedam.“ Burej njemōžachu na kōžu.

Bur na dwōrnišćęju: „Čęzu billet!“

Sašćojnik: „Hđe dha?“

Bur: „Domoj“.

Hetman (ę kompaniji, kiž hubjenje exerćeruje): „Wy seže tajka hubjena bućta, ęo njefasćuzićę, ęo was hetman exerćeruje. Ča waš by Kņinožeros dobry

doszł był. (Snjemdrjenu swój tešat do nóżnjom
šunje): „Tak, knjes leutenanto, wšmicze wy komando.“

Lekar k thoremu: „Takle, nětko smějemoj hišćže
wulku horzotu a lačnosť poddušycz. Potom budže
dobre.“

Rhory: „Ach, knjes lekarjo, poddušćže wy tu
horzotu, i lačnosťju budu ja potom šam hižo hotowy.“

(Čežko pošluchacz.) Podwysch: „Pošluchaj,
Worakez Matejo, ty njedoczinko, pščinďžeš mi jutše
sašo i tajtimi kusćimi wlošami, cze na tši dny do
džery tytnu.“

Tež jena protyka na lěto 1871.

Šej wjedro wěšćycz dawasch!
Ach, to šo i měrom lehi;
Čim lěpši rano stawasch,
Čim rjeiši smějesh džen,
Šo budže čožo jašnicz,
Měr w wutrobje šo krašnicz,
To tež je jena protyka.

Ně! snamjenja a čašy,
Ty prajiš, wjedzcz hzu;
To wědomstwo šaj sašy
Šej k ščěrščom' wužitku:
Ščtóż Woša šo tu boji,
Najlěpje šebi hoji,
Wščem snamjam, čašam rošymi.

U! protyka tež rjanu
Ma powěšč někotru;
Te, rjejšech ty, mje čašnu
A šficza sabawu.
To bož'mje njech tam kufjšech,
Šo i padow štejeć wufjšech
A hrěchi i hrědom njeplatašch.

Kaš Wože mšny mleja,
Kaš sorno čičči Wóh,
Kaš hrěch a lóšcty drěja,
Š čim hoji šebi ščtó?
Šdžez w protyzy to čitášch,
Tam štoty ščpihel witašch,
A i mjedom šapa pčolniza.

Ma Wošy njewuhraješch,
Kaž móžny, mudry šy,
Wón šycz, kiž lešnu tkajesh,
Či i ruki wurasj;
Wóh njeda prawdže španycz,
Niz se šwěta ju kranycz,
Tu protyku měj w wutrobje.

Šušćž lošku myšl a šludy,
Šidž hrěšne škomady,
Wóh wjaša šwoje šudy
Ma čłowške wušny;
Ščtóż šypasch, to šo mjele,
Je mašo abo mjele!
To protyka je njewylua.

Tej wěćže ludžo w kraju
A šwědcycz dajče šej,
Tu šłoby njepomhaju,
Niz želešo a krej,
Kelch hrěcha Wóh picz dawa
Do ščezoh', ščtwótoš' stawa,
Duž boj šo jecho šwjatosče!

Š. Sejel. †

Wšchłowne hrěčča.

Wješ pšchedešččnik, hdyž wjedro je,
A kaž čžešch ččin, hdyž dešččik dže.

Bjes nižinow a bjes doša
Nješ' žana hora wyšoka.

Wóh i njebeš dyrbial čeknyč šam,
Wy šwoju móž daš blašnikam.

Budž wužitny a šwješelej,
To nimašch šmjercže poščatej'!

Čim mjeišchi wopor pščinješč mam,
Čim wješchu lubošč šacžuwam.

Čim wješchu nusu špytaš šy,
Čim šterje budžesh špokojny.

Čimowa bróžen bura živi,
Ma šwětku wón hubu ščhwi.

Darna ruka sašo hjerje,
Šawišč paš šo šama žerje.

Dobre šebi šamo pomha,
Ale šłošč je wěćžnje šhroma.

Š. Sejel. †

Statistiske a genealogiske powjescze.

Bo poslednim liczenju luda w lécze 1890 ma:

Němski kraj: 545,086 □km. a 49,422,928 wobydł.; kěžor Wylem II., rodž. 27. wulf. r. 1859; kěžorski kónprynz Bjedrich Wylem, rodž. 6. meje 1882.

Sakska: 14,993 □km. a 3,500,513 wobydł.; kral Bjedrich Albert, rodž. 23. haprleje 1828; ženjeny s prynzešynu Karolu s Waja, rodž. 5. aug. 1833. Kónprynz Bjedrich August Jurij, rodž. 8. aug. 1832; bě ženjeny s portugalskej prynzešynu Hanu Marju, wudowz wot 5. februara 1884.

Bruska: 348,354 □km. a 29,959,388 wobydł.; kral Wylem, rodž. 27. wulf. rózta 1859.

Bajerjska: 75,898 □km. a 5,589,382 wobydł.; kral Otto, rodž. 27. hapr. 1848, nježenjeny, kotrehož město, dofelz je na duch khoru, jato prynz-regent zastupuje prynz Luitpold, rodž. 12. měrza 1821.

Wúrtembergjska: 19,503 □km. a 2,035,443 wobydlerjow; kral Wylem II., rodž. 25. febr. 1848.

Badenska: 15,081 □km. a 1,656,817 wobydł.; wulfowópnoda Bjedrich, rodž. 9. septembra 1826.

Awstria: 673,463 □km. a 40,968,412 wobydlerjow; kěžor Franz Josef, rodž. 18. augusta 1830.

Italjska: 287,220 □km. a 28,460,931 wobydlerjow; kral Humbert I., rodž. 14. měrza 1844.

Franzowska: 528,572 □km. a 38,219,000 wobydlerjow; přäsident republiki Sadi Carnot, rodž. 11. augusta 1837.

Šendželjska: 315,279 □km. a 37,242,000 wobydlerjow; kralowa Viktorija, rodž. 24. meje 1819.

Španijska: 497,244 □km. a 16,952,600 wobydlerjow; kralowa Marija, wudowa 25. nov. 1885 semrjeteho krala Alfonsa XII., zastupuje swojeho syna krala Alfonsa XIII., rodž. 17. meje 1886.

Portugalska: 91,260 □km. a 4,576,000 wobydlerjow; kral Korla, rodž. 22. meje 1863.

Ruska: 5,389,627 □km. a 88,356,000 wobydł.; kěžor Alexander III., rodž. 10. měrza 1845.

Turkowska: 172,224 □km. a 4,658,000 wobydł.; kěžor Abdul Hamid II., rodž. 22. sept. 1842.

Grichiska: 64,688 □km. a 2,019,000 wobydlerjow; kral Jurij I., rodž. 24. dezembra 1845.

Rumunjska: 129,947 □km. a 5,376,000 wobydlerjow; kral Rhorla I., rodž. 20. haprleje 1839.

Serbija: 48,586 □km. a 1,952,000 wobydł.; kral Alexander I., rodž. 14. augusta 1876.

Boharska: 63,856 □km. a 1,965,500 wobydł.; wjerch Ferdinand Boburgski, rodž. 26. februara 1861.

Čjornohórška: 9030 □km. a 245,000 wobydlerjow; wjerch Nikita (Miklawš) I., rodž. 25. septembra 1841.

Polnózna Amerika: 9,068,272 □kilom. a 57,000,000 wobydł.; přäsident republiki Harrison.

Ěgyptowska ma: 1,021,354 □km. a 5,586,280 wobydlerjow; wjerch Abbas Pascha; 14,000 wojakow; najwjetše města: Kairo 350,000 wobydł.; Alexandrija 212,000 wobydł.; Suez 150,000 wobydł.; Šhartum 50,000 wobydł.

Afgħanistan: 1,049,866 □km.; 6,000,000 wobydlerjow; wjerch Abdharaman, 70,000 wojakow; najwjetše města: Kabul 60,000 wobydł.; Kandahar 50,000 wobydł.; Herat 85,000 wobydł.; Kelat 12,000 wobydł.

Čhinesjska: 8,562,880 □km.; 437,600,000 wobydł.; kěžor Kwang Si, rodženy 1872; 800,000 wojakow; najwjetše města: Peking 2 mill. wobydł.; Tientsin 950,000 wobydł.; Nanjing 500,000 wobydł.; Šhanghai 1,500,000 wobydł. atd.

Japanska ma: 379,711 □km.; 34,338,400 wobydł.; Mikado abo wjerch: Muthuhito, rodž. 1852; 35,400 wojakow; najwjetše města: Jeddo 1 mil. wobydlerjow; Jokodode 112,000 wobydł.; Jokohama 64,000 wobydł.

Kermuske w sakskej a pruskej šerbiskej hornjej Łuzicy na lěto 1893.

27. augusta: Wósbork. — 10. septembra: Budyšaska šerbiska katolska wošada, Šodzij. — 24. sept.: Balow, Bórkhamory, Wojerezy, Šsynit. — 1. oktobra: Budešezy, Dolha Borschez, Radwor, Wjeleczin. — 8. oktobra: Šbjelst, Kulow. — 15. oktobra: Horni Wuješd, Mužakow, Wotrow. — 22. oktobra: Šusta, Kečizy, Khróšcizy, Lupoj, Lubij, Nješwacizdło, Barzow, Šslepo, Šchprejizy, Šchczenz, Čželno, Welzej. — 29. oktobra: Butezy, Drětwěj, Šrodžišcizy, Šuczina, Šašeni, Kotezy, Ššchijchow, Šejno, Šošacizy, Radšchow, Ššmilna, Wufrancizy, Šly Komorow, Šarnow. — 5. novembra: Bart, Budyšaska Michalska wošada, Budyššint, Delni Wuješd, Šablonz, Klětno, Šhołm, Čjorny Šhołmz, Šuczjo, Maleschezy, Minakaš, Njebjelcizy, Šorschizy, Šychwałd, Šdžary. — 12. novembra: Klusk, Štaczezy, Šakezy, Wochošy, Wóšlinsk. — 19. nov.: Šlunjo, Šukow, Šamjenz, Šrjebja, Šaš, Šalbizy, Šamory.

